

ลูกตาเราแตก

การใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทก
อย่างไม่เหมาะสมทั่วโลก

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล เป็นขบวนการระดับโลกที่มีผู้ร่วมการรณรงค์
กว่า 10 ล้านคน เพื่อกระตุ้นให้ทุกคนในโลกได้รับการคุ้มครองด้านสิทธิมนุษยชน

เรามีวิสัยทัศน์ว่าผู้นำในโลกปฏิบัติตามคำมั่นสัญญา
เคารพกฎหมายระหว่างประเทศ และต้องถูกตรวจสอบได้

เราเป็นหน่วยงานอิสระไม่ขึ้นกับรัฐบาล อุดมการณ์ทางการเมือง ไม่มีผลประโยชน์
ทางเศรษฐกิจหรือศาสนา และได้รับการสนับสนุนจากค่าสมาชิกและการบริจาค
จากสาธารณะ เราเชื่อว่าการให้กำลังใจและการแสดงความเห็นใจต่อผู้คนทุกแห่งหน
จะสามารถเปลี่ยนแปลงให้สังคมดีขึ้นได้

มูลนิธิวิจัยโอเมกา (Omega Research Foundation) เป็นองค์กรวิจัยอิสระ
ที่ตั้งอยู่ในสหราชอาณาจักร เรามุ่งมั่นในการทำการวิจัยที่เคร่งครัด เชิงวัตถุวิสัย
และตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักฐานในหัวข้อเกี่ยวกับการผลิต การค้า
และการใช้เทคโนโลยีทางการทหาร ความมั่นคง และการควบคุมมวลชน

©แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล 2566

เว้นแต่มีการระบุไว้เป็นอย่างอื่น เนื้อหาในเอกสารฉบับนี้อุญาตให้ใช้งานได้
ตามหลักการงานสร้างสรรค์เสรีหรือ Creative Commons
(ให้อ้างอิงแหล่งที่มา ห้ามนำไปใช้เพื่อการค้า ห้ามดัดแปลงงาน
สัญญาอนุญาตสากล 4.0)
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode>
สำหรับข้อมูลเพิ่มเติม โปรดอ่านเรื่องการขออนุญาตบนเว็บไซต์
www.amnesty.org

กรณีที่มีการระบุเนื้อหาที่มีลิขสิทธิ์ ซึ่งแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลไม่ได้เป็นเจ้าของ
ลิขสิทธิ์ในเนื้อหา นั้น ๆ เนื้อหาส่วนนั้นจะไม่ตกอยู่ภายใต้สัญญาอนุญาตสร้างสรรค์

ตีพิมพ์ครั้งแรกในปี 2566 โดยองค์การแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล
Peter Benenson House, 1 Easton Street London WC1X 0DW, UK

Index: ACT 30/6384/2023

ภาษาต้นฉบับ: English

amnesty.org

ภาพหน้าปก: เจ้าหน้าที่ตำรวจยิงปืนลูกซองระหว่างปะทะกับผู้ประท้วง
ในเมืองซันติอาโก ชิลี เมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2562
© Jeremias Gonzalez/NurPhoto

AMNESTY
INTERNATIONAL

สารบัญ

1. บทสรุปผู้บริหาร	2
2. ระเบียบวิธีวิจัย	5
3. ผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนของกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทก	7
3.1 ภูมิหลัง	7
3.2 กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกคืออะไร	10
3.3 ชนิดของเครื่องยิงกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทก	11
3.4 ผลกระทบต่อสุขภาพของกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกมีอะไรบ้าง	12
4. กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกที่มีลักษณะละเมิดสิทธิโดยพื้นฐาน	16
4.1 ลูกกระสุนที่บรรจุกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกหลายนัด	17
4.2 กระสุนแบบนัดเดียวที่ออกแบบมาไม่ดี	19
5. การใช้ลูกโลหะและระเบิดแก๊สน้ำตาแบบยิงโดยตรงในการบังคับใช้กฎหมาย	22
5.1 ลูกโลหะ	22
5.2 การใช้ระเบิดแก๊สน้ำตาเป็นกระสุน	25
6. กฎระเบียบในการใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทก	29
6.1 แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทก	29
7. การขาดกฎระเบียบกับการค้ากระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทก	35
7.1 การขาดความโปร่งใส	36
7.2 อุปกรณ์ที่ผลิตในฝรั่งเศสถูกใช้อย่างไม่ถูกต้องในเลบานอน	37
7.3 กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกที่ผลิตในสหรัฐอเมริกาถูกใช้อย่างไม่ถูกต้องในอิสราเอล	39
7.4 ความจำเป็นในการมีมาตรการควบคุมการค้าอุปกรณ์ที่มีความร้ายแรงต่ำในระดับโลก	40
8. ข้อเสนอแนะ	42
ภาคผนวก 1: การใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกในทางที่ผิด ที่แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลได้บันทึกข้อมูลมาตั้งแต่ปี 2560	49

1 บทสรุปผู้บริหาร

ผู้ชุมนุมประท้วงโดยสงบทั่วโลกต่างเผชิญกระแสวิพากษ์วิจารณ์จากความพยายามของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และทหารที่จงใจปราบปรามผู้เห็นต่าง อาวุธที่มีความร้ายแรงต่ำๆ ที่ได้รับการส่งเสริมในฐานะทางเลือก ที่ปลอดภัยกว่าอาวุธปืนทั่วไปซึ่งถูกใช้อย่างไม่ชอบด้วยกฎหมายเพื่อคุกคาม ช่มชู้ ทำโทษ หรือสลาย ผู้ชุมนุมประท้วงและจำกัดสิทธิในการชุมนุมประท้วงโดยสงบ

รายงานสรุปฉบับนี้สำรวจการใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกหรือกระสุนจลนศาสตร์ (Kinetic Impact Projectiles - KIPs) หรือที่เราเรียกกันติดปากในชื่อกระสุนยางหรือพลาสติกอย่างไม่เหมาะสมและแพร่หลายทั่วโลก รวมถึงศึกษาช่องว่าง ในการกำกับดูแลการผลิต การใช้ และการค้าอุปกรณ์ดังกล่าว พร้อมตรวจสอบกระสุนประเภทอื่น ๆ เช่น กระสุนโลหะ (ซึ่งไม่ได้ออกแบบมาเพื่อใช้ในการบังคับใช้กฎหมายและมีความอันตราย กระสุนชนิดนี้ต้องห้ามใช้ในการบังคับใช้ กฎหมาย) รายงานฉบับนี้ยังศึกษาการใช้ระเบิดแก๊สน้ำตาอย่างไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยใช้ยิงไปยังบุคคลโดยตรง หรือยิงไปยังมวลชนในมุดต่ำ แนวโน้มของการปฏิบัติดังกล่าวเป็นที่น่ากังวลและได้ทำให้คนหลายร้อยคนต้องได้รับ บาดเจ็บรุนแรงหรือแม้แต่เสียชีวิตในเวลาที่ผ่านมา

กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทก ได้แก่ กระสุนพลาสติกและยาง รวมถึงกระสุนวิถีโค้งอื่น ๆ รวมทั้งกระสุนแบบถุงด้วย กระสุนหุ้มด้วยฟองน้ำหรือโฟม กระสุนลูกบอลขนาดเล็กและใหญ่ ซึ่งมักใช้ยิงด้วย “ปืนปราบจลาจล” ขนาด 37-40 มม. กระสุนวิถีโค้งแบบชนิดเดียวที่สามารถใช้ยิงได้อย่างเที่ยงตรงและแม่นยำ ทำให้เกิดเพียงการบาดเจ็บที่จำกัด (ต่างจากการทำให้เกิดบาดแผลทะลุผิวหนัง) อาจมีบทบาทที่ขอบธรรมที่จะนำมาใช้ในการบังคับใช้กฎหมายได้ หากเป็นการใช้ ที่สอดคล้องตามกฎหมายและมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศว่าด้วยการใช้กำลัง เมื่อนำมาใช้อย่างชอบด้วย กฎหมายแทนที่จะใช้อาวุธปืนที่อาจทำให้เสียชีวิต กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกเหล่านี้จะช่วยป้องกันการเสียชีวิต และการบาดเจ็บได้ กระสุนที่ยิงครั้งละหลายนัด ระบบยิงกระสุนแบบหลายกระบอก/หลายลำกล้อง รวมถึงกระสุน แบบชนิดเดียวที่ถูกออกแบบมาไม่ดีที่ไม่สามารถยิงได้อย่างแม่นยำและปลอดภัยนั้น ไม่สามารถใช้ในการบังคับใช้ กฎหมายอย่างชอบธรรมได้และต้องถูกห้าม

เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายมักใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกอย่างไม่ระมัดระวังหรือใช้เพื่อจุดประสงค์ในการทำโทษ ซึ่งเป็นการใช้กำลังอย่างไม่สมเหตุสมผลหรือไม่ได้สัดส่วน มีการใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกยิงไปยังมวลชนอย่าง ไม่ยั้งคิดเพื่อสลายการชุมนุมบ่อยครั้ง ความพยายามในการเล็งเป้าไปที่บุคคลที่มีพฤติการณ์รุนแรงได้ส่งผลให้เกิด การบาดเจ็บที่ไม่ตั้งใจ เนื่องจากกระสุนที่ถูกยิงออกไปจำนวนมากไร้ความแม่นยำ โดยเฉพาะการยิงในระยะไกล ส่วน ในระยะใกล้ กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกที่ยิงด้วยความเร็วสูงสามารถก่อให้เกิดการบาดเจ็บรุนแรงได้ หรือแม้แต่ทำให้ บุคคลพิการถาวร ในบางกรณี ปรากฏว่าเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายได้ใช้กำลังในลักษณะที่เลือกปฏิบัติ โดยใช้กระสุน วิถีโค้งที่มีแรงกระแทกอย่างผิดกฎหมายเล็งเป้าไปที่บุคคลบางกลุ่มโดยเฉพาะ รวมถึงใช้อาวุธอื่น ๆ ที่ไม่ได้ถูกออกแบบ มาเพื่อควบคุมมวลชน แต่เพื่อสำหรับการล่าสัตว์ เป็นต้น

รายงานสรุปนี้เริ่มจากการดูประวัติศาสตร์ของการใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกตั้งแต่ทศวรรษที่ 1950 ซึ่งรวมถึง กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกชนิดต่าง ๆ จำนวนมากที่มีการใช้งานอยู่ในปัจจุบัน และผลกระทบด้านสุขภาพที่สำคัญ ที่อาจเกิดขึ้นจากอาวุธอันตรายพลึงและมีอันตรายถึงชีวิตเหล่านี้ รายงานฉบับนี้นำเสนอกรณีตัวอย่างจากทั่วโลก เพื่อแสดงให้เห็นว่าการใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกอย่างไม่ถูกต้องได้ก่อให้เกิดการบาดเจ็บรุนแรงต่อผู้ชุมนุม ประท้วงประท้วงโดยสงบ นักข่าว รวมถึงคนทั่วไปที่อยู่รอบ ๆ ไม่ว่าจะเป็นลูกตาเสียหายและตาบอด หรือแม้แต่ การเสียชีวิตในบางกรณี

เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย มักใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกอย่าง ไม่ระมัดระวังหรือใช้เพื่อจุดประสงค์ในการทำโทษ

ซึ่งเป็นการใช้กำลังอย่างไม่สมเหตุผลหรือไม่ได้สัดส่วน

หลังจากนั้น รายงานสรุปฉบับนี้จะศึกษากระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกประเภทต่าง ๆ ที่มีลักษณะละเมิดโดยตัวเอง ที่มีการผลิต การส่งเสริม การค้า และการใช้งานโดยหน่วยงานตำรวจและทหารทั่วโลก ในปัจจุบันกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกประเภทนี้เป็นอันตรายตั้งแต่การออกแบบและการผลิตซึ่งมีประวัติยาวนานในการก่อให้เกิดการบาดเจ็บรุนแรง และจะต้องถูกห้ามใช้ในการบังคับใช้กฎหมายกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกประเภทนี้ รวมไปถึง กระสุนที่ยิงครั้งละหลายนัด และระบบยิงกระสุนแบบหลายกระบอก/หลายลำกล้อง ซึ่งถูกออกแบบมาเพื่อยิงกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกหลายนัดพร้อมกันหรือติดต่อกันอย่างรวดเร็ว และไม่สามารถใช้งานอย่างแม่นยำได้ ส่งผลให้เกิดการใช้กำลังที่ไม่ได้สัดส่วนและไม่เจาะจง กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกประเภทนี้ยังรวมถึงกระสุนแบบนัดเดียวบางชนิด เช่น ลูกยางขนาดใหญ่ ซึ่งไร้ความแม่นยำโดยตัวเอง ก่อให้เกิดการบาดเจ็บที่ควบคุมไม่ได้ และจะต้องไม่ถูกใช้ในการบังคับใช้กฎหมาย ส่วนกระสุนโลหะหุ้มด้วยยางสามารถยิงทะลุชั้นผิวหนังและไม่ควรถูกจัดเป็นกระสุน “ที่มีความร้ายแรงต่ำ” และต้องถูกห้ามใช้ในการบังคับใช้กฎหมาย

กระสุนบางประเภทไม่ได้ถูกออกแบบมาเพื่อใช้ในการบังคับใช้กฎหมายและจะต้องถูกห้ามใช้เพื่อการนั้น บางประเทศมีการใช้กระสุนโลหะ (ส่วนใหญ่ทำมาจากตะกั่ว และรวมถึงกระสุนลูกซองเม็ดเล็ก “birdshot” และใหญ่ “buckshot” ที่ใช้ในการล่าสัตว์) ในการควบคุมมวลชน แนวปฏิบัติดังกล่าวเป็นแนวปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมและไม่ชอบด้วยกฎหมายโดยสิ้นเชิง และส่งผลให้เกิดบาดเจ็บและการเสียชีวิตเหมือนการพนสเปรย์ที่น่ากลัวและทำให้คนหลายพันคนตาบอดส่วนอาวุธในการบังคับใช้กฎหมายอื่น ๆ อาทิ ระเบิดแก๊สน้ำตา ถูกใช้ในลักษณะที่ผิดจุดประสงค์การใช้งาน เช่น การยิงไปยังบุคคลโดยตรงซึ่งก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อชีวิตและการบาดเจ็บรุนแรง วิธีการที่เป็นอันตรายเหล่านี้เป็นสิ่งที่ควรถูกห้ามใช้

รายงานสรุปฉบับนี้วิเคราะห์จุดอ่อนและช่องว่างในการกำกับการใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทก โดยการประเมินคู่มือแนวทางการบังคับใช้กฎหมาย ไปจนถึงกฎหมายและกฎระเบียบที่มักมีลักษณะกว้างและให้อำนาจมากเกินไป สอดคล้องกับกฎหมายและมาตรฐานระหว่างประเทศเกี่ยวกับการใช้กำลัง รายงานยังนำเสนอกรณีตัวอย่างของการค้ากระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกและเครื่องยิงที่ขาดความรับผิดชอบ โดยอุปกรณ์ดังกล่าวถูกใช้โดยพลการและเกินความจำเป็นและอาจถือเป็นการทรมานหรือการปฏิบัติที่โหดร้ายเกินความจำเป็น

เนื่องจากกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกสามารถสร้างผลกระทบต่อด้านสิทธิมนุษยชนที่รุนแรง รัฐควรออกกฎหมายและมาตรฐานภายในประเทศที่มีประสิทธิภาพในการรับและการนำอุปกรณ์เหล่านี้มาใช้ หรือปรับปรุงและบังคับใช้กฎหมายและมาตรฐานดังกล่าวอย่างทั่วถึง ทั้งนี้รวมถึงการทดสอบหรือตรวจอุปกรณ์ที่จริงจัง เป็นอิสระ การทดสอบทางวิทยาศาสตร์/วิธีการยิง และการตรวจสอบอุปกรณ์ทั้งหมดเหล่านี้ ก่อนอนุญาตให้ใช้งาน เพื่อประกันให้สามารถนำมาใช้งานได้อย่างปลอดภัย สอดคล้องตามกฎหมายและมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศว่าด้วยการใช้กำลัง ทั้งนี้รวมถึงการอบรมอย่างสม่ำเสมอของเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย ซึ่งมีอำนาจในการใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทก การกำกับดูแลการใช้งานอย่างใกล้ชิด การบันทึกข้อมูลและการประเมินการปฏิบัติหน้าที่ในแต่ละครั้ง จัดสรร

ความรับผิดชอบในสายการบังคับบัญชา ความรับผิดชอบตามสายการบังคับบัญชา และการเข้าถึงความช่วยเหลือทางการแพทย์ของผู้ที่ตกเป็นเป้าหมาย เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายที่พบว่าทำการละเมิดเหล่านี้ จะต้องถูกนำตัวมาดำเนินคดีภายใต้การพิจารณาอย่างเป็นธรรม ผู้เสียหายจากการละเมิดต้องได้รับการเยียวยาอย่างเหมาะสม อันเนื่องมาจากอาการบาดเจ็บทั้งทางกายและ/หรือใจที่เกิดขึ้นกับพวกเขาอย่างไม่ชอบด้วยกฎหมาย

นอกจากนี้ยังมีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องกำหนดมาตรการควบคุมระดับประเทศ ภูมิภาค และระดับโลก ต่อการค้ากระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทก ทั้งนี้อาจรวมถึง ประการแรก การห้ามการผลิต การค้าและการใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกและเครื่องยิงที่ละเมิดสิทธิโดยพื้นฐาน และประการที่สอง มาตรการควบคุมการค้ากระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกและเครื่องยิง ซึ่งสามารถนำมาใช้ได้อย่างปลอดภัย ตามกรอบสิทธิมนุษยชนที่เข้มงวด เพื่อประกันให้มีการค้าอย่างรับผิดชอบ

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลและมูลนิธิริวียโอเมกาทำงานรณรงค์ให้มีการตราสนธิสัญญาการค้าที่ปลอดจากการทรมาน (Torture-free Trade Treaty) ฉบับใหม่ขึ้น โดยทำงานร่วมกับภาคี ได้แก่ คลินิกสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศแห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ดและศูนย์เพื่อผู้เสียหายจากการละเมิดการทรมาน (Centre for Victims of Torture: CVT) สนธิสัญญาดังกล่าวจะช่วยอุดช่องว่างทางกฎระเบียบที่สำคัญ โดยให้ข้อห้ามและมาตรการควบคุมทางการค้าระดับโลกและมีผลผูกมัดทางกฎหมายสำหรับอุปกรณ์บังคับใช้กฎหมายที่ใช้ในการสร้างความทรมานหรือการปฏิบัติที่โหดร้ายอย่างอื่น

ขณะเดียวกัน ในการพูดคุยเกี่ยวกับกฎระเบียบระหว่างประเทศนั้น รัฐจะต้องนำข้อห้ามของตัวเองมาบังคับใช้ เช่น อนุญาตการโอนย้ายอาวุธที่มีความร้ายแรงต่ำหรืออุปกรณ์บังคับใช้กฎหมายบางประเภท รวมถึงกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกและเครื่องยิงที่เกี่ยวข้อง หากปรากฏว่าการใช้งานโดยผู้บริโภคมมีความเสี่ยงด้านสิทธิมนุษยชนที่ชัดเจน รัฐจะต้องห้ามการผลิตและการค้าอุปกรณ์ชนิดที่มีลักษณะล่องเล็ดโดยตัวเอง ซึ่งมีการใช้งานที่ไม่สอดคล้องกับกฎหมายและมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศเกี่ยวกับการใช้กำลัง

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลและมูลนิธิริวียโอเมกาเรียกร้องให้รัฐดำเนินการดังนี้

- ห้ามการผลิต การค้า และการใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกและเครื่องยิงที่เกี่ยวข้องที่ไร้ความแม่นยำ ไม่เลือกปฏิบัติ ซึ่งโดยพื้นฐานแล้วขาดความแม่นยำ
- นำมาตรการควบคุมการค้าที่ยึดหลักสิทธิมนุษยชนอย่างเคร่งครัดมาใช้กับกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกและเครื่องยิงชนิดอื่น ๆ ทุกชนิด และห้ามการโอนย้ายอุปกรณ์ดังกล่าว หากปรากฏความเสี่ยงอย่างชัดเจนหรืออย่างมีสาระสำคัญว่า อุปกรณ์นั้นจะถูกใช้เพื่อกระทำการหรือเอื้อให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง รวมถึงการทรมานหรือการปฏิบัติที่โหดร้ายอย่างอื่น
- ประกาศห้ามใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกอย่างชัดเจนสำหรับการควบคุมมวลชนโดยทั่วไป รวมถึงการสลายการชุมนุม
- รับประกันว่ากระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกจะถูกใช้กับปัจเจกบุคคลที่มีพฤติการณ์รุนแรงที่เป็นภัยคุกคาม ซึ่งหน้าและอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อบุคคลอื่น ๆ และถูกใช้เป็นทางเลือกสุดท้ายเมื่อวิธีการที่รุนแรงน้อยกว่าไม่เพียงพอที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวเท่านั้น พร้อมรับประกันว่ากระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกจะไม่ใช้เล็งไปยังร่างกายส่วนบนหรือบริเวณอวัยวะเพศ
- ห้ามการใช้อาวุธที่ไม่ได้ถูกออกแบบมาเพื่อควบคุมมวลชน ในการบังคับใช้กฎหมาย เช่น ปืนลูกซองสำหรับล่าสัตว์ที่ใช้กระสุนลูกโลหะ
- ให้การเยียวยาอย่างเหมาะสมและทันทีแก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกอย่างไม่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น การรักษาพยาบาลและการฟื้นฟูที่เหมาะสม และการชดเชยเงินที่เป็นธรรม เหมาะสม และเพียงพอ

2 กระบี่เบียดวิธีวิจัย

รายงานสรุปฉบับนี้ได้ข้อมูลมาจากการวิจัยโดยแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลและมูลนิธิวิธีวิจัยโอเมกาที่ได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกหรือกระสุนจลนศาสตร์ (Kinetic Impact Projectiles - KIPs) และเครื่องยิงอย่างไม่เหมาะสมเป็นระยะเวลากว่า 5 ปีที่ผ่านมาในกว่า 30 ประเทศและเขตแดนในทุกภูมิภาคทั่วโลก การวิจัยประกอบด้วยหลักฐานรูปภาพที่ได้รับการยืนยันความถูกต้อง ทำให้การของพยาน รายงานทางการแพทย์ และคำพิพากษาทางตุลาการและการปกครอง นอกจากนี้ กรณีศึกษาตัวอย่างเกี่ยวกับการใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกอย่างไม่ถูกต้องจากชิลี โคลอมเบีย ฝรั่งเศส อินเดีย อิหร่าน อิสราเอล เลบานอน สเปน ชูแดน และสหรัฐอเมริกาช่วยเสริมเติมเต็มข้อมูลในรายวิจัยชิ้นนี้ด้วยงานศึกษาทางการแพทย์ที่ได้รับการทบทวนโดยผู้เชี่ยวชาญคนอื่น ๆ งานวิจัยโดยองค์กรพัฒนาเอกชนท้องถิ่น และรายงานที่จัดทำโดยหน่วยงานสหประชาชาติ และรัฐบาลต่าง ๆ อีกด้วย

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลและมูลนิธิวิธีวิจัยโอเมกาได้สำรวจคู่มือการปฏิบัติงาน กฎหมาย กฎระเบียบ และคู่มือแนวทางระดับประเทศเกี่ยวกับการใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกที่ถูกตีพิมพ์ในอาร์เจนตินา ชิลี ฝรั่งเศส แอฟริกาใต้ สหราชอาณาจักร และสหรัฐ และยังได้ศึกษาเอกสารตีพิมพ์ของบริษัทเอกชนที่มูลนิธิวิธีวิจัยโอเมกาจัดเก็บไว้ในคลังข้อมูลเอกสารเกี่ยวกับการผลิต การค้า การจัดซื้อ และการใช้อาวุธทางการทหาร ความมั่นคง และการควบคุมมวลชน ซึ่งให้ข้อมูลเกี่ยวกับชนิดและข้อมูลจำเพาะของกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกและเครื่องยิง

สำหรับคำแนะนำในการใช้งาน แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลและมูลนิธิวิธีวิจัยโอเมกาได้ยึดตามแนวปฏิบัติด้านสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติว่าด้วยการใช้อาวุธที่มีความร้ายแรงต่ำในการบังคับใช้กฎหมาย (UN Human Rights Guidance on Less-Lethal Weapons in Law Enforcement) คู่มือด้านสิทธิมนุษยชนว่าด้วยการควบคุมมวลชนในการชุมนุมขององค์การว่าด้วยความมั่นคงและความร่วมมือในยุโรป (Organization for Security and Co-operation in Europe (OSCE) Human Rights Handbook on Policing Assemblies) คู่มือว่าด้วยการใช้กำลังและอาวุธปืนในการบังคับใช้กฎหมายของสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (UN Office on Drugs and Crime (UNODC) Resource Book on the Use of Force and Firearms in Law Enforcement) หลักการพื้นฐานแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการใช้กำลังและอาวุธโดยเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย (UN Basic Principles on the Use of Force and Firearms by Law Enforcement Officials) และแนวทางการใช้กำลังของแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล (Use of Force Guidelines)¹

¹ สำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (OHCHR), แนวปฏิบัติด้านสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการใช้อาวุธที่มีความร้ายแรงต่ำในการบังคับใช้กฎหมาย (UN Guidance on Less-Lethal Weapon), 2563; หลักการพื้นฐานของสหประชาชาติว่าด้วยการใช้กำลังและอาวุธสำหรับเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย (หลักการพื้นฐานของสหประชาชาติ) รับรองเมื่อวันที่ 7 กันยายน 2533 องค์การว่าด้วยความมั่นคงและความร่วมมือในยุโรป (OSCE), สำนักงานเพื่อสถาบันประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชน (ODIHR), คู่มือสิทธิมนุษยชนสำหรับตำรวจว่าด้วยการชุมนุม (Handbook on Policing Assemblies), 2559 osce.org/files/tf/documents/c/5/226981.pdf; สำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (UNODC) หนังสือเกี่ยวกับการใช้กำลังและอาวุธในการบังคับใช้กฎหมาย (Resource book on the use of force: หนังสือเกี่ยวกับการใช้กำลัง) ohchr.org/sites/default/files/Documents/ProfessionalInterest/UseOfForceAndFirearms.pdf; แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, การใช้กำลัง: แนวทางการดำเนินการตามหลักการพื้นฐานของสหประชาชาติว่าด้วยการใช้กำลังและอาวุธสำหรับเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย สิงหาคม 2558 amnesty.org.uk/files/use_of_force.pdf

รายงานสรุปฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการของแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลและมูลนิธิวิจัยโอเมกาในการศึกษาความเสี่ยงด้านสิทธิมนุษยชนของอาวุธที่มีความร้ายแรงต่ำ² อันรวมถึงการสืบสวนการใช้แก๊สน้ำตา³ และกระบอกตำรวจ⁴ อย่างไม่เหมาะสมที่ผ่านมา แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล เนเธอร์แลนด์ยังได้จัดทำรายงานข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพิ่มเติมว่าด้วยสารเคมีที่ก่อความระคายเคือง กระบอง และกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทก⁵ งานวิจัยชิ้นนี้สนับสนุนความพยายามเชิงนโยบายในระดับประเทศ ภูมิภาค และระหว่างประเทศเพื่อผลักดันให้มีกฎระเบียบระดับโลกเกี่ยวกับการผลิตและการค้าอาวุธที่มีความร้ายแรงต่ำ ขณะเดียวกัน สหประชาชาติกำลังพิจารณาปรับมาตรฐานระหว่างประเทศในด้านนี้ โดยมีแนวโน้มที่จะพัฒนาสนธิสัญญาการค้าที่ปลอดจากการทรมานที่มีผลผูกมัดทางกฎหมายขึ้นมา

ก่อนการตีพิมพ์รายงานฉบับนี้ แอมเนสตี้ได้เขียนถึงบริษัท Alsetex, B&T AG, Combined Systems, Inc., Condor Tecnologias Não-Letais, Defense Technology ® และ TEC Harseim SpA โดยระบุข้อค้นพบหลักของรายงานและเชิญให้บริษัทข้างต้นแสดงความคิดเห็น ขณะที่เขียนรายงานอยู่นี้ มีเพียงบริษัท B&T AG บริษัทเดียวที่ได้ตอบปฏิเสธในการให้ข้อมูล ขณะที่บริษัทอื่น ๆ ยังไม่ได้ให้การตอบรับใด ๆ ในช่วงเวลาที่มีการจัดทำรายงานฉบับนี้

² แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล และมูลนิธิวิจัยโอเมกา, ผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนจากอาวุธที่มีความร้ายแรงต่ำและอุปกรณ์อื่นๆ ที่กฎหมายบังคับใช้ (หมายเลขเอกสาร: ACT 30/1305/2015)

³ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, แก๊สน้ำตา: การสืบสวน, teargas.amnesty.org/

⁴ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล และมูลนิธิวิจัยโอเมกา, การใช้อาวุธแข็งทื่อ: สืบสวนการใช้กระบอกตำรวจและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องในทางที่ผิด, amnesty.org/en/latest/research/2021/09/blunt-force/

⁵ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, สารเคมีที่สร้างความระคายเคืองในการบังคับใช้กฎหมาย: เอกสารแสดงจุดยืนของแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล (สารเคมีที่สร้างความระคายเคืองในการบังคับใช้กฎหมาย), มิถุนายน 2565, amnesty.nl/content/uploads/2021/07/Amnesty-position-paper-chemical-irritants.pdf; แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล กระบองและอาวุธกระแทกแบบมือถืออื่นๆ: เอกสารแสดงจุดยืนของแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล มีนาคม 2565, amnesty.nl/content/uploads/2022/06/Position-paper-striking-weapons-final.pdf?x49845

3

ผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชน ของกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทก

3.1 ภูมิหลัง

กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกเดิมทีพัฒนาขึ้นโดยกองทัพสหราชอาณาจักรและสหรัฐอเมริกา⁶ ในช่วงต้นมีการใช้งานในสงครามช่วงปลายทศวรรษที่ 1950 โดยกองทัพสหราชอาณาจักรใช้ “กระสุนไม้” ทำจากไม้สักยิงใส่ผู้ชุมนุมประท้วงแบบยิงกระโดด (ดึงออกจากพื้น) ซึ่งการยิงด้วยกระสุนไม้โดยตรงนั้นถูกมองว่าเป็นอันตรายเกินไป ในช่วงทศวรรษที่ 1970 เริ่มมีการใช้กระสุนยาง และต่อมากระสุนพลาสติกที่ถูกพัฒนาขึ้นโดยกระทรวงกลาโหมของสหราชอาณาจักรเพื่อให้กองทัพอังกฤษนำไปใช้งานในเขตไอร์แลนด์เหนือ กระสุนดังกล่าวมีความไม่แม่นยำสูงและเป็นอันตราย สามารถก่อให้เกิดการบาดเจ็บรุนแรงในบางกรณี เช่น การทำให้เด็กชายอายุ 10 ขวบตาบอด และคนกว่า 17 คนต้องเสียชีวิต โดย 8 คนนั้นเป็นเด็ก⁷ ในช่วงทศวรรษที่ 1980 กระสุนพลาสติกยังถูกใช้ในการปราบปรามความไม่สงบในแอฟริกาใต้ภายใต้การปกครองระบอบแบ่งแยกสีผิว (apartheid) ซึ่งนำไปสู่การบาดเจ็บ เช่น กระดูกหน้าแตกหรือการบาดเจ็บที่ดวงตา เป็นต้น⁸

ในช่วงทศวรรษที่ 1960 และต้น 1970 กองทัพสหรัฐ ได้มีการพัฒนากระสุนแบบต่าง ๆ ขึ้น เช่น ก้อนไม้ (ถูกใช้กับผู้ชุมนุมประท้วงที่มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย เบิร์กลีย์ในปี 2511) ดูกั่ว กระสุนพลาสติกที่บรรจุของเหลว และลูกพลาสติกเล็ก ๆ) ผู้คนหลายฝ่ายในสหราชอาณาจักรและสหรัฐ ได้แสดงความกังวลหลายต่อหลายครั้งต่อความปลอดภัยและความเหมาะสมของกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกและการขาดงานวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบต่อสุขภาพที่อาจเกิดขึ้นจากเทคโนโลยีใหม่ในสมัยนั้น⁹

ไม่นานมานี้ ผู้ผลิตในหลายประเทศมีการพัฒนาและผลิตกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกและเครื่องยิงกว่าหลายร้อยรูปแบบและดีไซน์ ซึ่งไม่มีมาตรฐานระหว่างประเทศเพื่อกำกับควบคุมการออกแบบและการทำงานของผลิตภัณฑ์ดังกล่าว การค้าระหว่างประเทศที่แทบจะไร้การควบคุมนี้ทำให้บริษัททั้งขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ทั้งในซีกโลกเหนือและใต้สามารถผลิตและขายกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกให้แก่หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายทั่วโลกและทำให้มีการใช้อย่างแพร่หลาย

⁶ อาวุธที่มีความร้ายแรงต่ำ (Less Lethal Weapons) เป็นอาวุธประเภทกว้างๆ ที่ใช้โดยกองกำลังทหาร กองกำลังรักษาความปลอดภัย และตำรวจ รวมถึงการบังคับใช้กฎหมายด้วย สารเคมีที่สร้างความระคายเคือง (เช่น แก๊สน้ำตา สเปรย์พริก) กระสุนวิถีโค้งแบบมีแรงกระแทก (เช่น กระสุนยางหรือพลาสติก) กระบองตำรวจ และอาวุธชนิดไฟฟ้า นั่นคือตัวอย่างของอาวุธที่มีความร้ายแรงต่ำ ซึ่งจะใช้ได้เมื่อจำเป็นต้องใช้กำลังในระดับหนึ่งและต้องได้สัดส่วน แต่การใช้อาวุธปืนนั้นผิดกฎหมายตามหลักการพื้นฐานของสหประชาชาติ (อ้างถึงก่อนหน้านี้) เรียกว่า “อาวุธไร้ความสามารถที่ไม่ทำให้ถึงตาย” แต่เมื่อใช้อย่างไม่เหมาะสมอาจนำไปสู่การบาดเจ็บสาหัสหรือเสียชีวิตได้

⁷ BBC, “กระสุนยาง: กองทัพเก็บซ่อนอันตรายที่แท้จริงไว้ในรายได้ประชาชน”, 11 มิถุนายน 2556, bbc.co.uk/news/uk-northern-ireland-foyle-west-22848421; ดัชนีชดเชยแห่งความตาย (Sutton Index of Deaths), “รายชื่อผู้เสียชีวิตด้วย ‘กระสุนยาง’ และ ‘กระสุนพลาสติก’”, cain.ulster.ac.uk/issues/violence/rubberplasticbullet.htm The Patten Report ระบุว่า “ตั้งแต่ปี 2524 [กระสุนพลาสติกแบบกลม] ทั้งหมด 41,657 กระสุนถูกกระจายโดยตำรวจ และ 14,572 กระสุนโดยกองทัพ มีผู้เสียชีวิต 11 รายจากกระสุนพลาสติกแบบกลมตั้งแต่ปี 2524 (และ 5 รายก่อนหน้านี้) และบาดเจ็บ 615 ราย”, กันยายน 2542, The Patten Report, ดูได้ที่ “CAIN Archive - ความขัดแย้งและการเมืองในไอร์แลนด์เหนือ”, cain.ulster.ac.uk/issues/police/patten/patten99.pdf, หน้า. 54, 9.12.

⁸ ดูตัวอย่าง M A Cohen, “กระสุนพลาสติกที่ทำให้ใบหน้าและขากระดูกได้รับบาดเจ็บ”, 7 ธันวาคม 2528, วารสารการแพทย์แอฟริกาใต้, 68(12): หน้า 849-52, pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/4071338/

⁹ N. Davison, “ประวัติศาสตร์ยุคแรกเริ่มของอาวุธที่ ‘ไม่ถึงตาย’”, ธันวาคม 2549, มหาวิทยาลัยแบรดฟอร์ด, สาขาวิชาสันติศึกษา ภาคนิพนธ์ 1, bradscholars.brad.ac.uk/bitstream/handle/10454/3994/BNLWRP_OP1_Dec06.pdf, หน้า.10-11; ดูตัวอย่าง กระทรวงยุติธรรมสหรัฐ, การประเมินอาวุธที่มีความร้ายแรงต่ำน้อย, 2520, หมายเลข NCJ 52037, หน้า. 53, ojp.gov/ncjrs/virtual-library/abstracts/evaluation-less-lethal-weapons

การใช้งานกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกและกระสุนวิถีโค้งชนิดอื่นในการควบคุมมวลชนอย่างไม่ถูกต้องทั่วโลกสร้างความกังวลเกี่ยวกับผลกระทบต่อด้านสิทธิมนุษยชนอย่างต่อเนื่อง ในการชุมนุมประท้วงที่ชิลีในเดือนตุลาคม 2562 ตำรวจยิงกระสุนลูกของเบ็ดตายเป็นยังผู้ชุมนุมประท้วงกว่า 100,000 นัด ทำให้ผู้ชุมนุมประท้วงหลายร้อยรายได้รับบาดเจ็บที่ดวงตา¹⁰ ในการนัดหยุดงานประท้วงทั่วโคลอมเบียในเดือนเมษายน 2564 ผู้ชุมนุมประท้วงกว่า 100 คนได้รับบาดเจ็บที่ตาเนื่องจากกระสุนประเภทต่าง ๆ ที่ตำรวจนำมาใช้¹¹ องค์การแพทย์เพื่อสิทธิมนุษยชน (Physicians for Human Rights) พบว่า ตำรวจใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกยิงไปที่ศีรษะและคอของประชาชนอย่างน้อย 115 คนทั่วสหรัฐอเมริกา ในช่วงสองเดือนแรกของการประท้วงกรณีจอร์จ ฟลอยด์ ส่งผลให้อย่างน้อย 30 คนได้รับความเสียหายตาที่ดวงตา¹² การทบทวนงานวิจัยทางการแพทย์อย่างเป็นระบบที่ดีพิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี 2533 และมีนาคม 2560 เกี่ยวกับการเสียชีวิตและการบาดเจ็บจากการใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทก ทำให้พบว่า มีอย่างน้อย 53 คนที่เสียชีวิตจากการบาดเจ็บเนื่องจากกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทก และอีก 300 คนที่กลายเป็นผู้พิการถาวร¹³

“คนอเมริกันมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นและรวมตัวในที่สาธารณะ และควรสามารถใช้สิทธิดังกล่าวโดยไม่ต้องกลัวว่าจะต้องตบอด คุณไม่จำเป็นต้อง लेकरหว่างการมองเห็นและการพูด”

สมาคมจักษุแพทย์อเมริกัน¹⁴

สหรัฐฯ : “ลูกตาเราแตก”

การชุมนุมประท้วงปะทุขึ้นทั่วประเทศหลังจากการเสียชีวิตของจอร์จ ฟลอยด์ เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2563 ตำรวจมักตอบโต้การชุมนุมประท้วงดังกล่าวด้วยกำลังที่เกินควร ภายใน 10 วันแรกหลังจากการเสียชีวิตของฟลอยด์ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลได้บันทึกกรณีการใช้ความรุนแรงโดยตำรวจในการประท้วงของขบวนการแบล็กไลฟ์สแมตเทอร์ (BLM) ทั้งหมด 125 กรณีใน 40 มลรัฐและเขตโคลัมเบีย ซึ่งหลายกรณีเป็นการใช้อาวุธที่มีความร้ายแรงต่ำ เช่น การใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทก และใช้กับผู้ชุมนุมประท้วงโดยสงบ

ผู้ชุมนุมประท้วงรายหนึ่งซึ่งโดนกระสุนยางยิงขณะเข้าร่วมการประท้วงที่เมืองมินนีแอโพลิส รัฐมินนิโซตา เมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2563 กล่าวกับแอมเนสตี้ ว่า “ลูกตาผมแตกจากแรงกระแทกของกระสุนยาง จมูกผมเลื่อนออกมาจากตำแหน่งเดิมมาที่บริเวณใต้ตาอีกข้าง คันแรกที่นอนโรงพยาบาล พวกเขาพยายามรวบรวมชิ้นส่วนดวงตาของผมและเย็บเข้าด้วยกัน จากนั้นพวกเขาก็ขยับจมูกของผมกลับไปตำแหน่งเดิมและซ่อมจมูกใหม่

¹⁰ สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (INDH), “INDH entrega nuevo reporte de cifras a cuatro meses de iniciada la crisis social”, 19 กุมภาพันธ์ 2563, www.indh.cl/indh-entrega-nuevo-reporte-de-cifras-a-cuatro-meses-de-iniciada-la-crisis-social/; แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, *จับตามองชิลี: ความรุนแรงของตำรวจและความรับผิดชอบของผู้บังคับบัญชาในช่วงเหตุการณ์ความไม่สงบในสังคม*, ตุลาคม 2563, (เอกสาร: AMR 22/3133/2020), amnesty.org/en/latest/research/2020/10/eyes-on-chile-police-violence-at-protests

¹¹ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, Programa de Acción por la Igualdad y la Inclusión Social (PAIIS) และ Temblores, *โคลอมเบีย: ยิ่งกับที่เห็น: การบาดเจ็บที่ดวงตาในบริบทของการนัดหยุดงานระดับชาติ*, (โคลอมเบีย: ยิ่งกับที่เห็น), 26 พฤศจิกายน 2564, (เอกสาร: AMR 23/5005/2021), amnesty.org/en/documents/amr23/5005/2021/en/

¹² แพทย์เพื่อสิทธิมนุษยชน, *ถูกยิงที่ศีรษะ*, 14 กันยายน 2563, storymaps.arcgis.com/stories/29cbf2e87b914dbaabdec2f3d350839e

¹³ RJ Haar, V Iacopino, N Ranadive และคณะ, “การเสียชีวิต การบาดเจ็บ และความพิการจากกระสุนจลนศาสตร์ในการรับมือกับการควบคุมมวลชน: การทบทวนอย่างเป็นระบบ”, 5 ธันวาคม 2560, BMJ Open, doi:10.1136/bmjopen-2017-018154

¹⁴ สมาคมจักษุแพทย์อเมริกัน (American Academy of Ophthalmology), “การบาดเจ็บที่ดวงตาระหว่างการชุมนุมประท้วงเป็นปัญหาสาธารณสุขที่เกิดขึ้นใหม่”, 19 มิถุนายน 2563, aao.org/eye-health/news/restrict-use-rubber-bullets-eye-injuries-protests

พวกเขาใส่ดาเทียมให้ผมแทน ทำให้ปัจจุบันผมมองเห็นจากดวงตาข้างขวาเท่านั้น”¹⁵ การศึกษาเกี่ยวกับการรับตัวเข้ารักษาพยาบาลในช่วงการชุมนุมที่เมืองมินนีแอโพลิสระบุว่า มีคนไข้จำนวน 45 รายที่ได้รับบาดเจ็บจากกระสุนยาง โดย 10 รายเป็นการบาดเจ็บที่ดวงตาและ 16 รายเป็นการบาดเจ็บที่สมอง¹⁶

รูปแบบความรุนแรงที่เกิดขึ้นทำให้เมืองและมลรัฐบางแห่งในสหรัฐ ได้ประกาศห้ามหรือเสนอให้ห้ามการใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกในการรักษาความสงบเรียบร้อยในการชุมนุมสาธารณะ¹⁷ ในวันที่ 30 กันยายน 2564 ผู้ว่าการรัฐแคลิฟอร์เนียได้ลงนามในการตรากฎหมายการชุมนุม ฉบับที่ 48 ซึ่งห้ามการใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทก “ในการสลายการรวมตัว การชุมนุม หรือการประท้วงใด ๆ”¹⁸ ในวันที่ 30 ตุลาคม 2563 รัฐสภาสหรัฐ ได้ออกกฎหมายมอบหมายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสุขภาพและบริการมนุษย์ให้ “ดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบด้านสุขภาพของการใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกในสหรัฐ อย่างครอบคลุม” และ “องค์ประกอบทางประชากรและเชื้อชาติของบุคคลที่ได้รับผลกระทบจากการบาดเจ็บที่เกิดจากกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกภายในประเทศ”¹⁹ อย่างไรก็ดี การประชุมรัฐสภาสมัยที่ 116 ลงความเห็นไม่ผ่านร่างกฎหมายดังกล่าว และไม่มีการยื่นเสนอร่างกฎหมายในลักษณะเดียวกันนี้อีกในการประชุมรัฐสภาสมัยที่ 117

ผู้ชุมนุมประท้วงรายหนึ่งได้รับบาดเจ็บที่ดวงตาขณะประท้วงการเสียชีวิตของจอร์จ ฟลอยด์บริเวณหน้าสถานีตำรวจ พื้นที่ 3 ในวันที่ 27 พฤษภาคม 2563 เมืองมินนีแอโพลิส รัฐมินนิโซตา © AFP via Getty Images

¹⁵ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, โลกกำลังจับตาจากการละเมิดที่เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางโดยตำรวจสหรัฐ เรื่องสิทธิของผู้ชุมนุมประท้วง Black Lives Matter, 4 สิงหาคม 2563 (ดัชนี: AMR 51/2807/2020), <https://www.amnesty.org/en/documents/amr51/2807/2020/en/>, หน้า 37.

¹⁶ EA Kaske, SW Cramer, I Pena Pino และคณะ, “การบาดเจ็บจากอาวุธที่มีความร้ายแรงต่ำระหว่างการประท้วงของจอร์จ ฟลอยด์ในมินนีแอโพลิส”, วารสารการแพทย์นิวอิงแลนด์ (New England Journal of Medicine), 25 กุมภาพันธ์ 2564, [lims.minneapolisjournal.com/Download/FileV2/23349/Lethal_Weapons_Study_Appendix_2021.pdf](https://www.minneapolisjournal.com/Download/FileV2/23349/Lethal_Weapons_Study_Appendix_2021.pdf), 384: หน้า 774-5.

¹⁷ USA Today, “การชุมนุมประท้วงไม่ควรถล่มโดยทำให้คนตาบอด: ตำรวจในเมืองและรัฐต่าง ๆ ถูกห้ามไม่ให้ใช้กระสุนยาง”, 3 กันยายน 2563, [usatoday.com/story/news/nation/2563/09/03/rubber-bullets-police-protests-ammunition-portland-washington/5698346002/](https://www.usatoday.com/story/news/nation/2563/09/03/rubber-bullets-police-protests-ammunition-portland-washington/5698346002/); The Philadelphia Inquirer, “สภาเทศบาลเมืองฟิลาเดลเฟียลงมติห้ามใช้แก๊สน้ำตาและกระสุนยางในการชุมนุมประท้วง”, 29 ตุลาคม 2563, [inquirer.com/news/tear-gas-rubber-bullets-pepper-spray-ban-police-20201029.html](https://www.inquirer.com/news/tear-gas-rubber-bullets-pepper-spray-ban-police-20201029.html)

¹⁸ ข้อมูลกฎหมายของรัฐแคลิฟอร์เนีย (California Legislative Information), “พระราชบัญญัติแก้ไขมาตรา 12525.2 แห่งประมวลกฎหมายรัฐบาล และเพิ่มมาตรา 13652.1 ประมวลกฎหมายอาญา เกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมาย” ร่างกฎหมายหมายเลข 48 บทที่ 404 ยื่นต่อเลขาธิการแห่งรัฐ 30 กันยายน 2564 leginfo.ca.gov/faces/billTextClient.xhtml?bill_id=20210220AB48

¹⁹ รัฐสภาของสหรัฐอเมริกา สภาผู้แทนราษฎรครั้งที่ 116 ส่วนที่ 2 HR 8709 “ร่างพระราชบัญญัติ ... เพื่อทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับผลกระทบด้านการดูแลสุขภาพจากการใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกในสหรัฐอเมริกา”, 30 ตุลาคม 2563, [govinfo.gov/content/pkg/BILLS-116hr8709ih/pdf/BILLS-116hr8709ih.pdf](https://www.govinfo.gov/content/pkg/BILLS-116hr8709ih/pdf/BILLS-116hr8709ih.pdf)

ผู้ที่ตกเป็นเป้าหรือโดนยิงด้วยกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทก ได้แก่

นักข่าว เจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ และ คนทั่วไปที่อยู่รอบ ๆ

ผู้เสียหายหลักคือผู้ที่ออกมาใช้สิทธิในการชุมนุมโดยสงบ

ในเวลาห้าปีที่ผ่านมา แอมเนสตี อินเตอร์เนชันแนลได้บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกอย่างไม่ชอบด้วยกฎหมายและในเชิงทำโทษในทุกภูมิภาคทั่วโลก ได้แก่ แองโกลา บังคลาเทศ เบลารุส โบลิเวีย แคเมอรูน ชิลี โคลอมเบีย คูราเซา อียิปต์ เอสวาตินี ฝรั่งเศส จอร์เจีย กรีซ เฮติ ฮองกง อิหร่าน อิรัก อิสราเอล/ดินแดนของชาวปาเลสไตน์ที่ถูกยึดครอง (OPT) คีร์กีซสถาน เลบานอน โมร็อกโก เมียนมา ปวยร์โตรีโก แอฟริกาใต้ สเปน ชูดาน ไทย โตโก ตูนิเซีย อุกันดา สหรัฐฯ อุซเบกิสถาน และเวเนซุเอลา²⁰ โดยกรณีต่าง ๆ ที่พบ ได้แก่ การที่ตำรวจยิงกระสุนในระยะใกล้และในระดับศีรษะ การยิงไปยังมวลชนผู้ชุมนุมประท้วงแบบสุ่ม การยิงไปยังผู้ชุมนุมประท้วงที่กำลังหนี และมีหนึ่งกรณีเป็นการยิงไปยังมวลชนจากเฮลิคอปเตอร์ทหาร²¹

แม้ว่าผู้ที่ตกเป็นเป้าหรือโดนยิงด้วยกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกได้แก่ นักข่าว เจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ และคนทั่วไปที่อยู่รอบ ๆ แต่ผู้เสียหายหลักคือผู้ที่ออกมาใช้สิทธิในการชุมนุมโดยสงบ เช่น นักกิจกรรมแบล็กไลฟส์เมดเทอร์ ผู้ลี้ภัยและผู้อพยพที่ออกมาเน้นย้ำถึงแนวปฏิบัติในการขอลี้ภัยที่ไม่เป็นธรรม และผู้ที่ประท้วงคำครองชีพสูง การทุจริตกระบวนการเลือกตั้ง การรื้อที่พักออาศัย และประเด็นอื่น ๆ อีกมากมาย ฝ่ายความมั่นคงได้ใช้กระสุนยางไม่เพียงแต่ในการประท้วงเท่านั้น แต่ยังรวมถึงในมัสยิด ในเรือนจำ งานศพ ในสถานีรถไฟใต้ดิน ข้ามรั้วแบ่งเขตแดน และบนท้องถนน เพื่อบังคับใช้มาตรการล็อกดาวน์ช่วงโควิด-19²²

3.2 กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกคืออะไร

กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกหรือกระสุนจลนศาสตร์ที่ใช้กันยังมีหลายชื่อเรียก เช่น “ลูกปืนยาง” “กระสุนยางกระแทก” หรือ “กระสุนพลาสติก” และมักถูกใช้ยิงโดยเครื่องบินหรือปืนสั้น กระสุนบางชนิดถูกปล่อยออกมาจากกระเบิด เช่น “ระเบิดกระสุนยาง (sting ball grenade)” ที่อาจใช้มือขว้างหรือยิงจากอาวุธอื่นที่ จำนวนกระสุนจะถูกบรรจุในปลอกกระสุนหรือกระเบิดรุ่นต่าง ๆ ที่ไม่เท่ากัน ขณะที่ตัวกระสุนเองก็อาจมีขนาด การออกแบบ และส่วนประกอบที่แตกต่างกันด้วย การใช้กระสุนแบบหลายชนิด เครื่องยิงแบบหลายลำกล้อง และกระสุนแบบนัดเดียวที่ถูกออกแบบมาไม่ดี ไม่สามารถยิงได้อย่างแม่นยำและปลอดภัยนั้นผิดกฎหมายและต้องถูกห้าม (ถูกที่ 4 ด้านล่าง)

ตัวอย่างประกอบด้วย กระสุนยาง กระสุนพลาสติก หรือลูกพีวีซี หรือที่เรียกว่า “กระสุน” กระสุนแท่งขนาดใหญ่ (projectiles) ที่ทำมาจากฟองน้ำ หรือปลายหุ้มโฟม ดุจถั่ว (ดุจฝ้าที่ตวงน้ำหนักด้วยลูกตะกั่วหรือกรวยซิลิกา) และปลอกกระสุนที่บรรจุลูกยางหรือพลาสติก ลูกบอลหรือกระสุนแท่งขนาดใหญ่และเล็กอาจมีรูทรงและขนาด

²⁰ ดูรายการเต็มได้ในภาคผนวก 1

²¹ กรณีเฮลิคอปเตอร์ซึ่งอ้างอิงจากคำให้การที่รวบรวมจากผู้ชุมนุมประท้วงในเมืองซาคาบา โบลิเวีย ดูแอมเนสตี อินเตอร์เนชันแนล, *การเหยียดหยามการแพร่ระบาดของ การไม่ต้องรับโทษ: คำแนะนำด้านสิทธิมนุษยชน 20 ข้อสำหรับผู้สมัครรับเลือกตั้งประธานาธิบดีปี 2563 ในโบลิเวีย*, (index: AMR 18/2871/2020), [amnesty.org/ar/documents/amr18/2871/2020/en/](https://www.amnesty.org/ar/documents/amr18/2871/2020/en/), หน้า 16.

²² ตัวอย่าง, แอมเนสตี อินเตอร์เนชันแนล, “ภูมิภาคในทวีปแอฟริกาตอนใต้: “โควิด-19 กลายเป็นข้ออ้างของรัฐที่ใช้ในการคุกคามนักข่าวและความอ่อนแอของสำนักสื่อ”, 3 พฤษภาคม 2563, [amnesty.org/en/latest/news/2020/05/southern-africa-covid19-a-pretext-for-surge-in-harassment-of-journalists-and-weakening-of-media-houses-by-states](https://www.amnesty.org/en/latest/news/2020/05/southern-africa-covid19-a-pretext-for-surge-in-harassment-of-journalists-and-weakening-of-media-houses-by-states)

ที่หลากหลาย และอาจทำมาจากยาง พืช ไขมันแน่น หรือไม้ กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกบางชนิดออกแบบมาให้ระเบิดและกระจายตัวเมื่อกระทบเป้าหมาย และปล่อยสารเคมีที่ก่อความระคายเคือง เช่น Chlorobenzylidenemalonitrile (CS) Oleoresin Capsicum (OC) หรือ pelargonic acid vanillylamide (PAVA)²³

สิทธิในการชุมนุมโดยสงบ

สิทธิในการชุมนุมโดยสงบเป็นเสาหลักสำคัญของระบบสิทธิมนุษยชน เป็นสิทธิที่ให้ประชาชนแสดงออกถึงความสมานฉันท์ รวมถึงการแสดงความไม่พอใจและความต้องการในที่สาธารณะ เช่น การปกป้องและการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นสิทธิทางสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ สิทธิในการชุมนุมโดยสงบมีความสำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อบุคคลและกลุ่มที่ถูกทำให้เป็นชายขอบ และการจำกัดสิทธิในคนกลุ่มนี้ “มักถือเป็นตัวชี้วัดของการกดขี่”²⁴ เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายมีความรับผิดชอบในการอำนวยความสะดวกและปกป้องการใช้สิทธิในการชุมนุมโดยสงบผ่านการสื่อสาร การเจรจา และการไกล่เกลี่ย หากเป็นไปได้ แม้ว่าเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายควรมุ่งลดระดับความรุนแรง แต่ในบางกรณีที่จำกัด เจ้าหน้าที่อาจจำเป็นต้องใช้กำลังเพื่อปกป้องชีวิตและความปลอดภัยเพื่อลดความเสียหายและการบาดเจ็บให้เหลือน้อยที่สุด การใช้กำลังใด ๆ รวมถึงการใช้อาวุธที่มีความร้ายแรงต่ำ จะต้องสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานว่าด้วยความชอบด้วยกฎหมาย ความจำเป็น ความได้สัดส่วน และความระมัดระวัง²⁵ อาวุธที่มีความร้ายแรงต่ำจะต้องไม่ถูกใช้ในการควบคุมมวลชน หากสถานการณ์นั้นสามารถแก้ไขได้ด้วยวิธีที่ก่อให้เกิดอันตรายน้อยกว่า โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่เป็นการใช้สิทธิในการชุมนุมโดยสงบ²⁶

3.3 ชนิดของเครื่องยิงกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทก

ปัจจุบันมีเครื่องยิงหลายชนิดที่ถูกใช้งานโดยหน่วยงานทหาร ความมั่นคง และตำรวจเพื่อยิงกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทก ตั้งแต่อาวุธที่ถือด้วยมือไปจนถึงเครื่องยิงแบบหลายลำกล้องแบบยึดกับที่หรือติดตั้ง ระบบโดรนบางชนิดยังสามารถยิงกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกได้ แต่ปัจจุบันมีเพียงการบันทึกถึงการใช้อย่างระมัดระวังเท่านั้น

อาวุธที่ใช้ในการยิงแบบมือถือ

อาวุธบางชนิด เช่น ปืนสั้น สามารถใช้ยิงได้ทั้งกระสุนที่มีความร้ายแรงสูงและต่ำ ปืนที่มีเส้นผ่าศูนย์กลางขนาดใหญ่ที่ออกแบบมาพิเศษ เช่น ขนาด 37/36 มม. 40 มม. หรือ 56 มม. มักถูกใช้ในการยิงกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทก และกระสุนที่มีความร้ายแรงต่ำชนิดอื่น ๆ โดยเฉพาะ เครื่องยิงระเบิด หรือที่รู้จักในชื่อ “ปืนปราบจลาจล” สามารถยิงได้ทั้งแบบนัดเดียวและหลายนัด และมักมีลำกล้องกว้าง เครื่องยิงอีกชนิดที่มีลักษณะเฉพาะและถูกออกแบบมาพิเศษยังได้แก่ เครื่องยิงด้วยพลังงานลมหรือก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ซึ่งเราสามารถจำแนกได้จากกระป๋องแก๊สที่ติดอยู่กับตัวอาวุธ เครื่องยิงชนิดนี้มีลำกล้องเล็ก มักมี “ถังป้อนแรง (hopper)” บรรจุกระสุนขนาดใหญ่ และมีการใช้งานแบบกึ่งอัตโนมัติ (semi-automatic) ที่ช่วยให้ยิงได้อย่างรวดเร็ว²⁷

²³ ดูตัวอย่าง PepperBall®, “แผ่นผลิตภัณฑ์กระสุนปืนแบบจำเพาะ”, store-c19drjba2a.mybigcommerce.com/content/PEP-21006-Round-LIVE-Specs-120121.pdf

²⁴ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน, ความเห็นทั่วไปที่ 37 ว่าด้วยสิทธิในเสรีภาพการชุมนุมโดยสงบ (ข้อที่ 21), 17 กันยายน 2563, CCPR/C/GC/37, ย่อหน้า 1-2

²⁵ ดูหลักการพื้นฐานของสหประชาชาติและแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, การใช้กำลัง, 4.3, หน้า 95-102 (อ้างแล้ว)

²⁶ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน, ความเห็นทั่วไปที่ 36 ข้อที่ 6: สิทธิในการมีชีวิต, 30 ตุลาคม 2561, CCPR/C/GC/36, ย่อหน้า 14; แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, การใช้กำลัง, หน้า 157 (อ้างแล้ว)

²⁷ องค์การว่าด้วยความมั่นคงและความร่วมมือในยุโรป (OSCE)/มูลนิธิริจียโอเมกา, คู่มือเกี่ยวกับอุปกรณ์บังคับใช้ทางกฎหมายที่ใช้กันมากที่สุดในการดูแลการชุมนุม, หน้า 43 www.osce.org/files/f/documents/4/7/491551_0.pdf

เครื่องยิงหลายลำกล้องแบบยึดกับที่/ติดตั้ง

เครื่องยิงหลายลำกล้องหลากหลายชนิดถูกพัฒนาขึ้นมา โดยปกติจะถูกติดตั้งบนยานพาหนะภาคพื้นดิน เช่น รถลำเลียงพลหุ้มเกราะ หรืออาจจะเป็นการยึดกับโครงสร้าง เช่น อาคารสิ่งก่อสร้าง หรือติดตั้งบนขาตั้งเพื่อใช้งานอย่างเดี่ยวอย่างอิสระ ลำกล้องจะมีจำนวนและเส้นผ่าศูนย์กลางที่แตกต่างกันเพื่อใช้งานร่วมกับกระสุนที่หลากหลาย รวมถึงกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกในการยิงแบบนัดเดียว แบบต่อเนื่อง หรือพร้อมกัน เครื่องยิงเช่นนี้ไม่สามารถเล็งเป้าได้แม่นยำและนำไปสู่การยิงอย่างไร้การควบคุมในอัตราที่สูงมาก ดังนั้น เครื่องยิงแบบนี้ขัดกับหลักการว่าด้วยความจำเป็นและความได้สัดส่วน และต้องถูกห้ามในการใช้ในการบังคับใช้กฎหมาย²⁸

โดรน

ยานพาหนะไร้คนขับที่ใช้ทำงานในอากาศ บนพื้นดิน หรือบนพื้นผิว (UAV/UGV/USV) หรือ “โดรน” ถูกพัฒนา ส่งเสริม และได้รับการติดตั้งเครื่องยิงที่สามารถใช้ยิงกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกรวมถึงกระสุนที่มีความร้ายแรงต่ำชนิดอื่น ปัจจุบัน โดรนแบบติดอาวุธเช่นนี้ไม่ได้ถูกใช้อย่างแพร่หลายในการรักษาความเรียบร้อยในการชุมนุมสาธารณะ แต่ก็มีบันทึกว่า ยานพาหนะไร้คนขับที่ใช้ทำงานในอากาศถูกใช้ในการปล่อยแก๊สน้ำตาในการเดินขบวนครั้งยิ่งใหญ่เพื่อหวนคืน (Great March of Return) ที่ฉนวนกาซาเมื่อปี 2561²⁹ กลไกนำส่งกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกโดยใช้ยานพาหนะไร้คนขับที่ไร้ประสิทธิภาพโดยตัวเองหรือก่อให้เกิดการบาดเจ็บโดยไม่จำเป็นจะต้องถูกห้าม

3.4 ผลกระทบต่อสุขภาพของกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกมีอะไรบ้าง

“กระสุนพลังงานจลน์ถูกใช้อย่างแพร่หลายเป็นอย่างมากในการใช้กำลังอย่างต่อเนื่อง และถือเป็นระดับที่รองลงมาจากการใช้อาวุธปืน... ตำรวจต้องเข้าใจว่า กระสุนพลังงานจลน์มีความร้ายแรงต่ำกว่าก็จริง แต่ก็อาจจะก่อให้เกิดการเสียชีวิต หรือการบาดเจ็บรุนแรงได้หากใช้ในทางที่ผิด”

องค์การว่าด้วยความมั่นคงและความร่วมมือในยุโรป, คู่มือด้านสิทธิมนุษยชนว่าด้วยการรักษาความสงบเรียบร้อยในการชุมนุม³⁰

กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทก ควรใช้ไปยังเป้าหมายที่ต้องการในระยะไกลและเพื่อก่อให้เกิดการบาดเจ็บแบบกระแทก (ฟกช้ำ) ให้น้อยที่สุด แต่ขณะเดียวกันก็สร้างความเจ็บปวดมากเพียงพอในการยับยั้งหรือสกัดบุคคลที่เป็นเป้าหมาย ดังกล่าวได้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกมีจุดประสงค์ในการใช้งานเพื่อเป็นทางเลือกการใช้กำลังรูปแบบอื่น โดยเฉพาะ ปืน อย่างไรก็ตาม อาวุธและกระสุนที่ออกแบบมาไม่เหมาะสมและการใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้นสามารถก่อให้เกิดบาดเจ็บแบบทะลุขึ้นผิวหนัง บาดแผลเปลี่ยนชีวิต หรือแม้แต่ทำให้เสียชีวิตได้

²⁸ ดู Combination Systems, “VENOM system” ซึ่งถูกส่งออกไปอย่างแพร่หลายที่ combinedsystems.com/product/3037-venom-model-3037/; แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, “สารเคมีที่สร้างความระคายเคืองในการบังคับใช้กฎหมาย”, (อ้างแล้ว), หน้า 14.

²⁹ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, “กองกำลังอิสราเอลต้องยุติการใช้กำลังที่มากเกินไปเพื่อตอบโต้การชุมนุมประท้วง ‘การเดินขบวนครั้งยิ่งใหญ่เพื่อหวนคืน’”, 13 เมษายน 2561, [amnesty.org/en/latest/news/2018/04/israeli-forces-must-end-the-use-of-excessive-force-in-response-to-great-march-of-return-protests/](https://www.amnesty.org/en/latest/news/2018/04/israeli-forces-must-end-the-use-of-excessive-force-in-response-to-great-march-of-return-protests/)

³⁰ องค์การว่าด้วยความมั่นคงและความร่วมมือในยุโรป (OSCE)/ สำนักงานเพื่อสถาบันประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชน (ODIHR), คู่มือสิทธิมนุษยชนสำหรับตำรวจว่าด้วยการชุมนุม (Handbook on Policing Assemblies), (อ้างแล้ว), หน้า 80.

ผลกระทบต่อสุขภาพของกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกขึ้นอยู่กับส่วนประกอบ ขนาด มวลกระสุน เสถียรภาพ ความแม่นยำและความเร็วในการยิง ระยะทางจากจุดที่ยิงและชนิดของเครื่องยิงที่ใช้³¹ การใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกอย่างปลอดภัยมีข้อแลกเปลี่ยนทั้งดีและเสียบางประการ โดยที่ยังระยะทางของเป้าหมายยิ่งใกล้เท่าใด ความเร็ว/พลังงานจลน์ของกระสุนก็จะยิ่งสูงเท่านั้น ขณะเดียวกัน ยิ่งยิงกระสุนในระยะไกลเท่าใด ความแม่นยำก็จะลดลงเท่านั้น³² และในทางปฏิบัติ ระยะทางการยิงที่ปลอดภัยนั้นก็ไม่สามารถกำหนดได้แน่นอน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับชนิดของอาวุธ ผู้ผลิต และกฎระเบียบภายในประเทศ รัฐ และหน่วยงานตำรวจนั้น ๆ³³

กระสุนฟองน้ำขนาด 40 มม. ระบบผสมที่ค่ายสารวัตรทหารเขต Evry-Courcouronnes ทางตอนใต้ของปารีส © AFP via Getty Images

โดยทั่วไป กระสุนที่มีพื้นผิวกระแทกที่กว้างกว่าจะลดความเสี่ยงในการเกิดบาดแผลแบบทะลุได้มากกว่า แต่เนื่องจากกระสุนแบบนี้มีขนาดใหญ่และยังได้ด้วยความเร็วค่อนข้างต่ำ ทำให้กระสุนแบบนี้มีความแม่นยำต่ำไปด้วย ขณะเดียวกัน กระสุนพลังสูงที่ยิงด้วยความเร็วสูง อาทิ กระสุนดงตัว จะเพิ่มความเสี่ยงในการเกิดบาดแผลแบบทะลุ แม้ผู้ผลิตอ้างว่าช่วยลดความเสี่ยงในด้านนี้ได้ก็ตาม³⁴

³¹ สำหรับการวิเคราะห์ผลกระทบของกระสุนยางในเชิงเทคนิคอย่างละเอียด ดู “ผลทางนิติวิทยาศาสตร์ของการบาดเจ็บจากกระสุนยาง” ใน B’Tselem, *พยากรณ์ความตายจากการยิง “กระสุนยาง” เพื่อสลายการชุมนุมประท้วงในเขตยึดครอง*, ธันวาคม 2541, ภาคผนวก 2, btselem.org/sites/default/files/publications/199812_death_foretold_eng.pdf, หน้า 17-21.

³² ในการศึกษาชิ้นหนึ่งที่ทำทดสอบกระสุนดงตัวที่ยิงจากปืนลูกซองขนาด 12 เกจ พบว่า บางรุ่นมีความแม่นยำลดลงในระยะเกิน 15 เมตร โดยปืนปรบจาลองที่มีลำกล้องสั้นยิ่งมีความแม่นยำน้อยลงไปอีก, Charlie Mesloh และคณะ, “การศึกษาความแม่นยำของกระสุนดงตัวที่ยิงจากปืนลูกซองขนาด 12 เกจ”, 1 กันยายน 2551, วารสารการทดสอบและประเมินผล (Journal of Testing and Evaluation), ฉบับที่ 36, หมายเลข 5, researchgate.net/publication/249958790_Modular_12_Gauge_Shotgun_Beanbag_Accuracy_Study

³³ ดู INCLO และ PHR, ความร้ายแรงของการปลอมแปลง: ผลกระทบด้านสุขภาพของอาวุธที่ใช้ในการควบคุมมวลชน, 2558, (หน้า 31-34), policehumanrightsresources.org/lethal-in-disguise

³⁴ ดู Timothy M. Guenther และคณะ, วารสารรายงานเคสศัลยกรรม (Journal of Surgical Case Reports), “การบาดเจ็บที่ทรวงอกเนื่องจากกระสุนเบ็กกรกกลมที่ซับซ้อนโดยการพัฒนาให้เกิดโรคติดเชื้อหนองในช่องเยื่อหุ้มปอดหลังการผ่าตัด”, 13 มีนาคม 2563, scholarship.org/content/qt70j141wr/qt70j141wr_noSplash_1035fef98cd1be8373643ea9a36a6bb8.pdf, 4 หน้า 1-4.

ปัจจัยเฉพาะที่ทำให้การใช้กระสุนมีความเสี่ยงในการทำให้บาดเจ็บสูงขึ้น ได้แก่ ความเร็วลม สภาพอากาศ (อาจกระทบต่อทัศนวิสัย) ความช้าเร็วของการเคลื่อนที่ของเป้าหมาย และความหนา/การปกปิดของเสื้อผ้า งานศึกษาชิ้นหนึ่งระบุว่า ระดับความเครียดของเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายที่กำลังปฏิบัติภารกิจควบคุมฝูงชนในชีวิตจริงนั้น ก็ส่งผลกระทบต่อความแม่นยำเป็นอย่างมากเช่นเดียวกัน³⁵

งานศึกษาทางการแพทย์ในอดีตได้เผยแพร่ผลการได้รับบาดเจ็บและการเสียชีวิตจากการใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกในเขตโอไรแลนด์เหนือในช่วงทศวรรษที่ 1970³⁶ ในอิสราเอล/ดินแดนของชาวปาเลสไตน์ที่ถูกยึดครอง (OPT) ในช่วงทศวรรษที่ 1990³⁷ และในแคว้นกัมบิรี³⁸และฝรั่งเศส³⁹เมื่อไม่นานมานี้

จากการทบทวนเอกสารทางการแพทย์ที่ตีพิมพ์ระหว่างปี 2533 และมิถุนายน 2560 พบว่า การบาดเจ็บกว่าร้อยละ 90 ที่เกิดจากการใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกนั้นเป็น “การบาดเจ็บที่รุนแรงบริเวณศีรษะและคอ ดวงตา ระบบประสาท เส้นเลือดหัวใจ ปอดและทรวงอก ช่องท้อง และระบบปัสสาวะและอวัยวะสืบพันธุ์”⁴⁰ การทบทวนเอกสารระบุว่า มีผู้คนจำนวน 1,984 คนที่ได้รับบาดเจ็บ โดย 53 คนเสียชีวิตจากการบาดเจ็บดังกล่าว และ 300 คนกลายเป็นผู้พิการถาวร การเสียชีวิตและความพิการถาวรมักเกิดจากการถูกยิงที่ศีรษะและคอ และเป็นการใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกที่มีแกนหรือส่วนประกอบโลหะ⁴¹ การบาดเจ็บที่ดวงตามีความน่ากังวลเป็นพิเศษ โดยมีหลายกรณีที่ถูกตีพิมพ์เป็นเป้าหมายลูกตาแตก ตกเลือด หรือแม้แต่ออกรั่วจากตาที่นำไปสู่สูญเสียการมองเห็น⁴² การบาดเจ็บอื่น ๆ ที่พบยังได้แก่ กรณีการกระทบกระเทือนทางศีรษะ กระโหลกแตกและการบาดเจ็บทางสมอง การฉีกขาด กระดูกแตก อวัยวะภายในฉีกขาด หรือแตก/อาการตกเลือดภายใน อาการบาดเจ็บที่ลูกอั้นทะลุอย่างรุนแรง⁴³ หัวใจและปอดทะลุเนื่องจากกระสุนใช้โครงเหล็ก⁴⁴ และความเสียหายที่กล้ามเนื้อ/ประสาท⁴⁵

³⁵ John Taverniers และ Joel Suss, “การประเมินที่เน้นผู้ใช้เป็นศูนย์กลางของเครื่องยิงจรวดที่มีความร้ายแรงต่ำ: กรณีของ FN 303® ในการดักจับแรงดันสูง, การยศาสตร์”, 18 มิถุนายน 2562, DOI: [10.1080/00140139.2019.1626916](https://doi.org/10.1080/00140139.2019.1626916), 62 : 9, หน้า 1162-74.

³⁶ ระหว่างปี 2513 และ 2518 กระสุนยางกว่า 55,000 นัดได้ถูกใช้ในเขตโอไรแลนด์เหนือ โดยมีอัตราการเสียชีวิตอยู่ที่ 1 คนต่อการยิงกระสุน 18,000 นัด และอัตราที่ได้รับบาดเจ็บรุนแรงอยู่ที่ 1 คนต่อ 1,100 นัด, *การบาดเจ็บที่เกิดจากการใช้กระสุนยาง: เปรียบเทียบกับการบาดเจ็บจากการใช้ปืน*, Laurence Roche, Occasional Survey, 23 เมษายน 2526, ฉบับที่ 321, ประเด็นที่ 8330, หน้า. 919-20, DOI: [doi.org/10.1016/S0140-6736\(83\)91340-5](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(83)91340-5)

³⁷ Ahmad Mahajna, MD และคณะ, “การบาดเจ็บจากปลายกระสุนจากท่ามกลางความขัดแย้งระหว่างอิสราเอลกับอาหรับในเดือนตุลาคม 2543: การศึกษาย้อนหลัง”, 25 พฤษภาคม 2545, ฉบับที่ 359, ประเด็นที่ 9320, หน้า. 1795-1800, [thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736\(02\)08708-1/fulltext](https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736(02)08708-1/fulltext)

³⁸ Xin Wei และคณะ, “การบาดเจ็บที่ดวงตาจากปืนลูกซอง 777 ช่วง 4 เดือนในกัมบิรี”, วารสารจักษุวิทยาอินเดีย (Indian Journal of Ophthalmology): ตุลาคม 2565, ฉบับที่ 70, ประเด็นที่ 10, หน้า. 3465-69, doi: [10.4103/ijoo.IJO_721_22](https://doi.org/10.4103/ijoo.IJO_721_22); Shabir Ahmed Dhar และคณะ, “รูปแบบของการบาดเจ็บจากการใช้ปืนยางที่ขาส่วนล่าง: รายงานจากกัมบิรี, วารสารเกี่ยวกับการบาดเจ็บของจีน (Chinese Journal of Traumatology)”, มิถุนายน 2559, Chinese Journal of Traumatology, ฉบับที่ 19, ประเด็นที่ 3, หน้า. 129-33, [sciencedirect.com/science/article/pii/S1008127515001650](https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1008127515001650)

³⁹ The Lancet, “การชุมนุมประท้วงเสื้อกั๊กเหลือง: บาดเจ็บที่ใบหน้าจากการใช้ปืนยาง”, สารบรรณ, 10 สิงหาคม 2562, ฉบับที่ 394, ประเด็นที่ 10197, หน้า 469-70, [thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736\(19\)31764-7/fulltext](https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736(19)31764-7/fulltext); The Lancet, *การบาดเจ็บที่ตาที่เกิดจากอาวุธที่มีความร้ายแรงต่ำในฝรั่งเศส*, สารบัญ, 2 พฤศจิกายน 2562, ฉบับที่ 394, ประเด็นที่ 10209, หน้า1616-17, [thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736\(19\)31807-0/fulltext](https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736(19)31807-0/fulltext)

⁴⁰ Haar RJ และคณะ, “การเสียชีวิต การบาดเจ็บ และความพิการจากการใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกในการรับมือกับการควบคุมฝูงชน: การทบทวนอย่างเป็นระบบ”, 2560, BMJ Open, 7:e018154 ดอย:10.1136/bmjopen-2017-018154

⁴¹ Haar RJ และคณะ, “การเสียชีวิต การบาดเจ็บ และความพิการจากการใช้กระสุนจลนศาสตร์” (อ้างแล้ว)

⁴² กลุ่มผู้เชี่ยวชาญอิสระด้านนิติวิทยาศาสตร์ (Independent Forensic Expert Group), “การทบทวนหลักฐานภาพที่เกี่ยวข้องกับการชุมนุมประท้วงที่กำลังดำเนินอยู่ในโคลอมเบีย”, 3 มิถุนายน 2564, hrw.org/sites/default/files/media_2021/06/IFEG-IRCT%20submission%2C%20HRW%20Colombia%2C%20June%202021.pdf; เครือข่ายองค์กรเสรีภาพพลเรือนระหว่างประเทศ (International Network of Civil Liberty Organizations: INCLO), บาดแผลที่ยังไม่ได้รับการเยียวยา: ใบหน้าเบื้องหลังการบาดเจ็บจากอาวุธที่ใช้ควบคุมฝูงชน, www.inclo.net/projects/unhealed-wounds/

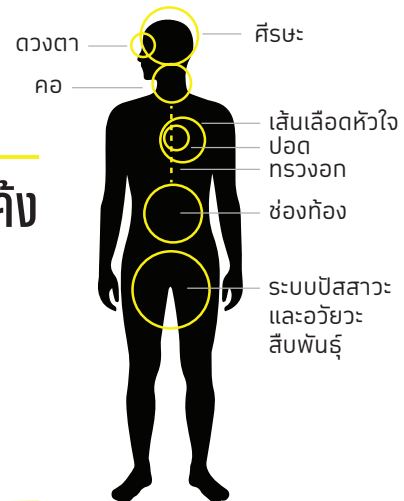
⁴³ Madison E. Kahle และคณะ, “อันทะแตกตามกระสุนในรายงานผู้ป่วยจากกระสุนยาง”, สิงหาคม 2564, วารสารวิทยาการแปลและระบบทางเดินปัสสาวะ (Translational Andrology and Urology), 10(8) หน้า. 3529-3531, pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/34532277/

⁴⁴ Ken Hubbs และ David Klinger, “ฐานข้อมูลการใช้งานและผลกระทบจากการใช้งานอาวุธยุทโธปกรณ์”, กุมภาพันธ์ 2547, หน้า 19 [ojp.gov/pdffiles1/nij/grants/204433.pdf](https://www.ojp.gov/pdffiles1/nij/grants/204433.pdf)

⁴⁵ Haar RJ และคณะ, “การเสียชีวิต การบาดเจ็บ และความพิการจากการใช้กระสุนจลนศาสตร์” (อ้างแล้ว)

จากการทบทวนเอกสารทางการแพทย์ที่ตีพิมพ์
ระหว่างปี 2533 และมิถุนายน 2560 พบว่า

**การบาดเจ็บกว่าร้อยละ 90 ที่เกิดจากกระสุนวิถีโค้ง
ที่มีแรงกระแทกนั้นเป็น “การบาดเจ็บที่รุนแรง
บริเวณศีรษะและคอ ดวงตา ระบบประสาท
เส้นเลือดหัวใจ ปอดและทรวงอก ช่องท้อง
และระบบปัสสาวะและอวัยวะสืบพันธุ์”**

สถิติการตายและการบาดเจ็บเปลี่ยนชีวิตที่เกิดจากการใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกในการรักษาความสงบเรียบร้อย
ในการชุมนุมสาธารณะนั้น ตอกย้ำถึงความจำเป็นในการมีกฎระเบียบที่เคร่งครัดเพื่อกำกับการผลิต การออกแบบ
การใช้ และการค้ากระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การห้ามกระสุนที่มีลักษณะล่องเล็งโดยตัวเอง
และเครื่องยิงบางประเภท ซึ่งเราจะกล่าวถึงในรายละเอียดในบทถัดไป

4

กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทก ที่มีลักษณะละเมิดสิทธิโดยพื้นฐาน

กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกบางชนิดออกแบบมาอย่างแย่มาก ทำให้มีปัญหาโดยตัวมันเองและไม่สามารถใช้ได้
อย่างปลอดภัย การใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกโดยชอบด้วยกฎหมายนั้นจะต้องสามารถเล็งและยิงโดนเป้าหมาย
ที่ต้องการได้อย่างแม่นยำตามแนวปฏิบัติของสหประชาชาติฯ ซึ่งหมายความว่ากระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกนี้
“ควรสามารถยิงถูกบุคคลภายในเส้นผ่าศูนย์กลางขนาด 10 เซนติเมตรของจุดเป้าหมายเมื่อยิงจากในระยะที่กำหนด”⁴⁶
แนวปฏิบัติของสหประชาชาติฯยังระบุว่า กระสุนแบบหลายชนิดนั้นไม่แม่นยำ และ “โดยทั่วไปแล้ว การใช้งานกระสุนชนิดนี้
ไม่สอดคล้องกับหลักการว่าด้วยความจำเป็นและความได้สัดส่วน”⁴⁷

กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทก และการใช้กำลังโดยชอบด้วยกฎหมาย

กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกจะสามารถใช้ได้หากเป็นทางเลือกสุดท้ายในการตอบโต้บุคคลที่มีพฤติกรรม
รุนแรงที่เป็นภัยคุกคามซึ่งหน้าและเป็นอันตรายร้ายแรงต่อบุคคลอื่นเท่านั้น กระสุนจะสามารถใช้กับบุคคล
หนึ่ง ๆ เพื่อควบคุมและหยุดความรุนแรงที่เกิดขึ้นเท่านั้น และเมื่อวิธีการอื่นที่รุนแรงน้อยกว่าไม่สามารถ
บรรลุจุดประสงค์ดังกล่าวแล้วเท่านั้น กระสุนจะต้องไม่เล็งไปยังศีรษะ ร่างกายส่วนบน หรือบริเวณอวัยวะเพศ
กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกและเครื่องยิงจะต้องมีความแม่นยำเพียงพอที่จะเล็งไปยังอวัยวะใดอวัยวะหนึ่ง
ของร่างกายได้ และถูกออกแบบมาเพื่อก่อให้เกิดบาดแผลแบบกระแทกเท่านั้น (แทนที่จะเป็นบาดแผลแบบทะลุ
ชั้นผิวหนัง) ตามแนวปฏิบัติของสหประชาชาติฯ หมายความว่ากระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกนี้ “ควรสามารถ
ยิงถูกบุคคลภายในเส้นผ่านศูนย์กลางขนาด 10 เซนติเมตรของจุดเป้าหมายเมื่อยิงจากในระยะที่กำหนด”⁴⁸
เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายจะต้องใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกอย่างสอดคล้องกับหลักการสิทธิมนุษยชน
ว่าด้วยความชอบด้วยกฎหมาย การมีจุดประสงค์ที่ชอบธรรม ความจำเป็น และความได้สัดส่วน เช่นเดียวกับการ
ใช้อาวุธที่มีความร้ายแรงต่ำทุกชนิด⁴⁹

การใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกในการรักษาความสงบเรียบร้อยในการชุมนุมสาธารณะ

แม้ว่าหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายควรมีอาวุธที่มีความร้ายแรงต่ำหลายชนิดสำหรับ “การใช้กำลังที่แตกต่างกัน” เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในการชุมนุมสาธารณะ แต่อาวุธบางประเภทก็ก่อให้เกิดความเสี่ยงสูง
ในการบาดเจ็บที่ควบคุมไม่ได้ เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายจะต้องใช้ความระมัดระวังและการยับยั้งชั่งใจ
เมื่อใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกในการจัดการเหตุการณ์รุนแรงขณะชุมนุม เนื่องจากความยากลำบาก
ในการเล็งเป้าบุคคลในสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วอยู่ตลอดเวลา มีมวลชนที่หนาแน่น และเสี่ยงต่อ
การยิงถูกผู้รอบนอก ในสถานการณ์ที่มีการบาดเจ็บ หน่วยพยาบาลอาจถูกขัดขวางการปฏิบัติงานเพื่อให้

⁴⁶ แนวปฏิบัติแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการใช้อาวุธที่มีความร้ายแรงต่ำ ย่อหน้า 7.5.4 (อ้างแล้ว)

⁴⁷ แนวปฏิบัติแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการใช้อาวุธที่มีความร้ายแรงต่ำ ย่อหน้า 7.5.6.

⁴⁸ แนวปฏิบัติแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการใช้อาวุธที่มีความร้ายแรงต่ำ ย่อหน้า 7.5.4

⁴⁹ หลักการพื้นฐานของสหประชาชาติ (อ้างแล้ว)

เข้าถึงผู้บาดเจ็บ ด้วยความเสียดแทงที่กล่าวมานี้ หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายควรตั้งคำถามต่อความจำเป็นในการใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกในการรักษาความสงบเรียบร้อยในการชุมนุมสาธารณะอย่างจริงจัง และอาจใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกเฉพาะเมื่อมีความจำเป็นจริง ๆ เท่านั้น เฉพาะการปกป้องตนเองและผู้อื่นจากความรุนแรงซึ่งหน้า กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกถูกออกแบบเพื่อใช้จัดการบุคคลที่มีพฤติกรรมรุนแรงโดยเฉพาะเท่านั้น ไม่ได้ใช้เพื่อเป็นเครื่องมือในการควบคุมมวลชนทั่วไป และต้องไม่ใช่เพื่อสลายการชุมนุมทุกกรณี⁵⁰ จะต้องไม่ถูกใช้เพื่อจุดประสงค์ในการทำโทษ การใช้กับผู้ชุมนุมประท้วงโดยสงบในเชิงทำโทษอาจถือเป็นการทรมานหรือการปฏิบัติที่โหดร้ายอย่างอื่น

กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกหลายชนิดและเครื่องยิงถูกผลิต คำ และใช้ทั่วโลกในปัจจุบันไม่เป็นไปตามข้อกำหนดขั้นต่ำตามกฎหมายและมาตรฐานระหว่างประเทศ และจึงต้องถูกประกาศห้าม อาวุธดังกล่าว ได้แก่

- ลูกกระสุนที่บรรจุกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกหลายนัด
- ระบบการยิงกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกแบบหลายลำกล้อง
- เครื่องยิงที่ทำงานในโหมดอัตโนมัติ
- กระสุนแบบนัดเดียวที่ถูกออกแบบมาไม่ดีและไร้ความแม่นยำ/เป็นอันตรายโดยตัวเอง

ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงปัญหาทั่วโลกที่เกิดจากการใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกและเครื่องยิงชนิดดังกล่าว

4.1 ลูกกระสุนที่บรรจุกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกหลายนัด

สำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (UNODC) ระบุว่า “อาวุธที่ยิงกระสุนหลายนัดพร้อมกัน... ไม่ควรถูกนำมาใช้งานทุกกรณีเนื่องจากความเสี่ยงต่อผู้ยืนดูเหตุการณ์”⁵¹ แต่กระสุนยางแบบหลายนัดและกระสุนแก๊สยาง/ไม้/โฟมแบบหลายนัดหลายชนิดกลับถูกขายในตลาดอย่างแพร่หลาย ไม่ว่าจะเป็นระเบิดกระสุนยาง (sting-ball grenade) แบบโยนด้วยมือและเมื่อระเบิดจะพ่นลูกยางหรือพลาสติกจำนวนถึง 180 ลูกและกระจายไปทั่วทิศทาง⁵² กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกแบบหลายนัดยังบรรจุโลหะที่เป็นอันตรายอย่างยิ่งและก่อให้เกิดบาดแผลที่รุนแรงและเปลี่ยนชีวิต รวมถึงการเสียชีวิต

กระสุนลูกซองเม็ดยาง (rubberized buckshot)

บริษัทสัญชาติชิลีชื่อว่า TEC Harseim ได้ผลิตปืน “กระสุนยาง” “เพื่อปราบปรามการก่อความวุ่นวาย” ซึ่งบรรจุกระสุนยางทรงกลมจำนวน 12 นัดในแต่ละปลอกกระสุน และสามารถเดินทางด้วยความเร็ว 410 เมตรต่อวินาที ตามที่เอกสารของทางบริษัทได้ระบุ⁵³ นอกจากกระสุนแบบหลายนัดจะไร้ความแม่นยำในตัวเองแล้ว กระสุนแต่ละนัดยังมีส่วนประกอบส่วนหนึ่งที่เป็นโลหะและมีปริมาณของดินส่งกระสุนในปลอกมาก ทำให้กระสุนชนิดนี้นักและเร็วเกินไปที่จะใช้เป็นกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกที่มีความร้ายแรงต่ำได้อย่างปลอดภัย การใช้กระสุนดังกล่าวส่งผล

ผู้ชุมนุมประท้วงเปิดแผลที่เกิดจากกระสุนยางยิงใส่ขณะปะทะกับหน่วยความมั่นคงในวันที่สี่ของการชุมนุมประท้วงติดต่อกันที่เมืองบัลปาราอีโซ ชิลี เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2562 © AFP via Getty Images

⁵⁰ หนังสือเกี่ยวกับการใช้กำลังของ UNODC หน้า 94-95 (อ้างแล้ว)

⁵¹ หนังสือเกี่ยวกับการใช้กำลังของ UNODC, หน้า 94 (อ้างแล้ว).

⁵² ตัวอย่าง อาวุธปืน 37MM .31Cal Sting-Balls ของ Combined Systems ประกอบด้วยกระสุนยางประมาณ 180 ลูก combinedsystems.com/wp-content/uploads/2021/07/3553-Rev-D.pdf

⁵³ Caza, “Catalogo Invierno Tec Harseim”, 2561, หน้า 6, issuu.com/techarseim/docs/tec_catalogo_caza_final_media

ให้คนหลายร้อยคนในชิลีที่ออกมาชุมนุมประท้วงในเดือนตุลาคมและพฤศจิกายน 2562 ได้รับบาดเจ็บที่ดวงตาอย่างรุนแรง ก่อนที่กระสุนชนิดนี้จะถูกจำกัดการใช้งานไปเมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน 2562⁵⁴

ชิลี: การบาดเจ็บร้ายแรงที่ดวงตา

เมื่อกลางเดือนตุลาคม 2562 การชุมนุมประท้วงเกิดขึ้นทั่วชิลีเพื่อเรียกร้องสวัสดิการบำนาญที่ดี ที่อยู่อาศัย การศึกษาภาครัฐที่มีคุณภาพ และการดูแลสุขภาพ นายเซบาสเตียน ปินเญรา ประธานาธิบดี ได้ตอบโต้ด้วยการออกกฎหมายฉุกเฉินและสั่งให้กองทัพและตำรวจเข้าปราบปรามการชุมนุมประท้วงเป็นช่วงระยะเวลาหนึ่งเดือน ตำรวจใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกแบบหลายนัดของ TEC Harseim ในการปราบปราม ซึ่งกระสุนชนิดนี้หนักและเร็วกว่าปกติที่บริษัทระบุว่า “เมื่อตกลงมาด้วยยาง” โดยที่จริงแล้วมีส่วนประกอบที่เป็นตะกั่ว ชิลีคอน อลูมิเนียม และอื่น ๆ ด้วย ในเดือนตุลาคมปีนั้น เจ้าหน้าที่ได้ยิงกระสุนดังกล่าวกว่า 104,000 นัด ทำให้ผู้คนหลายร้อยคนได้รับบาดเจ็บ โดยมีหลายกรณีที่เป็นการบาดเจ็บที่ดวงตาอย่างรุนแรง หลังจากนั้น เมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน 2562 กระสุนของบริษัท TEC Harseim ก็ถูกจำกัดการใช้ในการควบคุมมวลชน แต่ก็ยังมีการอนุญาตสำหรับการใช้งาน “ในบางกรณีเฉพาะ” เช่น เพื่อป้องกันหรือยับยั้งความก้าวร้าวที่จะเกิดความปลอดภัยของผู้ชุมนุมประท้วง บุคคลอื่น หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจ⁵⁵

จากการประเมินโดยสถาบันแห่งชาติชิลีเพื่อสิทธิมนุษยชน การกระทำของตำรวจในการชุมนุมที่เริ่มขึ้นตั้งแต่วันที่ 18 ตุลาคม ได้ก่อให้เกิดการบาดเจ็บที่ดวงตาคว่า 440 กรณี โดยมีกว่า 30 กรณีที่เป็นการสูญเสียดวงตาหรือลูกตาแตก⁵⁶ งานศึกษาทางการแพทย์ที่ได้รับการทบทวนโดยผู้เชี่ยวชาญคนอื่น ๆ ในประเด็นผลกระทบของกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกระหว่างการชุมนุมประท้วงของชิลี ซึ่งตรวจสอบบันทึกคนไข้ที่ขอรับการรักษาหรือถูกส่งต่อมายังหน่วยการบาดเจ็บทางดวงตาระหว่างช่วงที่มีการชุมนุมประท้วงพบว่า มีกรณีการบาดเจ็บของลูกตาที่เกี่ยวข้องกับการใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกอย่างไม่เหมาะสมจำนวน 182 กรณี และมีกรณีตาบอดอย่างสมบูรณ์ 33 กรณี และกรณีความบกพร่องทางการมองเห็นอย่างรุนแรงหรือมีภาวะตาบอดในการประเมินอาการขั้นต้น 90 กรณี (ร้อยละ 49.5%) กรณีที่เกิดจากการใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกจำนวนประมาณร้อยละ 20 เป็นกรณีที่พบบ่อยลูกตาฉีกขาด (เป็นแผลเปิดทะลุ)⁵⁷ หนึ่งในกรณีที่รุนแรงที่สุดคือกรณีของกุสตาโว กาทีกา นักศึกษาอายุ 22 ปีที่ตาบอดทั้งสองข้างหลังจากโดนกระสุนจากตำรวจยิงเข้าที่หน้า แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลได้รณรงค์เรียกร้องความเป็นธรรมในกรณีนี้อย่างต่อเนื่อง โดยรวมถึงให้มีการตรวจสอบอย่างเต็มที่และเป็นกลาง การดำเนินคดีผู้ที่รับผิดชอบด้วยกระบวนการที่เป็นธรรม และการเยียวยาที่เพียงพอ⁵⁸ ณ ขณะนี้ยังไม่มีผู้ใดที่มีอำนาจสั่งการการปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ออกมาแสดงความรับผิดชอบ

⁵⁴ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, จัปตามองชิลี: ความรุนแรงของตำรวจและความรับผิดชอบของผู้บังคับบัญชาในช่วงเหตุการณ์ความไม่สงบในสังคม, (จัปตามองชิลี), (ดัชนี: AMR 22/3133/2020), [amnesty.org/en/documents/amr22/3133/2020/en/](https://www.amnesty.org/en/documents/amr22/3133/2020/en/)

⁵⁵ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, จัปตามองชิลี (อ้างแล้ว)

⁵⁶ สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, “INDH entrega nuevo reporte de cifras a cuatro meses de iniciada la crisis social”, 19 กุมภาพันธ์ 2563, indh.cl/indh-entrega-nuevo-reporte-de-cifras-a-cuatro-meses-de-iniciada-la-crisis-social/

⁵⁷ Á Rodríguez และคณะ, “การบาดเจ็บที่ดวงตาจากกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกอย่างรุนแรงระหว่างเหตุการณ์ความไม่สงบในชิลี”, 24 สิงหาคม 2564, Eye 35, หน้า 1666-1672, doi.org/10.1038/s41433-020-01146-w

⁵⁸ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, เขียน เปลี่ยน โลก, ชิลี: เอกสารเกี่ยวกับกรณีของ Gustavo Gatica, (Index Number: AMR 22/2586/2020), [amnesty.org/en/documents/amr22/2586/2020/en/](https://www.amnesty.org/en/documents/amr22/2586/2020/en/)

4.2 กระสุนแบบนัดเดียวที่ออกแบบมาไม่ดี

กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกบางชนิดขาดความแม่นยำและ/หรือเป็นอันตรายโดยพื้นฐาน ไม่มีความสามารถใช้เล็งเป้า ส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายบุคคลได้อย่างเฉพาะเจาะจง⁵⁹ ในสเปน การใช้ลูกยางขนาดใหญ่ที่ไร้ความแม่นยำได้รับการพิสูจน์ว่าเป็นอันตรายถึงขนาดว่าหน่วยงานตำรวจบางหน่วยมีการห้ามใช้กระสุนชนิดดังกล่าวในปี 2557

สเปน: ลูกยางขนาดใหญ่

ลูกยางที่ไร้ความแม่นยำโดยตัวมันเองถูกใช้โดยกองกำลังตำรวจสเปนบนถนนในเมืองบาร์เซโลนา เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2562 © 2019 Andrea Baldo

ในสเปน การใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกที่เป็นลูกยางขนาดเท่าลูกเทนนิสซึ่งไร้ความแม่นยำโดยตัวมันเองทำให้เกิดการบาดเจ็บรุนแรงในหลายกรณี รวมถึงการบาดเจ็บที่ดวงตา กลุ่มแนวร่วมการรณรงค์ Stop Balas de Goma ได้บันทึกข้อมูลกรณีการเสียชีวิตหนึ่งกรณีที่เกิดจากการกระแทกที่หัว และกรณีการบาดเจ็บ 24 กรณีที่ประกอบด้วยบาดเจ็บที่ดวงตารุนแรง 11 กรณีตั้งแต่ปี 2543 ถึง 2563 โดย 4 กรณีนั้นเป็นการสูญเสียการมองเห็นจากดวงตาข้างหนึ่ง⁶⁰ ในเดือนกุมภาพันธ์ 2557 สมาชิกหน่วยทหารป้องกันและดูแลพลเรือนได้ยิงลูกยาง 145 ลูก และระเบิดควัน 5 ลูกไปยังผู้อพยพ ผู้ลี้ภัย และผู้แสวงหาที่ลี้ภัยจากภูมิภาคแอฟริกาใต้จำนวน 200 คน ที่พยายามว่ายน้ำมายังหาดเอลตาราฮาลที่เมืองเซวตานครปกครองตนเองของสเปนทางชายฝั่งภาคเหนือของทวีปแอฟริกา ซึ่งมีส่วนทำให้คนอย่างน้อย 14 คนจมน้ำเสียชีวิต⁶¹ หลังจากที่ได้พบการบาดเจ็บรุนแรงจำนวน

มากซึ่งมักเกิดกับผู้ดูแลเหตุการณ์⁶² หน่วยงานตำรวจท้องถิ่นในแคว้นกาตาลุญญา แคว้นเอวส์กาดี และแคว้นนาบาร์ราได้ประกาศห้ามใช้ลูกยางระหว่างปี 2557 กับ 2560 แม้กระสุนดังกล่าวจะยังมีใช้ในกองบัญชาการตำรวจแห่งชาติและหน่วยทหารป้องกันและดูแลพลเรือนทั่วสเปนก็ตาม⁶³

⁵⁹ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, “สเปน: การใช้กำลังมากเกินไปโดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติและพลเรือนในแคว้นกาตาลุญญา”, 3 ตุลาคม 2560, [amnesty.org/en/latest/news/2017/10/spain-excessive-use-of-force-by-national-police-and-civil-guard-in-catalonia-2/](https://www.amnesty.org/en/latest/news/2017/10/spain-excessive-use-of-force-by-national-police-and-civil-guard-in-catalonia-2/); Guardian, “เจ้าหน้าที่ตำรวจแคว้นกาตาลุญญาถูกสั่งห้ามไม่ให้ใช้กระสุนยาง”, 30 เมษายน 2557, [theguardian.com/world/2014/apr/30/catalonia-police-banned-rubber-bullets](https://www.theguardian.com/world/2014/apr/30/catalonia-police-banned-rubber-bullets)

⁶⁰ Instituto Internacional para la Acción Noviolenta (Novact) และ Centro de Defensa de Derecho Humanos (Iridia), *Stop Balas de Goma*, novact.org/wp-content/uploads/2023/07/Final-Informe-Balas-de-Goma_compressed1.pdf

⁶¹ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, “สเปน: เรียกร้องให้มีการรับผิดชอบต่อการเสียชีวิตของผู้อพยพที่ ‘น่าตกใจ’ ในนครเซวตา”, 14 กุมภาพันธ์ 2557, [amnesty.org/en/latest/news/2014/02/spain-accountability-urged-appalling-migrant-deaths-ceuta/](https://www.amnesty.org/en/latest/news/2014/02/spain-accountability-urged-appalling-migrant-deaths-ceuta/); “สเปน: โศกนาฏกรรมผู้อพยพชาวเซวตา – การเพิกเฉยต่อชีวิตมนุษย์อย่างน่าเสียดาย”, 6 กุมภาพันธ์ 2558, [amnesty.org/en/latest/news/2015/02/spain-ceuta-migrant-tragedy-deplorable-disregard-human-life/](https://www.amnesty.org/en/latest/news/2015/02/spain-ceuta-migrant-tragedy-deplorable-disregard-human-life/); “El Tarajal, Historia de una tragedia sin nombres”, 5 กุมภาพันธ์ 2558, es.amnesty.org/en-que-estamos/blog/historia/articulo/el-tarajal-historia-de-una-tragedia-sin-nombres/

⁶² แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, “Amnistía Internacional pide al Estado que se revise la utilización de las pelotas de goma por todas las Fuerzas de Seguridad”, 13 เมษายน 2555, tinyurl.com/yjmywuhm; แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล สเปน: สิทธิในการชุมนุมประท้วงภายใต้การถูกคุกคาม, 24 เมษายน 2557 (Index Number: EUR 41/001/2014), [amnesty.org.uk/files/spain-the_right_to_protest_under_threat_0.pdf](https://www.amnesty.org.uk/files/spain-the_right_to_protest_under_threat_0.pdf)

⁶³ *Stop Balas de Goma*, (อ้างแล้ว) หน้า 65.

หลังการห้ามใช้ลูกระเบิดในปี 2557 กระสุน B&T AG SIR (Safe Impact Rounds - กระสุนแบบกระแทกที่มีความปลอดภัย) และกระสุน SIR-X ที่ทรงพลังและยิงได้ระยะไกลกว่าที่ผลิตในสวิตเซอร์แลนด์ก็ได้เริ่มทยอยถูกนำมาใช้มากขึ้น ตำรวจสเปนใช้กระสุนดังกล่าวอย่างไม่ถูกต้องทำให้เกิดการบาดเจ็บร้ายแรงหลายกรณี องค์การปกครองของรัฐบาลกาตาลุญญา (Generalitat de Catalunya) ได้แนะนำว่า SIR-X ควรถูกใช้ที่ระยะระหว่าง 20 กับ 50 เมตร ซึ่งไม่ตรงตามระยะทางที่ผู้ผลิตแนะนำว่าควรจะใช้ 30 เมตร⁶⁴

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลได้บันทึกข้อมูลกรณีการบาดเจ็บรุนแรง 4 กรณีที่เกี่ยวข้องกับการใช้กระสุนโฟม โดยเป็นกรณีสูญเสียการมองเห็น 2 กรณี การสูญเสียลูกอึดข้างหนึ่ง 1 กรณี และการผ่าตัดเพื่อนำเนื้อเยื่อกะโหลกที่เสียหายออกอีก 1 กรณี คณะกรรมการรัฐสภาว่าด้วยต้นแบบตำรวจได้เรียกร้องให้รัฐบาลกาตาลุญญาลดเลิกการใช้กระสุน SIR-X และพิจารณาการใช้กระสุนโฟมแทนเพราะเป็นตัวเลือกที่อันตรายน้อยกว่า⁶⁵ แอมเนสตี้ สเปนได้เก็บรายละเอียดกรณีหนึ่งที่ตำรวจสเปนใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกอย่างไม่ถูกต้อง โดยเป็นกรณีของชายนิรนามอายุ 18 ปีใช้ชื่อสมมติว่า “นายเอ” ที่กำลังเดินอยู่ใกล้กับจัตุรัสสุริยนาโอบา เมืองบาร์เซโลนาในวันที่ 18 ตุลาคม 2562 ซึ่งมีการชุมนุมประท้วงอยู่ แม้ว่านายเอจะไม่ได้เข้าร่วมการชุมนุม เขากลับโดนกระสุนโฟมยิงเข้าที่หัว หลังจากต้องรับการผ่าตัดสองครั้ง เขาพบว่าตนต้องสูญเสียการมองเห็นจากตาข้างหนึ่งไป เขาได้ยื่นเรื่องร้องเรียนก่อนที่จะมีการเปิดการสอบสวน แต่กรณีของเขาก็ถูกปิดไปเนื่องจากไม่สามารถระบุตัวผู้กระทำความผิดในเหตุการณ์นี้ได้ การตรวจสอบได้ยืนยันว่า บาดแผลของนายเอเกิดจากการถูกกระแทกด้วยกระสุนที่มีความรุนแรงต่ำ เขาได้ฟ้องดำเนินคดีกับรัฐผ่านช่องทางทางการปกครองเพื่อเรียกร้องเงินชดเชย⁶⁶

กระสุนโลหะหุ้มยาง

กระสุนโลหะหุ้มยางที่กองกำลังป้องกันอิสราเอล (IDF) ใช้ในดินแดนของชาวปาเลสไตน์ที่ถูกยึดครอง (OPT) มีความแข็งทื่อ หนัก และยิงด้วยความเร็วสูง ซึ่งทำให้เกิดบาดแผลแบบกะลุ่มพวดังนั้น แนวปฏิบัติด้านสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติว่าด้วยการใช้อาวุธที่มีความร้ายแรงต่ำในการบังคับใช้กฎหมายระบุว่า กระสุนโลหะหุ้มยาง “มีความอันตรายเป็นพิเศษและไม่ควรถูกใช้” นอกจากนี้สำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติยังออกคำเตือนเกี่ยวกับการใช้งานกระสุนชนิดนี้ เนื่องจาก “ความเสี่ยงสูงต่อการทำให้เสียชีวิต”⁶⁷ ดังนั้น กระสุนชนิดนี้ไม่ควรควรถือเป็นอาวุธที่มีความร้ายแรงต่ำ แต่เป็นอาวุธที่ร้ายแรงที่ทำให้คนกว่าสิบคนต้องเสียชีวิต อิสราเอลได้ประกาศห้ามใช้กระสุนโลหะหุ้มยางเพื่อการควบคุมมวลชน ภายในประเทศแล้ว แต่ยังคงมีการใช้งานในดินแดนของชาวปาเลสไตน์ที่ถูกยึดครองอยู่⁶⁸

⁶⁴ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, *Derecho a la testa en España: siete años, siete mordazas que restringen y debilitan el derecho a la testa pacífica en España*, 2565, (*Derecho a la testa en España*), (ดัชนี AI: EUR41700022), doc.es.amnesty.org/ms-opac/permalink/1@000035052, หน้า 46.

⁶⁵ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, *Derecho a la testa en España* (อ้างแล้ว); Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya, หน้า 98, 20 ธันวาคม 2565, parlament.cat/document/bopc/316366043.pdf#page=98, หน้า 98.

⁶⁶ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, *Derecho a la testa en España*, หน้า 47; “A” เป็นตัวแทนของ Irídia – Centro de Defensa de Derecho Humanos

⁶⁷ แนวปฏิบัติด้านสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการใช้อาวุธที่มีความร้ายแรงต่ำในการบังคับใช้กฎหมาย 7.5.8; หนังสือเกี่ยวกับการใช้กำลังและอาวุธในการบังคับใช้กฎหมายของ UNODC หน้า 95.

⁶⁸ ดู แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, *การตอบโต้อย่างรุนแรงเมื่อเกิดการยั่วยุเพียงเล็กน้อย (Trigger-Happy): การใช้กำลังสูงสุดของอิสราเอลในเขตเวสต์แบงก์*, 27 กุมภาพันธ์ 2557 (Index: MDE 15/002/2014), amnesty.org/en/documents/mde15/002/2014/en

อิสราเอล: หลายทศวรรษแห่งการบาดเจ็บสาหัสและการเสียชีวิต

ข้อมูลความอันตรายของการใช้กระสุนโลหะหุ้มยางโดยกองทัพบกหน่วยงานความมั่นคง และตำรวจอิสราเอล ได้รับการบันทึกมาอย่างเนิ่นนาน โดยเฉพาะกับชาวปาเลสไตน์⁶⁹ เมื่อวันที่ 2 กันยายน 2546 คณะกรรมการไต่สวนกรณีการปะทะระหว่างหน่วยงานความมั่นคงและพลเมืองอิสราเอลในเดือนตุลาคม 2543 ที่มีนายธีโอดอร์ ออร์ ผู้พิพากษาศาลฎีกา ได้ดำเนินการสืบสวนอย่างเป็นทางการและมีผลสรุปว่า กระสุนโลหะหุ้มยางเป็นอาวุธที่ร้ายแรง และเสนอแนะว่ากระสุนดังกล่าวไม่ควรถูกใช้โดยหน่วยงานความมั่นคงในการรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ชุมนุมประท้วง⁷⁰ ข้อเสนอแนะของเขาถูกนำไปปฏิบัติในขอบเขตอิสราเอล โดยได้มีการห้ามการใช้กระสุนโลหะหุ้มยางในทุกกรณี ยกเว้นสถานการณ์ที่รุนแรงที่สุด อย่างไรก็ตาม กระสุนดังกล่าวยังคงถูกใช้เป็นปกติในดินแดนของชาวปาเลสไตน์ที่ถูกยึดครอง อันนำไปสู่การบาดเจ็บในผู้คนหลายร้อยคน และการเสียชีวิตกว่าสิบคน การศึกษาที่ได้รับการทบทวนโดยผู้เชี่ยวชาญคนอื่น ๆ ที่ศึกษาคนไข้จำนวน 42 คน จากดินแดนของชาวปาเลสไตน์ที่ถูกยึดครองที่ถูกกระสุนแบบกระแทกยิงและได้รับบาดเจ็บทางดวงตาอย่างรุนแรงในช่วงระหว่างการเกิดอินทิฟาดาครั้งที่สอง (the Second Intifada) สรุปว่า “คำว่า ‘กระสุนยาง’ นั้นสร้างความเข้าใจผิด ‘กระสุนยาง’ ทำให้เกิดการบาดเจ็บทางลูกตาและเนื้อเยื่อรอบ ๆ หลายรูปแบบ กระสุนเข้าตาแตกก็สามารถพบได้เป็นปกติ เนื้อเยื่อเข้าตาสามารถฉีกขาดได้ง่าย หากโดนยิงเข้าที่ลูกตาก็แทบไม่สามารถแก้ไขอะไรได้เลย”⁷¹ การใช้อาวุธชนิดนี้กับผู้ชุมนุมประท้วงชาวปาเลสไตน์แทบจะกลุ่มเดียวยังสร้างความกังวลอย่างจริงจังเกี่ยวกับหลักการด้านสิทธิมนุษยชนว่าด้วยการไม่เลือกปฏิบัติอีกด้วย⁷²

เมื่อเร็ว ๆ นี้ รายงานของคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติเกี่ยวกับการตั้งคณะกรรมการไต่สวนอิสระระหว่างประเทศเพื่อตรวจสอบกรณีการชุมนุมในดินแดนของชาวปาเลสไตน์ที่ถูกยึดครองได้ระบุว่า มีการบาดเจ็บที่เกิดจากการใช้กระสุนโลหะหุ้มยางระหว่างวันที่ 30 มีนาคมและ 31 ธันวาคม 2561 ในการเดินขบวนครั้งใหญ่ (Great March) จำนวน 438 กรณี⁷³ สำนักงานเพื่อการประสานงานด้านมนุษยธรรมแห่งสหประชาชาติได้บันทึกข้อมูลว่า มีผู้ชุมนุมประท้วงชาวปาเลสไตน์ที่ได้รับบาดเจ็บเนื่องจากการถูกยิงด้วยกระสุนโลหะหุ้มยาง กระสุนยาง และระเบิดแก๊สน้ำตาหลายพันกรณี⁷⁴

⁶⁹ ดูตัวอย่าง แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, การตอบโต้อย่างรุนแรงโดยการใช้กำลังมากเกินไปของอิสราเอลในเขตเวสต์แบงก์เมื่อเกิดการขู่เพียงเล็กน้อย (อ้างแล้ว); แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, “อิสราเอล/ดินแดนของชาวปาเลสไตน์ที่ถูกยึดครอง: ทหารต้องยุติการใช้กำลังมากเกินไปเพื่อหลีกเลี่ยงการนองเลือดและการเสียชีวิตเพิ่มเติม”, 21 ธันวาคม 2560, [amnesty.org/en/latest/press-release/2017/12/israel-opt-military-must-end-excessive-force-to-avoid-further-bloodshed-and-deaths](https://www.amnesty.org/en/latest/press-release/2017/12/israel-opt-military-must-end-excessive-force-to-avoid-further-bloodshed-and-deaths)

⁷⁰ Theodor Or, *ข้อสรุปอย่างเป็นทางการของรายงานคณะกรรมการ*, 2543, สามารถดูได้ที่ ศูนย์กฎหมายเพื่อสิทธิชนกลุ่มน้อยอาหรับในอิสราเอล (Adalah) [adalah.org/features/commission/orreport-en.pdf](https://www.adalah.org/features/commission/orreport-en.pdf)

⁷¹ T Lavy และ S Asleh, “การบาดเจ็บที่ดวงตาจากกระสุนยาง”, 6 ตุลาคม 2566, Eye, 17, หน้า 821–24, doi.org/10.1038/sj.eye.6700447

⁷² แนวปฏิบัติแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการใช้อาวุธที่มีความร้ายแรงต่ำ, 2.11

⁷³ คณะมนตรีสิทธิมนุษยชน, *รายงานของคณะกรรมการสอบสวนระหว่างประเทศที่เป็นอิสระเกี่ยวกับการชุมนุมประท้วงในดินแดนของชาวปาเลสไตน์ที่ถูกยึดครอง*, 25 กุมภาพันธ์ 2562, A/HRC/40/74, https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/HRBodies/HRCouncil/ColOPT/A_HRC_40_74.pdf, หน้า 6.

⁷⁴ ดูตัวอย่าง, สำนักงานเพื่อการประสานงานด้านมนุษยธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs: OCHA), “รายงานการคุ้มครองพลเรือน, 30 สิงหาคม – 12 กันยายน 2565”, [ochaopt.org/poc/5-18-april-2022](https://www.ochaopt.org/poc/5-18-april-2022)

5 การใช้ลูกโลหะและระเบิดแก๊สน้ำตาแบบยิงโดยตรงในการบังคับใช้กฎหมาย

5.1 ลูกโลหะ

กระสุนปืนสั้นที่บรรจุลูกโลหะ (รวมถึงกระสุนลูกซองเม็ดยาง ขนาดเล็กและใหญ่ที่ใช้ล่าสัตว์) ไม่เหมาะสมสำหรับการใช้งานเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในการชุมนุมสาธารณะโดยสันติชน กระสุนชนิดนี้ไม่สามารถใช้เล็งเป้าบุคคลได้อย่างเฉพาะเจาะจง เนื่องจากกระสุนแต่ละนัดบรรจุลูกโลหะเล็ก ๆ จำนวนมากซึ่งทำให้ยิงโดนเป้าหมายอย่างไม่เลือกปฏิบัติ ดังนั้น อาวุธชนิดนี้จึงมีความเสี่ยงในการก่อให้เกิดการบาดเจ็บสูง โดยเฉพาะที่ดวงตา⁷⁵ การใช้กระสุนชนิดนี้ถูกโยงเข้ากับการเสียชีวิตและภาวะตาบอดในอียิปต์⁷⁶ อินเดีย⁷⁷ และอิหร่าน⁷⁸ หลายกรณี

เจ้าหน้าที่ตำรวจอินเดียใช้ปืนเล็งไปที่ผู้ชุมนุมประท้วงชาวคัสมิร์ในการปะทะที่เมืองศรีนคร แคว้นคัสมิร์ วันที่ 18 พฤษภาคม 2561 © 2561 SOPA Images

⁷⁵ แนวปฏิบัติแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการใช้อาวุธที่มีความร้ายแรงต่ำ (อ้างแล้ว) ย่อหน้า 7.5.6; T Lavy และ S Asleh, “การบาดเจ็บที่ดวงตาจากกระสุนยาง”, 6 ตุลาคม 2566, Eye, 17, หน้า 821–24, doi.org/10.1038/sj.eye.6700447

⁷⁶ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, “อียิปต์: รูปแบบตามกำหนดของกองกำลังของรัฐในการใช้กำลังอย่างรุนแรงโดยกองกำลังความมั่นคง”, 14 ตุลาคม 2556, amnesty.org/en/latest/news/2013/10/egypt-state-sanctioned-pattern-excessive-use-force-security-forces

⁷⁷ New York Times, “การแพร่ระบาดของ ‘ดวงตาที่ตายแล้ว’ ในกัสมิร์ขณะที่อินเดียใช้ปืนอัดลมกับผู้ชุมนุมประท้วง”, 28 สิงหาคม 2559, nytimes.com/2016/08/29/world/asia/pellet-guns-used-in-kashmir-protests-cause-dead-eyes-epidemic.html; Washington Post, “ชีวิตของเราจบสิ้นแล้ว”, 11 ธันวาคม 2559, washingtonpost.com/news/world/wp/2017/12/11/feature/to-control-crowds-in-kashmir-police-fired-pellets-now-this-16-year-old-will-never-see-fully-again/

⁷⁸ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, “นักโทษที่ถูกทรมานต้องการการดูแลสุขภาพแพทย”, UA: 69/20 (ดัชนี: MDE 13/2237/2020), amnesty.org/en/documents/mde13/2237/2020/en/

อิหร่าน: การใช้ลูกโลหะกับผู้ชุมนุมประท้วงอย่างแพร่หลาย

ในหลายปีที่ผ่านมา แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลได้บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ลูกโลหะอย่างไม่ชอบด้วยกฎหมายที่แพร่หลายโดยหน่วยงานความมั่นคงอิหร่านกับผู้ชุมนุมประท้วงทั่วประเทศ ซึ่งทำให้เกิดการเสียชีวิตหลายกรณีและคนบาดเจ็บนับพัน⁷⁹ แอมเนสตี้ได้ระบุข้อมูลเกี่ยวกับกรณีการเสียชีวิตและบาดเจ็บที่เกิดจากการใช้กระสุนลูกของเบ็ดยางขนาดเล็ก (birdshot) และลูกโลหะชนิดอื่น ๆ ยิ่งไปกว่านั้นก่อนหน้าของผู้ชุมนุมประท้วงระหว่างเหตุการณ์การลุกฮือทั่วประเทศเพื่อประท้วงการเสียชีวิตของมาห์ซา (จินา) อามินี อายุ 22 ปี เมื่อวันที่ 16 กันยายน 2565 ขณะถูกคุมขัง

ตั้งแต่การชุมนุมประท้วงเริ่มขึ้นกลางเดือนกันยายน 2565 แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลได้บันทึกรายชื่อของผู้คน 19 คน รวมถึงเด็ก 3 คน ที่เสียชีวิตจากการที่หน่วยงานความมั่นคงใช้ลูกโลหะอย่างไม่ชอบด้วยกฎหมายในจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ⁸⁰ นีมา ซาฟาคูช อายุ 16 ปี เสียชีวิตที่เมืองอูร์มียะห์ จังหวัดอาเซอร์ไบจานตะวันตก เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2565 หลายวันหลังจากได้รับบาดเจ็บจากลูกโลหะที่หน่วยงานความมั่นคงใช้ยิง โดยเขาไม่ได้ไปรับการรักษาพยาบาลเนื่องจากกลัวถูกจับ⁸¹ อะบอลฟาซล อะดิเนห์ซาเดห์ อายุ 17 ปี เสียชีวิตเมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2565 หลังจากถูกหน่วยงานความมั่นคงยิงลูกโลหะใส่ในระยะใกล้ที่เมืองมัสฮัด จังหวัดโคราซาน อิราซาวี ซึ่งทำให้ไตและตับเสียหาย ในคลิปวิดีโอที่ถูกเผยแพร่ออกมา นั้น พ่อของอะบอลฟาซล อะดิเนห์ซาเดห์กล่าวว่า หน่วยงานความมั่นคงได้ยิงลูกโลหะจำนวน 24 ลูกไปยังท้องลูกชายของเขา

การที่หน่วยงานความมั่นคงใช้ลูกโลหะอย่างไม่ชอบด้วยกฎหมายยังทำให้คนหลายพันคนได้รับบาดเจ็บ โดยมีหลายร้อยคนที่ตาบอดหรือได้รับบาดเจ็บที่ดวงตาในลักษณะอื่น อามิร บาราฮูเอีย อายุ 17 ปี ได้รับบาดเจ็บที่ดวงตาระหว่างการสลายการชุมนุมโดยสงบด้วยความรุนแรงหลังจากการละเมิดวันศุกร์ที่เมืองคาซ จังหวัดฮิซสถานและบาลูจิสถานในวันที่ 4 พฤศจิกายน 2565 ภาพเอกซเรย์ที่แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลได้มานั้นแสดงให้เห็นลูกโลหะลูกหนึ่งฝังอยู่ใกล้ดวงตาและอีกลูกหนึ่งบริเวณแก้มของเขา⁸²

การวิจัยโดย France24 Observers ระบุว่า พงกระสุนปืนสั้นที่ถูกออกแบบมาเพื่อใช้ล่าสัตว์ที่ผลิตโดยบริษัทสัญชาติฝรั่งเศส-อิตาลีชื่อ Cheddite ในที่ชุมนุม⁸³

ลูกโลหะขาดความเฉพาะเจาะจงโดยพื้นฐานและมีความเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดการบาดเจ็บที่รุนแรง การที่หน่วยงานความมั่นคงใช้ลูกโลหะที่เป็นอันตรายต่อความปลอดภัยทางร่างกายอย่างร้ายแรงและสร้างบาดแผลทางจิตใจยิ่งใส่ผู้ชุมนุมประท้วงเป็นการละเมิดข้อห้ามเกี่ยวกับการทรมานและการปฏิบัติที่โหดร้ายอย่างอื่นโดยสมบูรณ์

⁷⁹ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, เหยื่อยามขมขื่นชาติ: มีการจับกุม การสูญหาย และการทรมานจำนวนมากนับตั้งแต่การชุมนุมประท้วงในอิหร่านในเดือนพฤศจิกายน 2562 (ดัชนี: MDE 13/2891/2020), [amnesty.org/en/documents/mde13/2891/2020/en/](https://www.amnesty.org/en/documents/mde13/2891/2020/en/), หน้า 14, 17, 26, 43-4, 51; แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, “อิหร่าน: ผู้ได้รับบาดเจ็บจำนวนมากเนื่องจากกองกำลังความมั่นคงใช้กำลังโดยมิชอบด้วยกฎหมายเพื่อสลายการชุมนุมประท้วง”, 15 มกราคม 2563, <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2020/01/iran-scores-injured-as-security-forces-use-unlawful-force-to-crush-protests/>

⁸⁰ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, อิหร่าน: การสังหารเด็กระหว่างการชุมนุมประท้วงต่อต้านการจัดตั้งเยาวชน, (อิหร่าน: การสังหารเด็ก) (หมายเลขดัชนี: MDE 13/6104/2022), [amnesty.org/en/documents/mde13/6104/2022/en/](https://www.amnesty.org/en/documents/mde13/6104/2022/en/); France24 The Observers, “กองกำลังความมั่นคงของอิหร่านยังใช้กระสุนปืนลูกซองเพื่อสังหาร ‘ผู้ที่ไม่ใช่คู่ต่อสู้’ ได้อย่างไร”, 3 พฤศจิกายน 2565, observers.france24.com/en/middle-east/20221103-investigation-iran-security-forces-police-basij-non-combat-shotguns-lethal

⁸¹ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ไม่สามารถยืนยันเหตุการณ์เกี่ยวกับการเสียชีวิตของเขาได้อย่างชัดเจน รวมถึงวันที่มีการยิง และแอมเนสตี้ ได้ทราบว่า หน่วยงานความมั่นคงและข่าวกรองได้ขโมยและคุกคามครอบครัวของเขาและเตือนครอบครัวไม่ให้บอกผู้อื่น, อิหร่าน: การสังหารเด็ก, (อ้างแล้ว), หน้า 11.

⁸² แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, อิหร่าน: จำเป็นต้องมีการดำเนินการระหว่างประเทศอย่างเร่งด่วนเพื่อยุติการสังหารหมู่ผู้ชุมนุมประท้วงชาวบาลูจ, (หมายเลขดัชนี: MDE 13/6193/2022), [amnesty.org/en/documents/mde13/6193/2022/en/](https://www.amnesty.org/en/documents/mde13/6193/2022/en/), หน้า 3.

⁸³ France24 The Observers, “ท้ายที่สุดแล้วกระสุนปืนลูกซองที่ผลิตโดยสหภาพยุโรปถูกใช้เพื่อปราบปรามการชุมนุมประท้วงในอิหร่านได้อย่างไร”, 25 ตุลาคม 2565, observers.france24.com/en/middle-east/20221125-iran-protests-eu-shotgun-cartridges-cheddite-sanctions; ดูเพิ่มเติม TF1 Info, Manifestations en Iran : des munitions franco-italiennes utilisées malgré l'embargo?, 8 ธันวาคม 2565, [tinyurl.com/2s3s8baw](https://www.tinyurl.com/2s3s8baw)

อินเดีย: สูญเสียการมองเห็นในฉมู-กัศมีร์

หน่วยงานความมั่นคงในฉมู-กัศมีร์ได้ใช้ปืนลูกซองแบบชักยิงที่บรรจุลูกโลหะที่ใช้ยิงแบบไม่เจาะจง โดยตัวมันเองเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในการชุมนุมประท้วงที่หุบเขากัศมีร์มาตลอดอย่างน้อยตั้งแต่ปี 2553 โดยอาวุธประเภทนี้ไม่มีการใช้ในภูมิภาคอื่นของอินเดีย ปืนลูกซองชนิดนี้ยิงลูกโลหะประมาณ 500 ลูกกระจ่ายไปในวงกว้างและทำให้เกิดบาดแผลที่รุนแรงอาจถึงแก่ชีวิต ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2559 การใช้อาวุธชนิดนี้ทำให้คนกว่าพันคนต้องตาบอดและทำให้คน 14 คนเสียชีวิต แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ได้บันทึกข้อมูลว่า มีกรณีที่มีคน 88 คนได้รับความเสียหายในการมองเห็นจากลูกโลหะระหว่างปี 2557-2560 โดยบางรายเป็นผลกระทบชั่วคราว ส่วนบางรายได้รับผลกระทบถาวร⁸⁴ โรงพยาบาลศรัณหาราชา ฮารี สิงห์ ที่เป็นสถานที่ให้การรักษาอาการบาดเจ็บทางดวงตาเหล่านี้ส่วนใหญ่ได้ประเมินว่า คนจำนวน 1,253 คนต้องตาบอดเนื่องจากลูกโลหะที่หน่วยงานความมั่นคงใช้ตั้งแต่กลางปี 2559 จนถึงปลายปี 2561⁸⁵ ขณะที่ในเดือนมกราคม 2561 รัฐบาลฉมูและกัศมีร์กล่าวว่า ผู้คนจำนวน 6,221 คนได้รับบาดเจ็บจากปืนลูกซองที่ยิงลูกโลหะตั้งแต่ปี 2559⁸⁶ งานศึกษาทางการแพทย์ที่ศึกษาคนไข้ 777 รายที่ได้รับการวินิจฉัยว่ามีอาการบาดเจ็บที่ลูกตาเนื่องจากปืนยิงลูกโลหะที่ได้รับตัวเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลระดับตติยภูมิในเมืองศรีนครระหว่างเดือนกรกฎาคมกับพฤศจิกายน 2559 ได้สรุปว่า “ผลลัพธ์ด้านการมองเห็นที่แย่มาก ต้นทุนการรักษาพยาบาลที่สูง และกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพการมองเห็นระยะยาวของคนไข้อายุน้อยที่อยู่ในช่วงวัยทำงานสร้างภาระทางกายภาพ ทางอารมณ์ และทางเศรษฐกิจสังคมอย่างมีนัยสำคัญต่อทั้งตัวปัจเจกและสังคม”⁸⁷

ในปี 2559 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยของอินเดียในตอนนั้นได้ขอให้หน่วยงานติดอาวุธในฉมูและกัศมีร์ “งด” ใช้ปืนลูกโลหะยิงผู้ชุมนุมประท้วง⁸⁸ ในเดือนสิงหาคม 2559 คณะกรรมการที่ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ 7 คนที่ตั้งขึ้นโดยกระทรวงมหาดไทยเพื่อสำรวจทางเลือกแทนการใช้ปืนลูกโลหะได้เสนอแนะให้ใช้ปืนลูกโลหะใน “กรณีที่เกิดขึ้นได้ยากหรือแทบไม่เกิดขึ้นเลย” หากแต่ก็ไม่ได้ประกาศห้ามอย่างสิ้นเชิง⁸⁹ ด้วยข้อเสนอแนะดังกล่าวของคณะกรรมการฯ รัฐบาลอินเดียได้สั่งให้หน่วยงานความมั่นคงใช้ PAVA-Chilli (กระสุนปืนขนาดใหญ่และระเบิด) STUN-LAC (กระสุนปืนขนาดใหญ่และระเบิด) และระเบิดแก๊สน้ำตาเพื่อสลาย “ผู้ก่อการจลาจล” และสามารถใช้อาวุธลูกโลหะเฉพาะในกรณีที่มาตรการข้างต้นล้มเหลวแล้วเท่านั้น⁹⁰ ในปี 2559 เนติบัณฑิตยสภาศาลสูงแห่งฉมูและกัศมีร์ได้ยื่นเรื่องไปยังศาลสูงแห่งฉมูและกัศมีร์เพื่อขอให้ศาลสั่งห้ามการใช้ปืนลูกโลหะเพื่อจุดประสงค์การควบคุมฝูงชน แต่ศาลไม่รับเรื่องโดยให้เหตุผลว่า การใช้กำลัง

⁸⁴ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, การบรรยายสรุปของอินเดียต่อการสูญเสียการมองเห็นในกัศมีร์ – ผลกระทบจากการยิงด้วยกระสุนของปืนลูกซอง, 2560, zedwani.com/wp-content/uploads/2022/12/Losing-Sight-In-Kashmir_compressed-2-1.pdf

⁸⁵ สมาคมผู้ปกครองของผู้สูญหายและแนวร่วมภาคประชาสังคมฉมูและกัศมีร์ (Association of Parent of Parent of Disappeared Persons and Jammu Kashmir Coalition of Civil Society), การทบทวนสิทธิมนุษยชนประจำปี: การทบทวนสิทธิมนุษยชนในฉมูและกัศมีร์, 31 ธันวาคม 2561, forum-asia.org/wp-content/uploads/2019/01/Annual-Report-2018.pdf, u. 10.

⁸⁶ Times of India, “มีรายงานผู้ได้รับบาดเจ็บจากปืนลูกซองจำนวน 6,221 รายท่ามกลางความไม่สงบหลังจากการสังหาร Burhan”, 24 มกราคม 2561, timesofindia.indiatimes.com/india/6221-pellet-gun-injuries-reported-in-unrest-after-burhan-killing-jk-govt/articleshow/62641050.cms

⁸⁷ Xin Wei และคณะ, “การบาดเจ็บที่ดวงตาจากปืนลูกซอง 777 ช่วง 4 เดือนในกัศมีร์”, วารสารจักษุวิทยาอินเดีย (Indian Journal of Ophthalmology): ตุลาคม 2565, ฉบับที่ 70, ประเด็นที่ 10, หน้า 3465-3469, doi: [10.4103/ijo.IJO_721_22](https://doi.org/10.4103/ijo.IJO_721_22)

⁸⁸ Rajnath Singh รัฐมนตรีกลาโหมอินเดีย “Rajnath Singh ได้แจ้งแก่กองกำลังความมั่นคงในการเยือนกัศมีร์ให้หลีกเลี่ยงการใช้ปืนอัดลม”, 24 กรกฎาคม 2559, rajnathsingh.in/news-eng/avoid-using-pellet-guns-rajnath-singh-tells-security-forces-on-kashmir-visit/

⁸⁹ NDTV, “คณะผู้พิจารณาได้แนะนำทางเลือกอื่น แต่ไม่ได้มีการห้ามแบบครอบคลุมสำหรับปืนอัดลม”, 30 สิงหาคม 2559, ndtv.com/india-news/panel-recommends-chilli-filled-grenades-as-alternatives-to-pellet-guns-1451916

⁹⁰ รัฐสภาอินเดีย, “Lok Sabha กระทรวงมหาดไทย, ตอบคำถามเรื่องการใช้อัดลม”, 28 มีนาคม 2560, loksabha.nic.in/Questions/QRResult15.aspx?qref=50527&lsno=16

ขณะสลายการชุมนุมประท้วงที่ใช้ความรุนแรงนั้น ‘เป็นสิ่งหลีกเลี่ยงไม่ได้’ ซึ่งลบล้างการสั่งห้ามปืนลูกโลหะ⁹¹ ปืนลูกของที่ยิงลูกโลหะไม่มีที่ทางในการบังคับใช้กฎหมาย และการใช้ปืนลูกของชนิดนี้ด้วยจุดประสงค์ดังกล่าว จะต้องถูกห้าม การใช้อาวุธชนิดนี้เฉพาะในแคว้นซัมบูและกัศมีร์สร้างความกังวลอย่างจริงจังเกี่ยวกับการเคารพหลักการด้านสิทธิมนุษยชนว่าด้วยการไม่เลือกปฏิบัติ⁹²

5.2 การใช้ระเบิดแก๊สน้ำตาเป็นกระสุน

ในบางกรณี เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายยิงกระสุนที่ไม่ได้ออกแบบมาเพื่อสร้างแรงกระแทก เช่น ระเบิดแก๊สน้ำตาไปยังผู้ชุมนุมประท้วงโดยตรงทำให้เกิดการบาดเจ็บรุนแรงและการเสียชีวิต ในห้าปีที่ผ่านมา แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลได้บันทึกข้อมูลหลายกรณีเจ้าหน้าที่ใช้ระเบิดแก๊สน้ำตาใส่บุคคลโดยตรงหรือใส่กลุ่มผู้ชุมนุมประท้วงในมูมต้ายกตัวอย่างเช่นในฝรั่งเศส กานา กินี อิหร่าน อิรัก ซูดาน ตูนิเซีย และประเทศต่าง ๆ ในทวีปอเมริกากลางและใต้⁹³ ในอิรัก หน่วยงานความมั่นคงจงใจใช้ระเบิดแบบที่กองทัพเซอร์เบียและอิหร่านใช้ยิงใส่ผู้ชุมนุมประท้วง ซึ่งมีความรุนแรงกว่าระเบิดแก๊สน้ำตาธรรมดาถึงสิบเท่า โดยทำให้เกิดการบาดเจ็บสาหัสและมีผู้เสียชีวิตอย่างน้อย 24 คนตั้งแต่เดือนตุลาคม 2562⁹⁴

เครื่องยิง VENOM ในโคลอมเบีย

ตั้งแต่วันที่ 28 เมษายน 2564 เป็นต้นมา โคลอมเบียมีกระแสการประท้วงทั่วประเทศสืบเนื่องมาจากร่างกฎหมายปฏิรูปภาษีที่ประธานาธิบดีอิบัน ดูเก พยายามผลักดันในช่วงเวลาที่ประเทศเผชิญวิกฤตด้านสังคมและสาธารณสุขจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยตั้งแต่แรกเริ่มการชุมนุมประท้วง แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลได้บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการปราบปรามการชุมนุมประท้วงที่โดยมากเป็นไปโดยสงบ ด้วยการใช้กำลังที่เกินควรและไม่ชอบด้วยกฎหมายโดยหน่วยงานความมั่นคง โดยเฉพาะกองร้อยปราบปรามการจลาจลเคลื่อนที่ (Escuadrón Móvil Antidisturbios: ESMAD)⁹⁵

หน่วยงานความมั่นคงของโคลอมเบียใช้อาวุธทั้งที่มีความร้ายแรงสูงและต่ำหลากหลายชนิด รวมถึงระบบยิงกระสุนแบบหลายนัดที่ชื่อว่า VENOM อาวุธที่มีความร้ายแรงต่ำที่ผลิตโดยบริษัทสัญชาติสหรัฐ Combined System Inc. VENOM แต่เดิมถูกพัฒนาขึ้นเพื่อใช้งานในกองทัพเรือของสหรัฐ เป็น “เครื่องยิงระเบิดแบบ 30 ลำกล้อง น้ำหนักเบา และศักยภาพสูงขนาด 38 มม. [ที่ถูกออกแบบมาเพื่อ] ติดตั้งบนยานพาหนะ ขาตั้ง และยึดอยู่กับที่” โดยสามารถยิงระเบิดแก๊สซีเอสหรือระเบิดควันแบบแฟลชพร้อมกันถึง 30 นัด

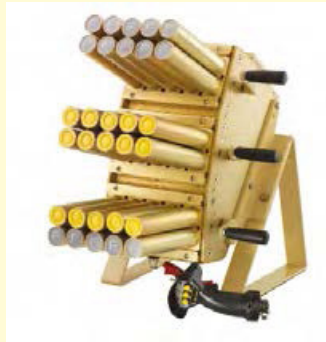
⁹¹ ศาลสูงแห่งซัมบูและกัศมีร์ - Srinagar Bench, *เนติบัณฑิตของศาลสูงแห่งซัมบูและกัศมีร์ vs ไม่ทราบ* วันที่ 11 มีนาคม 2563

⁹² แนวปฏิบัติแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการใช้อาวุธที่มีความร้ายแรงต่ำ (อ้างแล้ว), 2.11.

⁹³ ดูแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, *แก๊สน้ำตา: การสืบสวน*, แผนที่เหตุการณ์: “การยิงโดยตรง”, teargas.amnesty.org/#incident-map

⁹⁴ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, “อิรัก: ระเบิดแก๊สน้ำตาของอิหร่านท่ามกลางผู้ชุมนุมประท้วงที่เสียชีวิตอย่างน่าสยดสยอง”, 31 ตุลาคม 2562; อัปเดต: 13 ธันวาคม 2562 [amnesty.org/en/latest/news/2019/10/iraq-gruesome-string-of-fatalities-as-new-tear-gas-grenades-pierce-protesters-skulls/](https://www.amnesty.org/en/latest/news/2019/10/iraq-gruesome-string-of-fatalities-as-new-tear-gas-grenades-pierce-protesters-skulls/); แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ยังได้บันทึกการใช้ปืนลมนและหนังสติ๊กของตำรวจต่อผู้ชุมนุมประท้วงในอิรัก โปรดดู แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล “#IraqProtests การชุมนุมประท้วงในอิรักท่ามกลางความขัดแย้ง: อาวุธที่ใช้ปราบปรามผู้ชุมนุมประท้วง”, 5 มีนาคม 2563, citizenevidence.org/2020/03/05/iraqprotests-under-fire-the-weapons-used-against-demonstrators

⁹⁵ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, *โคลอมเบีย: กาลิ: ศูนย์กลางของการปราบปราม การละเมิดสิทธิมนุษยชนท่ามกลางการนัดหยุดงานแห่งชาติปี 2564*, 30 มิถุนายน 2564 (AMR 23/4405/2021), [amnesty.org/en/documents/amr23/4405/2021/en/](https://www.amnesty.org/en/documents/amr23/4405/2021/en/)

VENOM ระบบยิงกระสุนแบบหลายนัดที่ผลิตโดยบริษัท Combined Systems Inc. สหรัฐฯ ถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายต่อผู้ประท้วงในโคลอมเบียในปี 2564 © เว็บไซต์ CSI

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล อิวแมนไรท์วอตช์⁹⁶ และองค์รภาคประชาสังคมท้องถิ่นเต็มบลอเรส (Temblores) อินเดปาซ และปาอิส⁹⁷ (Indepaz and Paiis) รวมถึงสื่อมวลชนได้รายงานเกี่ยวกับการใช้เครื่องยิง VENOM โดยหน่วยงานความมั่นคงอย่างประมาทในการปราบปรามการชุมนุมในหลายเมือง เช่น โบโกตา⁹⁸ คาลี⁹⁹ และโปปายาน¹⁰⁰ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งทวีปอเมริกา (IACHR) ได้เดินทางไปโคลอมเบียในเดือนมิถุนายน 2564 เพื่อเก็บข้อมูล โดยได้ออก “ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ” ว่า สมาชิกของคณะกรรมการฯ ได้รับรายงานเกี่ยวกับ “การใช้กำลังที่มากเกินไปจนจำเป็นอย่างยิ่งด้วยความร้ายแรงต่ำ ยกตัวอย่างเช่น ... การใช้เครื่องยิงระเบิด Venom”¹⁰¹

วิดีโอบันทึกเหตุการณ์ที่ถูกเผยแพร่อย่างกว้างขวางชิ้นหนึ่งได้แสดงให้เห็นเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายติดตั้งระบบยิงแบบหลายลำกล้อง VENOM (VENOM multiple-barrel launch system) บนขาตั้งที่พื้นและยิงกระสุนแก๊สน้ำตาไปยังมวลชนอย่างไม่ระมัดระวัง¹⁰² ในรายงานที่เต็มบลอเรส อินเดปาซ และปาอิสยื่นต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งทวีปอเมริกา (IACHR) ระบุว่า ESMAD ได้ใช้เครื่องยิง VENOM

ในระดับพื้นที่ในเมืองโปปายานเมื่อวันที่ 12 และ 13 พฤษภาคม 2564¹⁰³ ในเดือนมิถุนายน 2564 ผู้พิพากษาศาลปกครองของเมืองโปปายานออกคำสั่งให้ตำรวจนครบาลและ ESMAD ระงับการใช้เครื่อง VENOM จนกว่าจะมีการพัฒนาโยบายสำหรับการใช้งานและสมาชิก ESMAD ทุกคนผ่านการฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้งานที่ถูกต้องแล้ว¹⁰⁴

VENOM เป็นระบบยิงกระสุนแบบหลายนัดที่ทรงพลังที่ใช้ทางการทหารและนำไปสู่การใช้กำลังที่เกินความจำเป็นและควบคุมไม่ได้ จึงไม่สามารถใช้งานอย่างสอดคล้องกับหลักการว่าด้วยความจำเป็นและความได้สัดส่วน หรือสอดคล้องกับหน้าที่ของพนักงานบังคับใช้กฎหมายในการลดความเสียหาย แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลและมูลนิธิริวัลโอเมกาเรียกร้องให้การค้าและการใช้อาวุธชนิดนี้ถูกห้ามในการบังคับใช้กฎหมาย

⁹⁶ Human Rights Watch, “โคลอมเบีย: การละเมิดอย่างร้ายแรงของตำรวจต่อผู้ชุมนุมประท้วง”, 9 มิถุนายน 2564, [hrw.org/news/2021/06/09/colombia-egregious-police-abuses-against-protesters](https://www.hrw.org/news/2021/06/09/colombia-egregious-police-abuses-against-protesters)

⁹⁷ Temblores, Indepaz y Paiis, “Informe a la CIDH sobre las violaciones a los derechos humanos cometidas por la fuerza pública contra la población Civil colombiana en el marco del Paro ”, (Informe a la CIDH), มิถุนายน 2564, derechos.org/nizkor/colombia/doc/duque54.html#disparos

⁹⁸ El Espectador, “Venom: el arma en la tanqueta del Esmad, que causó pánico en el sur de Bogotá, en el Paro Nacional”, 5 พฤษภาคม 2564, [elespectador.com/bogota/venom-el-arma-en-la-tanqueta-del-esmad-que-causo-panico-en-el-sur-de-bogota-en-el-paro-nacional-article/](https://www.elespectador.com/bogota/venom-el-arma-en-la-tanqueta-del-esmad-que-causo-panico-en-el-sur-de-bogota-en-el-paro-nacional-article/); ดูเพิ่มเติม: Temblores ONG, Indepaz และ Paiis รายงานต่อ คณะกรรมการด้านสิทธิมนุษยชนแห่งทวีปอเมริกา (Inter-American Commission on Human Rights: IACHR), มิถุนายน 2564; Human Rights Watch, 9 มิถุนายน 2564 “โคลอมเบีย: การละเมิดอย่างร้ายแรงของตำรวจ” (อ้างแล้ว).

⁹⁹ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, โคลอมเบีย: คาลี: ศูนย์กลางของการปราบปราม (อ้างแล้ว), หน้า 26-27

¹⁰⁰ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลและหน่วยงานอื่นๆ, โคลอมเบีย: ยิ่งกันที่เห็น (อ้างแล้ว), หน้า 34-6

¹⁰¹ องค์การรัฐอเมริกัน (Organization of American States: OAS), “คณะกรรมการด้านสิทธิมนุษยชนแห่งทวีปอเมริกา (IACHR), ข้อสังเกตและคำแนะนำ: การเยี่ยมชมการทำงานในโคลอมเบีย”, การเยี่ยมชม: มิถุนายน 2564, https://www.oas.org/en/iachr/reports/pdfs/ObservacionesVisita_CIDH_Colombia_ENG.pdf ย่อหน้า 47

¹⁰² France 24 Observers, “การประท้วงในโคลอมเบีย: วิดีโอแสดงการใช้เครื่องยิงลูกระเบิดที่ ‘อันตราย’ โดยตำรวจ”, 24 พฤษภาคม 2564, [observers.france24.com/en/americas/20210526-colombia-police-protests-venom-grenade-launchers](https://www.france24.com/en/americas/20210526-colombia-police-protests-venom-grenade-launchers)

¹⁰³ Temblores ONG, Indepaz และ Paiis, Informe a la CIDH (อ้างแล้ว)

¹⁰⁴ Juzgado Décimo Administrativo Mixto de Oralidad Circuito de Popayán, Íd. 19001-33-33-010-2021-00085-00 ACUMULADO AL PROCESO 1900133-33-010-2021-000089-00, 2 มิถุนายน 2564, fecospec.org/wp/wp-content/uploads/2021/06/Sentencia-Venom-1.pdf, หน้า 35-6.

ในตูนิเซีย เฮย์คาล รัตติ และเอย์เมน มาห์มูตถูกตำรวจปราบปรามจลาจลใช้ระเบิดแก๊สน้ำตาเข้าที่ศีรษะในระยะใกล้ เมื่อวันที่ 18 มกราคม 2564 ที่เมืองสเบตลาจากข้อมูลของญาติ ต่อมาในวันที่ 25 มกราคม เฮย์คาล รัตติก็เสียชีวิตจากบาดแผลที่เกิดขึ้น¹⁰⁵ ในฝรั่งเศส ซีนีบ เรอดวนย์ อายุ 80 ปี ถูกระเบิดแก๊สน้ำตาเข้าที่ศีรษะผ่านหน้าต่างห้องชุดที่เมืองมาร์กเซย เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2561 โดยซีนีบเสียชีวิตที่โรงพยาบาลในวันถัดมา¹⁰⁶ ในเวเนซุเอลา ขวน แปร์นาเลเต เสียชีวิตหลังจากถูกยิงโดยตรงด้วยระเบิดแก๊สน้ำตาที่ทรงออกขณะกำลังชุมนุมประท้วงที่เมืองการากัสในเดือนเมษายน 2560¹⁰⁷ ในเดือนตุลาคม 2565 ที่ซีลี อดีตร้อยตำรวจเอกถูกตัดสินจำคุก 12 ปีกับ 183 วัน เนื่องจากทำให้ฟาบิโอโอลา กัมปียัย อายุ 36 ปี ผู้ที่อยู่รอบนอกของการชุมนุมถูกระเบิดแก๊สน้ำตาเข้าที่หน้าในการชุมนุมปี 2562 และตาบอด¹⁰⁸ ในเดือนธันวาคม 2565 แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลได้ยืนยันรูปภาพของตำรวจที่กำลังยิงระเบิดแก๊สน้ำตาไปยังร่างกายของผู้ชุมนุมประท้วงโดยตรงในระยะใกล้ที่จตุรัสซานมาร์ติน กรุงลิมา เปรู¹⁰⁹ ในเอกวาดอร์ ไบรอน กวาโตโตคา เสียชีวิตหลังจากที่ถูกกระสุนแก๊สน้ำตาที่ผลิตโดยบริษัทสัญชาติบราซิล Condor ยิงทะลุกะโหลกหลังจากทะเลาะวิวาทกับหน่วยงานความมั่นคง¹¹⁰ ฮาสติ นารูเอีย เด็กหญิงอายุ 6 ขวบจากชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยบาจูที่ถูกกดขี่ในอิหร่านเสียชีวิตเมื่อวันที่ 30 กันยายน 2565 หลังจากถูกกระสุนระเบิดแก๊สน้ำตาเข้าที่ศีรษะ เหตุการณ์รุนแรงดังกล่าวเกิดขึ้นระหว่างการสลายการชุมนุมด้วยความรุนแรงที่เมืองซาเฮดาน จังหวัดซิสตานและบาจูสถาน หลังการละหมาดวันศุกร์ที่บริเวณหน้าสถานีตำรวจตรงกันข้ามกับสถานที่ละหมาด

การใช้แก๊สน้ำตาที่ผลิตในบราซิลที่ซูดาน

ซูดานเกิดกระแสการชุมนุมประท้วงต่อต้านการก่อรัฐประหารโดยกองทัพเมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2564 โดยเฉพาะในเมืองหลวงคาร์ตูม หน่วยงานความมั่นคงซูดานปราบปรามการชุมนุมอย่างรุนแรง โดยใช้ทั้งกระสุนจริงและอาวุธที่มีความร้ายแรงต่ำ¹¹¹ การติดตามสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนพบว่า กลยุทธ์หนึ่งที่ถูกใช้คือการใช้ระเบิดแก๊สน้ำตาเข้าแทนกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกอย่างไม่ปลอดภัย

คณะกรรมการกลางแห่งแพทย์ซูดาน (Central Committee of Sudanese Doctors: CCSD) ได้บันทึกข้อมูลว่ามีการบาดเจ็บแบบกระแทกที่เกิดจากกระสุนแก๊สน้ำตาจำนวน 537 กรณี โดยมี 135 กรณีที่เหยื่อ

¹⁰⁵ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, “ตูนิเซีย: การสืบสวนสถานการณ์การเสียชีวิตของชายหนุ่มหลังตำรวจใช้แก๊สน้ำตาโดยประมาณ”, 28 มกราคม 2564, [amnesty.org/en/latest/press-release/2021/01/tunisia-investigate-circumstances-of-a-young-man-death/](https://www.amnesty.org/en/latest/press-release/2021/01/tunisia-investigate-circumstances-of-a-young-man-death/)

¹⁰⁶ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, “Décès De Zineb Redouane : Les Révélations Inquiétantes De Disclose Et Forensic Architecture”, 6 ธันวาคม 2563, [amnesty.fr/liberte-d-expression/actualites/deces-de-zineb-redouane-les-revelations-inquietantes-de-disclose-et-forensic-architecture](https://www.amnesty.fr/liberte-d-expression/actualites/deces-de-zineb-redouane-les-revelations-inquietantes-de-disclose-et-forensic-architecture)

¹⁰⁷ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, “เวเนซุเอลา: ความรุนแรงร้ายแรง นโยบายของรัฐจะไล่ต้อนผู้เห็นต่าง”, 10 กรกฎาคม 2560, [amnesty.org/en/latest/news/2017/07/venezuela-violencia-letal-una-politica-de-estado-para-asfixiar-a-la-disidencia/](https://www.amnesty.org/en/latest/news/2017/07/venezuela-violencia-letal-una-politica-de-estado-para-asfixiar-a-la-disidencia/)

¹⁰⁸ El País, “Condenado a 12 años de cárcel el carabinero que dejó ciega a una mujer en las protestas de 2019 en Chile”, 12 ตุลาคม 2565, elpais.com/chile/2022-10-12/condenado-a-12-anos-de-carcel-el-carabinero-que-dejo-ciega-a-una-mujer-en-las-protestas-de-2019-en-chile.html

¹⁰⁹ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, “เปรู: วิกฤตในประเทศต้องได้รับการแก้ไขด้วยความเคารพสิทธิมนุษยชนอย่างเต็มที่”, 12 ธันวาคม 2565, [amnesty.org/en/latest/news/2022/12/peru-crisis-human-rights/](https://www.amnesty.org/en/latest/news/2022/12/peru-crisis-human-rights/)

¹¹⁰ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, “เอกวาดอร์: Evidencias confirman que fuerzas de seguridad mataron a manifestante Indígena en Puyo”, 24 มิถุนายน 2565, [amnesty.org/es/latest/news/2022/06/ecuador-security-forces-killed-indigenous-protester-in-puyo/#:~:text=En%20la%20noche%20del%2021,Puyo%20a%20causa%20del%20disparo](https://www.amnesty.org/es/latest/news/2022/06/ecuador-security-forces-killed-indigenous-protester-in-puyo/#:~:text=En%20la%20noche%20del%2021,Puyo%20a%20causa%20del%20disparo)

¹¹¹ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, “ซูดาน: ตรวจสอบการสังหารผู้คนหลังจากการปราบปรามของทหารต่อผู้ชุมนุมประท้วง”, 24 พฤศจิกายน 2564, [amnesty.org/en/latest/news/2021/11/sudan-investigate-the-killings-of-people-after-military-crackdown-against-protesters/](https://www.amnesty.org/en/latest/news/2021/11/sudan-investigate-the-killings-of-people-after-military-crackdown-against-protesters/); Human Rights Watch, “ซูดาน: การปราบปรามผู้ชุมนุมประท้วงอย่างสงบอย่างต่อเนื่อง 3 เดือนหลังรัฐประหาร: จำเป็นต้องดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อยุติการปราบปราม”, 3 กุมภาพันธ์ 2565, [hrw.org/news/2022/02/03/sudan-ongoing-clampdown-peaceful-protesters](https://www.hrw.org/news/2022/02/03/sudan-ongoing-clampdown-peaceful-protesters); โปรดดู แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, “พวกเขาหลงทางเหมือนห่านฟ้า”: ความยุติธรรมสำหรับเหยื่อของการปราบปรามการชุมนุมประท้วงในซูดาน, 10 มีนาคม 2563 2020, AFR 54/1893/2020, [amnesty.org/en/documents/afr54/1893/2020/en/](https://www.amnesty.org/en/documents/afr54/1893/2020/en/).

ถูกยิงเข้าที่ศีรษะ 12 กรณีที่ทำให้เกิดการบาดเจ็บต่อดวงตา ซึ่งหนึ่งในนั้นตาบอด ระหว่างวันที่ 25 ตุลาคม 2564 กับ 6 มกราคม 2565¹¹² สำนักข่าวรอยเตอร์สรายงานว่า ในช่วงต้นเดือนมกราคม 2565 CCSD ระบุว่า มีประชาชนสองคนเสียชีวิตหลังจากถูกหน่วยรักษาความปลอดภัยยิงด้วยกระสุนแก๊สน้ำตาขณะชุมนุมประท้วง¹¹³ สำนักงานร่วมสิทธิมนุษยชนของสำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติในซูดาน “ได้พบแนวโน้มที่แสดงว่า ผู้ได้รับบาดเจ็บกว่าร้อยละ 25 ถูกกระสุนแก๊สน้ำตาโดยตรง” ซึ่งสร้างความกังวลว่า “หน่วยงานความมั่นคงยังระเบิดแก๊สน้ำตาในแนวราบและเล็งเป้าไปที่ตัวบุคคล ซึ่งขัดกับมาตรฐานระหว่างประเทศ”¹¹⁴

หลักฐานภาพถ่ายที่ได้รับการยืนยันชี้ว่า หน่วยงานความมั่นคงของซูดานได้นำกระสุนแก๊สน้ำตาระยะไกล (Long Range Tear Gas Projectile) GL-202 ที่ผลิตโดยบริษัท Condor Tecnologias Não Letais สหราชอาณาจักรมาใช้กับผู้ชุมนุมประท้วงที่เมืองคาร์ทุมในเดือนพฤศจิกายน 2564 ข้อมูลการส่งออก โดยกระทรวงการพัฒนา อุตสาหกรรม และการค้าระหว่างประเทศแห่งบราซิล (MDIC) ระบุว่า อาวุธและกระสุนแบบต่าง ๆ มูลค่าราว 1.85 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ถูกส่งออกไปยังซูดานจากเขตเทศบาลโนวา อิกวาซู ซึ่งเป็นที่ตั้งของสำนักงานใหญ่ของบริษัท Condor ในเดือนกันยายน 2564¹¹⁵

ระเบิดแก๊สน้ำตาและกระสุนอื่น ๆ ที่ไม่ได้ถูกออกแบบเพื่อสร้างแรงกระแทกไม่มีความเหมาะสมในการใช้งานเพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าวโดยสิ้นเชิง เนื่องจากมีความเสี่ยงในการทำให้เกิดการเสียชีวิตและการบาดเจ็บรุนแรง และอาวุธดังกล่าวต้องไม่ใช่ไปยังตัวบุคคลหรือมวลชนโดยตรงไม่ว่าในกรณีใดก็ตาม โดยควรใช้ยิงในมุมที่อยู่เหนือศีรษะของผู้คนโดยชัดเจน (ขนาดของมุมจะขึ้นอยู่กับระยะทางระหว่างเครื่องยิงกับมวลชน)¹¹⁶ การยิงระเบิดแก๊สน้ำตาไปยังผู้ชุมนุมประท้วงโดยตรงเป็นการใช้กำลังที่เกินความจำเป็นและไม่ชอบด้วยกฎหมาย และอาจถือเป็นการทรมานหรือการปฏิบัติที่โหดร้ายอย่างอื่น¹¹⁷

¹¹² ในช่วงที่ความรุนแรงถึงจุดสูงสุด CCSD มีการออกรายงานทุก ๆ 2-3 วัน โดยตัวเลขที่อ้างอิงถึงในกรณีศึกษาี้มาจากการตรวจเทียบข้อมูลต่าง ๆ ในรายงานของ CCSD ที่ถูกเผยแพร่ระหว่างเดือนตุลาคม 2564 กับมกราคม 2565 คุณสามารถอ่านรายงานทั้งหมดที่ CCSD เผยแพร่ได้ที่นี่ theccsd.org/search?q=field+report

¹¹³ Elthahir, N/Reuters, “กองกำลังความมั่นคงของซูดานยิงแก๊สน้ำตาใส่ผู้ชุมนุมประท้วงต่อต้านรัฐประหาร – พยาน”, 10 มกราคม 2565, reuters.com/world/asia-pacific/sudanese-security-forces-fire-teargas-anti-coup-protesters-witnesses-2022-01-09/; สอยเตอร์, “ผู้ชุมนุมประท้วงชาวซูดานเสียชีวิตเป็นรายที่สองหลังจากการชุมนุมประท้วงวันอาทิตย์ – แพนธ์”, 10 มกราคม 2565, reuters.com/world/africa/second-sudanese-protester-dies-after-sunday-protest-medics-2022-01-10/

¹¹⁴ OHCHR, “โฆษกของข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ: Ravina Shamdasani, บันทึกการแถลงข่าวเกี่ยวกับซูดาน”, 18 มกราคม 2565

¹¹⁵ มูนิริวิจยโอเมกา, “การติดตามการค้าและการใช้อาวุธของบราซิลในซูดาน”, 14 ธันวาคม 2564, storymaps.arcgis.com/stories/0a74a5a3a2c841a68304bca03f004a9b

¹¹⁶ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, สารเคมีที่สร้างความระคายเคืองในการบังคับใช้กฎหมาย, (อ้างแล้ว), หน้า 13

¹¹⁷ ดูตัวอย่าง, ศาลสิทธิมนุษยชนยุโรป (European Court of Human Rights: ECtHR), *Abdullah Yaşa และคณะ v. ตุรกี*, Application 44827/08, ส่วนที่สอง, 16 ตุลาคม 2556, hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-122874 ย่อหน้า 51

6

กฎระเบียบในการใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทก

แนวปฏิบัติด้านสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติว่าด้วยการใช้อาวุธที่มีความร้ายแรงต่ำ ในการบังคับใช้กฎหมาย (UN Human Rights Guidance on Less-Lethal Weapons for Law Enforcement) ระบุว่ากระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกควร “ใช้ในการยิงโดยตรงโดยมีจุดประสงค์เพื่อให้โดนช่องท้องส่วนล่างหรือขาของบุคคลที่มีพฤติการณ์รุนแรงเท่านั้น และด้วยเจตนาในการจัดการภัยคุกคามซึ่งหน้า ที่อาจทำให้เกิดการบาดเจ็บต่อเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายหรือบุคคลทั่วไปเท่านั้น”¹¹⁸ ในทางกลับกัน แนวปฏิบัติในระดับชาติหรือท้องถิ่นเกี่ยวกับการใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกคลุมเครือหรือเปิดกว้างจนเกินไป และไม่ได้จำกัดการใช้งานในสถานการณ์คับขันอย่างเพียงพอและสอดคล้องกับมาตรฐานสหประชาชาติ เช่น ในกรณีที่มีภัยคุกคามเฉพาะจากบุคคลที่อาจก่อให้เกิดความรุนแรง

6.1 แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทก

กฎระเบียบเกี่ยวกับการใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกมีความแตกต่างกันอย่างมาก ทั้งในระดับชาติที่ดี ระดับท้องถิ่นที่ดี หรือระดับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายที่ดี

ในสหรัฐฯ นโยบายเกี่ยวกับการใช้อาวุธที่มีความร้ายแรงต่ำมีความแยกส่วนและกระจัดกระจาย หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายระดับรัฐ มลรัฐ และท้องถิ่นที่เป็นผู้อนุญาตการใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกประเภทต่าง ๆ มีกฎระเบียบที่แตกต่างกัน

ยกตัวอย่างเช่น หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายหลายแห่งให้อนุญาตให้ใช้ PepperBall ซึ่งเป็นระบบยิงกระสุนที่ผสมสารเคมีที่สร้างความระคายเคืองเข้ากับแรงกระแทก โดยมักอนุญาตให้ใช้งานอุปกรณ์ดังกล่าวในสถานการณ์ที่แตกต่างกันอย่างมากและระบุรายละเอียดที่กว้าง ซึ่งไม่สอดคล้องกับกฎหมายและมาตรฐานระหว่างประเทศเกี่ยวกับการใช้กำลัง กระทรวงยุติธรรมเยาวชนของมลรัฐจอร์เจียอนุญาตการใช้งานระบบดังกล่าวเพื่อ “ป้องกันการหลบหนี” และ “บังคับใช้คำสั่งอันชอบด้วยกฎหมาย โดยต้องได้รับการอนุมัติจากหัวหน้าก่อน และในกรณีที่วิธีการแทรกแซงที่รุนแรงน้อยกว่าอื่น ๆ ล้มเหลวแล้ว” นโยบายดังกล่าวยังไม่ได้จำกัดการใช้งานในเด็กอย่างแน่ชัด โดยระบุเพียงว่า จะต้องพิจารณา “ลักษณะรูปร่างทางกายภาพของเยาวชนที่เกี่ยวข้อง” เสียก่อน¹¹⁹ กรมตำรวจเมืองเลบานอน (มลรัฐนิวแฮมป์เชอร์) อนุญาตให้ใช้งานอุปกรณ์ดังกล่าว “เพื่อปฏิบัติตามคำสั่งอันชอบธรรม” แต่ไม่ได้ห้ามการใช้งานเพื่อ “บังคับ คุกคาม หรือการละเมิดหรือลงโทษในรูปแบบอื่น” อย่างชัดเจน¹²⁰ สำนักงานนายอำเภอเมืองลูนานา (มลรัฐนิวเม็กซิโก) ได้ระบุการใช้งานที่ยอมรับได้กรณีหนึ่งที่มีลักษณะคลุมเครือและกว้างเป็นอย่างยิ่ง โดยเขียนว่ากระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกสามารถใช้ได้ “เมื่อปลัดอำเภอฟื้นอำนาจสั่งการอนุญาตเพื่อควบคุมมวลชนหรือการจลาจล”¹²¹

ระยะทางในการยิงกระสุนแบบมีแรงกระแทกที่ได้รับอนุญาตก็มีความหลากหลาย กรมตำรวจเมืองลอสแอนเจลิส (มลรัฐแคลิฟอร์เนีย) เสนอแนะว่า ระยะทางในการยิงกระสุน Combined Systems Super Sock® Bean Bag ในการควบคุม

¹¹⁸ แนวปฏิบัติแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการใช้อาวุธที่มีความร้ายแรงต่ำ, (อ้างแล้ว) 7.5.2.

¹¹⁹ กระทรวงยุติธรรมเด็กและเยาวชนจอร์เจีย, “สเปรย์พริกไทย และระบบการปฏิบัติตามข้อกำหนดที่ปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ”, 1 พฤษภาคม 2556, djj.state.ga.us/Policies/DJJPolicies/Chapter08/DJJ8.330CSprayandthePepperballSystem.pdf, D.2, 5.

¹²⁰ กรมตำรวจเลบานอน, “การใช้กำลัง”, 18 มิถุนายน 2563, lebanonnh.gov/DocumentCenter/View/12021/PR-246-Use-of-Force, 2c, 3, หน้า 8.

¹²¹ สำนักงานนายอำเภอ (Luna County Sheriff's Office), “คู่มือขั้นตอนมาตรฐานการปฏิบัติงาน”, cms6.revize.com/revize/lunacounty/SOP.pdf, E.2, หน้า 7

มวลชน คือ “ระหว่างห้า (5) ฟุตกับสามสิบ (30) ฟุต ทั้งนี้ ไม่มีระยะขั้นต่ำ”¹²² สำนักงานตำรวจเมืองพอร์ตแลนด์ (มลรัฐโอริกอน) เสนอแนะว่า ในการยิงกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทก “หากเป้าหมายอยู่ไกลกว่าเจ็ดหลา สมาชิกจะต้องเล็งที่ขา หากเป้าหมายอยู่ไกลกว่าเจ็ดหลา สมาชิกจะต้องเล็งที่ใดก็ได้ที่ต่ำกว่าเอว ยกเว้นบริเวณขาหนีบอวัยวะเพศ”¹²³ ส่วนกรมตำรวจเมืองเดนเวอร์ (มลรัฐโคโลราโด) แนะนำให้เจ้าหน้าที่ไม่ให้ “ใช้เครื่องยิงขนาด 40 มม. ในระยะที่ต่ำกว่าห้า (5) ฟุตโดยเจตนา”¹²⁴

รายงานของสำนักงานด้านการรับผิดชอบของรัฐบาลสหรัฐพบว่า หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายระดับมลรัฐ 10 แห่งที่ใช้อาวุธที่มีความร้ายแรงต่ำ รวมถึงกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทก ในการชุมนุมจอร์จ ฟลอยด์ ที่กรุงวอชิงตัน ดีซี และเมืองพอร์ตแลนด์ (มลรัฐโอริกอน) ไม่มีนโยบายเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยในการชุมนุมสาธารณะ ในรายงานยังพบอีกว่า หน่วยงานเหล่านี้ส่วนใหญ่มีช่องว่างขั้นพื้นฐานในการตรวจสอบและรายงานหลักการใช้กำลัง¹²⁵

ในสหรัฐฯ ท่ามกลางการละเมิดที่เกิดขึ้นโดยหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายระหว่างการชุมนุม BLM (Black Lives Matter) กฎระเบียบต่าง ๆ ในระดับรัฐ มลรัฐ และเทศบาลถูกนำมาใช้ หรือถูกเสนอเพื่อห้ามหรือจำกัดการใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกในการรักษาความสงบเรียบร้อยในการชุมนุมสาธารณะ สถาบันระหว่างประเทศว่าด้วยกฎหมายเพื่อกิจการไม่แสวงหากำไร (International Center for Non-Profit Law: ICNL) ระบุว่า ณ เดือนกุมภาพันธ์ 2565 มลรัฐจำนวน 6 มลรัฐและเขตโคลัมเบีย เทศบาลจำนวน 6 แห่ง และกรมตำรวจ 2 แห่งได้ออกกฎระเบียบดังกล่าว ส่วนรัฐอีก 8 รัฐได้เสนอให้มีการควบคุมการใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทก¹²⁶

ในฝรั่งเศส มีการตั้งคำถามเกี่ยวกับความปลอดภัยและความแม่นยำของเครื่องยิง Lancer de Balle de Défense (LBD) ขนาด 40 มม.¹²⁷ และการขาดการจัดการฝึกอบรมโดยเฉพาะสำหรับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายที่รับผิดชอบในการรักษาความสงบเรียบร้อยในการประท้วง¹²⁸ กฎระเบียบกำกับการใช้เครื่องยิงและกระสุนบางชุดยังกว้างเกินไป โดยการใช้งานที่ได้รับอนุญาตรวมถึงสถานการณ์ที่ตำรวจ “ไม่สามารถปกป้องดินแดนที่ตนครอบครองด้วยวิธีอื่น” หรือเป็นการใช้กับบุคคลที่หลีกเลี่ยงการจับกุมหรือไม่ยอมหยุดให้ตำรวจทำการตรวจสอบ (ในกรณีตำรวจไม่สามารถทำให้บุคคลดังกล่าวหยุดโดยไม่ใช้อาวุธเท่านั้น) และการคุ้มครองทรัพย์สิน¹²⁹

¹²² กรมตำรวจลอสแอนเจลิส, “อาวุธ/ยุทธโศปกรณ์ที่มีความร้ายแรงต่ำ: เทคนิคการปรับใช้อาวุธปืนในการควบคุมมวลชน”, lapdonlinestrgeacc.blob.core.usgovcloudapi.net/lapdonlinemedia/2022/04/Less_Lethal_-_Munitions_30986.pdf, 1b, หน้า 2.

¹²³ สำนักงานตำรวจพอร์ตแลนด์ โอริกอน, “อาวุธและเครื่องมือที่มีความร้ายแรงต่ำ: กระสุนจลนศาสตร์ (Kinetic Impact Projectiles: KIPs)”, portlandoregon.gov/police/article/801102, 3.1

¹²⁴ กรมตำรวจเดนเวอร์, “คู่มือการใช้งาน: เครื่องยิง 40 มม.”, denvergov.org/content/dam/denvergov/Portals/720/documents/OperationsManual/OMSBook/OM_Book.pdf, 105.00, 4 d.

¹²⁵ สำนักงานตรวจสอบอิสระของรัฐบาล (United States Government Accountability Office), หน่วยงานรัฐบาลกลางควรปรับปรุงการรายงานและการทบทวนการใช้อาวุธที่มีความร้ายแรงต่ำ, ธันวาคม 2564, gao.gov/assets/gao-22-104470.pdf

¹²⁶ สถาบันระหว่างประเทศว่าด้วยกฎหมายเพื่อกิจการไม่แสวงหากำไร (International Center for Not-For-Profit Law: ICNL), “การปฏิรูปที่ได้รับการแนะนำเพื่อปกป้องสิทธิในเสรีภาพการชุมนุม: กระสุนยางและกระสุนปืนที่มีความร้ายแรงต่ำ”, **บังคับใช้:** วอชิงตัน ดี.ซี.: แคลิฟอร์เนีย (AB 48); โคโลราโด (SB 20-217 2020); แมสซาชูเซตส์ (S 2963 2020); เนวาดา (SB 212); โอริกอน (HB 2928 2020; HB 2928 2021); เวอร์จิเนีย (HB 5049 2020); วอชิงตัน ดี.ซี. (B23-0825 2020) **เทศบาล:** บอสตัน (369 2021); โอไฮโอซิตี, โอไฮโอ (20-159 2020); นิวออร์ลีนส์, ลอสแอนเจลิส (นโยบายใหม่ของกรมตำรวจ); ฟิลาเดลเฟีย, เพนซิลเวเนีย (200538 2020); ซานโฮเซ, แคลิฟอร์เนีย (นโยบายของกรมตำรวจ); ซีแอตเทิล, วอชิงตัน (CB 119805 2020; CB 120105 2021); สปริงฟิลด์, อิลลินอยส์ (2020-356 2020); ซอมเมอร์วิลล์, แมสซาชูเซตส์ (กฎหมายปี 2021) **เสนอ:** รัฐ: จอร์เจีย (HB 18); ฮาวาย (HB 1381); อิลลินอยส์ (HB 2788); แมสซาชูเซตส์ (S 1637); มินนิโซตา (HF2546/S2446); นิวแฮมป์เชียร์ (HB 564); เพนซิลเวเนีย (HB 2129); เซาท์แคโรไลนา (H 3049)

¹²⁷ The LBD อ้างถึงเครื่องยิงลูกระเบิดที่มีความร้ายแรงต่ำ 40 มม. GL06 ที่ผลิตโดย the Swiss company B&T AG GL06, [Usdq bt-ag.ch/produkte/bt-waffen/gl06/](https://www.bt-ag.ch/produkte/bt-waffen/gl06/)

¹²⁸ Défenseur des droits, Décision du Défenseur des droits n°2019-029, 30 มกราคม 2562, juridique.defenseurdesdroits.fr/doc_num.php?explnum_id=18403; Sénat, Journal Officiel De La République Française, Séance du jeudi 7 มีนาคม 2562, [senat.fr/seances/s201903/s20190307.pdf](https://senat.fr/seances/s201903/s20190307/s20190307.pdf), p. 2902.

¹²⁹ Ministère de L'intérieur, Bulletin Officiel No. 2014-10, 15 ตุลาคม 2557, interieur.gouv.fr/content/download/74530/546550/file/boi_20140010_0000_p000.pdf, 2.4, หน้า 333 : “Lorsqu'ils ne peuvent défendre autrement le terrain qu'ils occupent, les postes ou les personnes qui leur sont confiés ou, enfin, si la résistance est telle qu'elle ne puisse être vaincue que par la force des armes ... Lorsque les personnes invitées à s'arrêter par des appels répétés de “Halte gendarmerie” faits à haute voix cherchent à échapper à leur garde ou à leurs investigations et ne peuvent être contraintes de s'arrêter que par l'usage des armes.”

ภาพวาดบนกำแพงโดยกลุ่มศิลปิน Black Lines ที่ได้แรงบันดาลใจมาจากขบวนการ “เสื้อกั๊กเหลือง” (Gilets Jaunes) ซึ่งสื่อถึงเจ้าหน้าที่ตำรวจควบคุมมวลชนที่กำลังเล็งเป้าหมายด้วยเครื่องยิงที่เรียกกันตามตัวย่อภาษาฝรั่งเศสว่า LBD” ณ กรุงปารีส วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2019 © AFP via Getty Images

ฝรั่งเศส: การชุมนุมเสื้อกั๊กเหลือง

มีรายงานว่า ผู้ชุมนุมจำนวนไม่ต่ำกว่า 2,495 คนได้รับบาดเจ็บจากการชุมนุม “เสื้อกั๊กเหลือง” (Gilet Jaune) ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2561 ถึง เดือนพฤษภาคม 2562¹³⁰ ผู้ชุมนุมได้ยื่นเรื่องร้องเรียนจำนวน 83 กรณีเกี่ยวกับการบาดเจ็บที่เกิดจากการใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกที่เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายใช้ยิงด้วยเครื่อง ‘Lanceur des balles de défense’ LBD 40¹³¹ ซึ่งผลิตโดยบริษัทสวิต B&T AG ในชื่อ GL06 ในเดือนธันวาคม 2560 ก่อนการชุมนุม ผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งฝรั่งเศส (Défenseur des Droits) ได้เรียกร้องให้มีการห้ามใช้ LBD 40 ในปฏิบัติการบังคับใช้กฎหมาย เนื่องจาก “ความอันตรายและความเสี่ยงที่ไม่ได้สัดส่วนที่อาจเกิดจากอาวุธดังกล่าวในบริบทการชุมนุมประท้วง”¹³² ในวันที่ 30 มกราคม 2562 ผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งฝรั่งเศสยังได้เน้นย้ำถึงข้อเรียกร้องนี้อีกครั้ง¹³³ หลังจากที่ได้รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการบาดเจ็บที่เกิดจากการใช้ LBD 40 ในการประท้วงเสื้อกั๊กเหลืองจำนวน 18 กรณี ข้อเรียกร้องนี้ได้รับการสนับสนุนจากกรรมาธิการเพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งสภายุโรปด้วย¹³⁴ แต่หน่วยงานรัฐบาลฝรั่งเศสก็ยังไม่ปฏิบัติตาม ในการประชุมของวุฒิสภาฝรั่งเศส มีการรายงานว่าการกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกจำนวน

¹³⁰ L'Express, “Blessés , partion, coût ... Un an de gilets jaunes en chiffres”, 2 พฤศจิกายน 2562, [lexpress.fr/actualite/societe/participation-blesses-cout-un-an-de-gilets-jaunes-en-chiffres_2105499.html](https://www.lexpress.fr/actualite/societe/participation-blesses-cout-un-an-de-gilets-jaunes-en-chiffres_2105499.html)

¹³¹ Sénat, Journal Officiel De La République Française, Séance du jeudi 7 มีนาคม 2562, [senat.fr/seances/s201903/s20190307/s20190307.pdf](https://www.senat.fr/seances/s201903/s20190307/s20190307.pdf), หน้า 2905.

¹³² Défenseur des droits, “Rapport sur ‘Le maintien de l’ordre au Regard des règles de déontologie’”, ธันวาคม 2560, [juridique.defenseurdesdroits.fr/doc_num.php?explnum_id=17160](https://www.juridique.defenseurdesdroits.fr/doc_num.php?explnum_id=17160), คำแนะนำ n° 2, หน้า 29.

¹³³ Défenseur des droits, Décision du Défenseur des droits n°2019-029, 30 มกราคม 2562, [juridique.defenseurdesdroits.fr/doc_num.php?explnum_id=18403](https://www.juridique.defenseurdesdroits.fr/doc_num.php?explnum_id=18403)

¹³⁴ สภายุโรป (Council of Europe), “Mémorandum sur le maintien de l’ordre et la liberté de réunion dans le Contexte du mouvement des « gilets jaunes » en France”, CommDH (2019)8, 26 กุมภาพันธ์ 2562, rm.coe.int/memorandum-sur-le-maintien-de-l-ordre-et-la-liberte-de-reunion-dans-le/1680931add, ย่อหน้า 29, หน้า 6. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสภายุโรปเรียกร้องให้มีการดำเนินการบังคับใช้ทางกฎหมายให้ระงับการใช้อาวุธจาก The LBD.

ร้อยละ 85 จากทั้งหมด 13,460 นัด ที่ใช้กับผู้ชุมนุมเสียก็ก่เหตุเลื่อง โดยเป็นการยิงจากเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยในการชุมนุมประท้วง การฝึกอบรมเฉพาะทางสำหรับเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการใช้ LBD 40 ประกอบด้วย “การยิงกระสุนหัวนัดทุกสามปี โดยปราศจากสถานการณ์จริงหรือเป้าหมายเคลื่อนที่”¹³⁵ การทบทวนทางการแพทย์จากคนไข้จำนวน 21 คน ที่ได้รับบาดเจ็บที่หน้าและดวงตาจากกระสุนยาง ได้พบการบาดเจ็บร้ายแรงจำนวนหนึ่ง อาทิ กระดูกแตก แผลรุนแรงที่เนื้อเยื่ออ่อน กระดูกหัก และเข้าตาแตก ทำให้เกิดภาวะตาบอด¹³⁶

ในอาร์เจนตินา หลังจากได้พบการละเมิดอย่างร้ายแรงที่กระทำโดยสำนักงานตำรวจระดับสหพันธรัฐและตำรวจในระดับรัฐ (Gendarmería) รัฐบาลก็ได้ออกกฎระเบียบเพื่อใช้กับหน่วยงานดังกล่าวคือ เกณฑ์ขั้นต่ำสำหรับการพัฒนาขั้นตอนสำหรับตำรวจและหน่วยงานความมั่นคงในการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2554 (Criterios mínimos sobre la actuación de los cuerpos policiales y fuerzas de seguridad en manifestaciones públicas) ข้อ 10 (2) ระบุข้อจำกัดและข้อห้ามในการใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกเพื่อสลายการชุมนุมอย่างชัดเจน “กระสุนยางจะต้องใช้เพื่อป้องกันตนเองเท่านั้น เมื่อมีภัยคุกคามต่อความปลอดภัยทางกายภาพของเจ้าหน้าที่หน่วยงานความมั่นคง ผู้ชุมนุมหรือบุคคลที่สาม โดยกระสุนยางจะต้องไม่ถูกใช้เพื่อเป็นวิธีหนึ่งในการสลายการชุมนุมไม่ว่ากรณีใดก็ตาม”¹³⁷ อย่างไรก็ดี กฎระเบียบเหล่านี้ไม่ได้นำไปบังคับใช้กับหน่วยงานตำรวจของรัฐ โดยมีรายงานว่า หน่วยงานดังกล่าวมีการใช้กำลังอย่างไม่เหมาะสมในการรักษาความสงบเรียบร้อยในการชุมนุมสาธารณะหลายกรณี¹³⁸

ชิลีมีการแก้ไขกฎระเบียบเกี่ยวกับการใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกของตนเองหลายรอบในทศวรรษที่ผ่านมา (Protocolos para el mantenimiento del orden público) ฉบับปี 2555 ได้ระบุกฎระเบียบเกี่ยวกับการใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกที่มีเนื้อหาเพียงสั้น ๆ และมีลักษณะกว้างเป็นอย่งยิ่ง เช่น กำหนดว่า เจ้าหน้าที่ต้อง “พิจารณาระยะทางระหว่างผู้ยิงและมวลชน ลักษณะของสถานที่ (เปิด ปิด เป็นตรอกซอย ถนน ฯลฯ) หรือว่าการชุมนุมนั้นมีเยาวชน ผู้หญิง หรือผู้สูงอายุอยู่ในมวลชนหรือไม่” เพียงเท่านั้น¹³⁹ โดยไม่ได้กล่าวถึงระดับของภัยคุกคามในการอนุญาตให้ใช้ กฎระเบียบดังกล่าวได้รับการปรับปรุงในเดือนมีนาคม 2562 โดยกำหนดอย่างเฉพาะเจาะจงให้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกสามารถใช้ได้ในกรณีที่ภัยคุกคามอยู่ในระดับ 4 (“มีความรุนแรงต่อเนื่อง”) หรือระดับ 5 (“มีความรุนแรงต่อเนื่องและอาจเป็นอันตรายต่อชีวิต”) เท่านั้น¹⁴⁰ ตัวอย่างของภัยคุกคามระดับ 4 ได้แก่ “บุคคลที่ถูกคุมตัวพยายามทำร้ายเจ้าหน้าที่ตำรวจ ต่อต้าน หรือหลีกหนีการควบคุม” ซึ่งการใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกในสถานการณ์เช่นนี้จะถือว่าไม่เหมาะสมอย่างชัดเจน

¹³⁵ Sénat, Journal Officiel De La République Française, Séance du jeudi 7 มีนาคม 2562, <http://senat.fr/seances/s201903/s20190307/s20190307.pdf>, หน้า 2902.

¹³⁶ The Lancet, “การชุมนุมประท้วงเสียก็ก่เหตุเลื่อง: บาดเจ็บที่ใบหน้าจากกระสุนยาง”, 10 สิงหาคม 2562, สาสussrn, ฉบับที่ 394, ประเด็นที่ 10197, [thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736\(19\)31764-7/fulltext](http://thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736(19)31764-7/fulltext), หน้า 469-70.

¹³⁷ Ministerio de Justicia y Derechos Humanos, Criterios mínimos sobre la actuación de los cuerpos policiales y fuerzas de seguridad en manifestaciones públicas, Ley 7.710, 11 พฤศจิกายน 2558, ข้อที่ 10, “Las postas de goma sólo podrán ser utilizadas con fines defensivos en caso de peligro para la integridad física de algún miembro de las instituciones de seguridad, de manifestantes o de terceras personas. En ningún caso se podrá utilizar este tipo de munición como medio para dispersar una manifestación.” saij.gob.ar/7710-local-chaco-criterios-minimos-sobre-actuacion-cuerpos-policiales-fuerzas-seguridad-manifestaciones-publicas-lph0007710-2015-11-11/123456789-0abc-defg-017-7000hvorpyel?o=7&f=Total%7CFecha/2015%5B20%2C1%5D%7CEstado%20de%20Vigencia%5B5%2C1%5D%7CTema/Derecho%20penal/derecho%20penal%20disciplinario/faltas%20disciplinarias%7COrganismo%5B5%2C1%5D%7CAutor%5B5%2C1%5D%7CJurisdicci%F3n%5B5%2C1%5D%7CTribunal%5B5%2C1%5D%7CPublicaci%F3n%5B5%2C1%5D%7CColecci%F3n%20tem%Etica%5B5%2C1%5D%7CTipo%20de%20Documento&t=38

¹³⁸ ดูตัวอย่าง, CELS, “La policía de Rojas reprimió con balas de goma la protesta de los vecinos reclamando justicia”, 9 กุมภาพันธ์ 2564, x.com/CELS_Argentina/status/1359207393062715398; Catamarca es noticia, “Video: Impactante testimonio de un joven atacado con balas de goma durante el reclamo contra la Ley de Megaminería”, airevision.com.ar/video-impactante-testimonio-de-un-joven-atacado-con-balas-de-goma-durante-el-reclamo-contra-la-ley-de-megamineria

¹³⁹ Carabineros de Chile, Protocolos para el mantenimiento del orden público, 2.16/3, Empleo de escopeta antidisturbios, tinyurl.com/4caphy53, หน้า 28.

¹⁴⁰ Protocolos Para El Mantenimiento Del Orden Público, Circular No. 1,832, 2.8. Sobre Empleo De Escopeta Antidisturbios, 1 มีนาคม 2562, bcn.cl/leychile/navegar?idNorma=1129442&idVersion=2020-07-17

หลังจากนั้น กฎระเบียบดังกล่าวได้รับการปรับปรุงเพิ่มเติมในปี 2563 และ 2564 หลังจากประชาชนหลายร้อยคนได้รับบาดเจ็บรุนแรงและมีหนึ่งคนเสียชีวิตเนื่องจากการใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกระหว่างการชุมนุมปี 2562 รวมถึงมีแรงกดดันจากภาคประชาสังคม โดยได้เพิ่มข้อกำหนดว่า ตำรวจจะต้องใช้แนวทางที่ยืดการสังเกต การพูดคุย และการปกป้องผู้ชุมนุม¹⁴¹ และข้อที่ระบุว่า เจ้าหน้าที่ที่ใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกจะต้องสวมกล้องที่ลำตัว และมีการจัดเก็บวิดีโอต้นฉบับอย่างปลอดภัย และจะต้องไม่เล็งเครื่องยิงไปที่ใบหน้าหรือช่องท้องส่วนบน¹⁴² อย่างไรก็ตาม การแก้ไขข้างต้นยังไม่เพียงพอ กระสุนลูกปรายขนาดใหญ่หุ้มยางที่มีลักษณะละเมิดโดยตัวเองยังคงถูกกฎหมาย และเกณฑ์ในการใช้ปืนลูกซองยังคงมีลักษณะกว้างที่เอื้อให้การละเมิดในปี 2562 เกิดขึ้นซ้ำได้อีกครั้ง

สื่อมวลชนชาวปาเลสไตน์ปิดตาชายด้วยมือเพื่อประท้วงการละเมิด
ผู้สื่อข่าวโดยรัฐบาลที่เมืองกาซา ถนนกาซา วันที่ 17 พฤศจิกายน
2562 © Anadolu Agency via Getty Images

ในอิสราเอล หลังจากรายงานของธีโอดอร์ ออร์ ผู้พิพากษาศาลฎีกาได้เสนอแนะให้ถอนการใช้กระสุนหุ้มยางออก¹⁴³ หน่วยงานความมั่นคงได้เริ่มใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกแบบโคมส้นน้ำเงินและดำ ในช่วงต้นกระสุนดังกล่าวถูกกำกับควบคุมโดย “คำสั่งวิชาชีพ – การปฏิบัติการด้วยปืนไรเฟิลขนาด 44 มม.” ซึ่งกำหนดให้ใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกเพื่อ “สร้างการบาดเจ็บแบบกระแทกและตอบโต้ผู้ก่อการจลาจลเป็นการชั่วคราวระหว่างการสร้างความก่อวินาศกรรมในที่สาธารณะ” เท่านั้น และถูกใช้ “เพื่อยังยั้งและจับกุมผู้ก่อการจลาจลคนใดคนหนึ่งขณะมีการก่อวินาศกรรม”¹⁴⁴

ในวันที่ 1 มกราคม 2558 หน่วยปฏิบัติการของกรมตำรวจอิสราเอลได้ออกแนวปฏิบัติเพิ่มเติมเพื่อจำกัดการใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทก

แบบโคมดำที่มีน้ำหนักมาก สำนักข่าว Haaretz ระบุว่า แนวปฏิบัติดังกล่าวจำกัดการใช้อาวุธชนิดนี้แค่เพียงใน “สถานการณ์ร้ายแรงที่สุด” และกำหนดให้ตำรวจเล็งไปที่บริเวณขาต่อนล่าง และไม่ใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกแบบโคมกับผู้หญิงอายุ เด็ก หรือหญิงตั้งครรภ์ที่สังเกตเห็นได้¹⁴⁵ กฎระเบียบนี้ยังรวมการห้ามยิงในระยะต่ำกว่า 5 หรือ 10 เมตรขึ้นอยู่กับชนิดของกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกแบบโคมที่ใช้กัน ๗¹⁴⁶ ในเดือนมิถุนายน หน่วยปฏิบัติการได้ออกแนวปฏิบัติฉบับทบทวนที่เคร่งครัดน้อยลง แม้ว่าปืนไรเฟิลและกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกแบบโคมจะยังได้รับอนุญาต

¹⁴¹ Ministerio del Interior y Seguridad Pública; Subsecretaría del Interior; División de Carabineros; Carabineros de Chile; Dirección General, Protocolo para el mantenimiento y restablecimiento del orden público. Orden General 2.870 de 20 พฤศจิกายน 2564. bcn.cl/leychile/navegar?idNorma=1165383

¹⁴² Ministerio del Interior y Seguridad Pública; Subsecretaría del Interior / División Carabineros; Carabineros de Chile; Dirección General, Uso de la fuerza: actualiza instrucciones al respecto: Actualiza Protocolo 2.8. Sobre Empleo De Escopeta Antidisturbios, Orden general Núm. 2.780.- Santiago, 14 กรกฎาคม 2563. Empleo de escopeta antidisturbios (munición con proyectiles menos letales), bcn.cl/leychile/navegar?i=1147569&f=2020-07-17&p=10136509

¹⁴³ Theodor Or, ข้อเสนออย่างเป็นทางการของรายงานคณะกรรมาธิการ, 2543, สามารถดูได้ที่ ศูนย์กฎหมายเพื่อสิทธิชนกลุ่มน้อยอาหรับในอิสราเอล (Adalah) adalah.org/features/commission/orreport-en.pdf

¹⁴⁴ สมาคมเพื่อสิทธิพลเมืองในอิสราเอล (The Association for Civil Rights in Israel), “จดหมายถึงผู้บัญชาการตำรวจอิสราเอลและอัยการสูงสุดของอิสราเอล, เรื่องการใช้ลูกกระสุนพ่นน้ำดำ”, ACRI, 8 มีนาคม 2558, law.acri.org.il/en/wp-content/uploads/2015/05/EJ-Black-Bullets-Letter-March-2015.pdf

¹⁴⁵ Haaretz, “สิบวัน, กระสุนหัวนัดของอิสราเอล, ชาวเบดูอินห้าคนได้รับบาดเจ็บสาหัสที่ศีรษะ” (“สิบวัน, กระสุนหัวนัดของอิสราเอล”), 7 กุมภาพันธ์ 2565, haaretz.com/israel-news/2022-02-07/ty-article-magazine/.premium/five-israeli-bullets-five-bedouin-seriously-injured-in-the-head-in-just-ten-days/0000017f-e7a8-dea7-adff-f7fb44a30000?v=1665067647636

¹⁴⁶ Professional Directive: การใช้กระสุนพ่นน้ำปืน 40 มม., 1 มกราคม 2558, ตามที่อ้างถึงในสหประชาชาติ, การประชุมคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนครั้งที่ 40 วันที่ 25 กุมภาพันธ์-22 มีนาคม 2562 ระเบียบวาระที่, สถานการณ์สิทธิมนุษยชนในปาเลสไตน์และดินแดนอาหรับอื่น ๆ, รายงานของ [...] คณะกรรมการสอบสวนระหว่างประเทศที่เป็นอิสระเกี่ยวกับการชุมนุมประท้วงในดินแดนของชาวปาเลสไตน์ที่ถูกยึดครอง, A/HRC/40/CRP.2, 18 มีนาคม 2562, ohchr.org/sites/default/files/HRBodies/HRC/RegularSessions/Session40/Documents/A_HRC_40_74_CRP2.pdf, ย่อหน้า 288.

ให้ใช้ในสถานการณ์ที่ร้ายแรงที่สุดอยู่เท่านั้น แต่ข้อจำกัดเกี่ยวกับการเล็งเป้าหมายไปที่ผู้สูงอายุ เด็ก และหญิงตั้งครรภ์
ตอนนี้ได้รับอนุญาต “ในขอบเขตที่เป็นไปได้”¹⁴⁷

แนวปฏิบัติแห่งชาติที่ 4 ปี 2557 สำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจรักษาความสงบเรียบร้อย: การจัดการมวลชนในระหว่างการ
การชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวนประท้วง (National Instruction 4 of 2014 Public Order Police: crowd
management during public gatherings and demonstrations) ของแอฟริกาใต้ ห้ามการใช้กระสุนลูกซอง
เม็ดเล็ก “birdshot” และใหญ่ “buckshot” แต่อนุญาตให้เจ้าหน้าที่ใช้กระสุนยางได้หากได้รับคำสั่ง “ในฐานะมาตรการ
เชิงรุกเพื่อสลายมวลชนในสถานการณ์คับขัน หากวิธีการที่รุนแรงน้อยกว่าถูกพิสูจน์แล้วว่าไร้ประสิทธิภาพ”¹⁴⁸
กฎหมายด้านการบริการทางราชทัณฑ์แห่งแอฟริกาใต้ พ.ศ. 2541 มาตรา 34 อนุญาตให้เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ที่ผ่าน
การฝึกอบรมใช้กระสุนยาง “ในสถานการณ์ฉุกเฉิน” แต่ไม่ได้กำหนดระยะทางปลอดภัยขั้นต่ำ พร้อมยังระบุเป็นนัยว่า
ไม่มีกฎระเบียบเกี่ยวกับการเล็งเป้าไปที่บุคคลที่อยู่ไกลกว่า 30 เมตร”¹⁴⁹

เจ้าหน้าที่ตำรวจแอฟริกาใต้ยิงกระสุนยางขณะวิ่งไล่ผู้ชุมนุมบนถนน
เมืองโจฮันเนสเบิร์กในวันที่ 23 เมษายน 2562 © AFP via Getty
Images

หน่วยงานของตำรวจอื่น ๆ อาทิ วิทยาลัยตำรวจ
แห่งสหราชอาณาจักร ได้พัฒนานโยบายที่มี
รายละเอียดมากกว่า โดยได้ครอบคลุมการนำไป
ใช้งาน การให้อำนาจ และเกณฑ์สำหรับการใช้
ผลกระทบ ปัจจัยความเสี่ยง ค่าเตือนทางวาจาและ
ภาพ และความจำเป็นในการรักษาพยาบาล
ขั้นตอนหลังการใช้งาน และข้อกำหนดในการ
รายงาน วิทยาลัยตำรวจแห่งสหราชอาณาจักร
เตือนไม่ให้ใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกสำหรับ
การควบคุมมวลชน โดยให้เหตุผลว่า “การใช้
อุปกรณ์ที่ใช้พลังงานจลน์ในสถานการณ์ความ
ไม่สงบเรียบร้อยอาจก่อให้เกิดผลกระทบอย่าง
ลึกซึ่งต่อพลวัตของมวลชน ซึ่งส่งผลต่อความ
ปลอดภัยและความสงบเรียบร้อยของสังคม”¹⁵⁰
อย่างไรก็ดี กระสุนพลาสติกยังคงถูกใช้ในการ
รักษาความเรียบร้อยของสังคมในไอร์แลนด์เหนือ
อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นประเด็นที่มีการโต้เถียงอย่าง
กว้างขวาง¹⁵¹

¹⁴⁷ Haaretz, “สิบวัน กระสุนหัวนัดของอิสราเอล” (อ้างแล้ว)

¹⁴⁸ Operational Response Services, คำสั่งแห่งชาติที่ 4 ของปี 2557 สำหรับตำรวจเพื่อความปลอดภัย: การจัดการมวลชนระหว่างการชุมนุมในที่
สาธารณะ, 14 (5) และ (6), p. 17. สามารถดูได้ที่ protestguide.org.za/national-instruction.pdf

¹⁴⁹ กัตตสสถานสาธารณรัฐแอฟริกาใต้ (Correctional Services the Republic of South Africa), w.s.u.กัตตสสถาน หมายเลข 111 แห่งปี 2541, หมวด 34,
dcs.gov.za/wp-content/uploads/2016/08/DCS-Act-111-of-2008.pdf: “[5] อาวุธสำหรับยิงกระสุนยางจะออกให้เฉพาะเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ที่ผ่านการฝึก
อบรมแล้วเท่านั้น เพื่อจุดประสงค์ในการฝึกอบรมหรือในสถานการณ์ฉุกเฉิน (6) (a) ตามกฎทั่วไป กระสุนชนิดยางจะยิงได้ในระยะมากกว่า 30 เมตรจากบุคคล
เท่านั้น (b) ถ้ากระสุนดังกล่าวยิงห่างจากบุคคลน้อยกว่า 30 เมตร แนวยิงจะต้องพุ่งไปที่ร่างกายส่วนล่างของบุคคลนั้น (c) ห้ามใช้กระสุนยางยิงภายในอาคาร”

¹⁵⁰ วิทยาลัยตำรวจแห่งสหราชอาณาจักร (UK College of Policing), *การลดพลังของกระสุน: การปฏิบัติทางวิชาชีพที่ได้รับอนุญาต*, 23 ตุลาคม 2556,
อัปเดต 2 กันยายน 2564, [college.police.uk/app/armed-policing/attenuating-energy-projectiles#:~:text=The%20attenuating%20energy%20projectile%20\(AEP,in%20use%20of%20the%20system.](https://college.police.uk/app/armed-policing/attenuating-energy-projectiles#:~:text=The%20attenuating%20energy%20projectile%20(AEP,in%20use%20of%20the%20system.)

¹⁵¹ Belfast Telegraph, “MLA Gerry Carroll เรียกร้องให้หน่วยงานตำรวจไอร์แลนด์เหนือ (PSNI) แบนกระสุนพลาสติกถนัด”, 15 กันยายน 2565,
belfasttelegraph.co.uk/news/northern-ireland/mla-gerry-carroll-renews-call-for-psni-to-ban-plastic-bullets/41992860.html

7 การขาดกฎระเบียบกำกับการค้า กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทก

รัฐมีหน้าที่ในเชิงบวกในการป้องกันการกระทำอันถือเป็นการทรมานหรือการปฏิบัติที่โหดร้ายอย่างอื่น¹⁵² นอกจากนี้ คณะกรรมการกฎหมายระหว่างประเทศ (International Law Commission: ILC) มีบทบัญญัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบของรัฐ ซึ่งระบุว่า รัฐอาจต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายบางประเภทที่เกิดโดยรัฐหนึ่งและเกิดขึ้นนอกเขตแดนของตนเอง หากรัฐนั้นจงใจ “ช่วยเหลือหรือสนับสนุนให้อีกรัฐหนึ่งกระทำความผิดระหว่างประเทศ”¹⁵³ ตัวอย่างของกรณีเช่นนี้อาจได้แก่ การให้ความช่วยเหลือทางวัตถุ อาทิ อุปกรณ์ในการบังคับใช้กฎหมายแก่รัฐที่เป็นที่ทราบตัวว่าใช้อุปกรณ์ดังกล่าวในการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง รวมถึงการทรมานหรือการปฏิบัติที่โหดร้ายอย่างอื่น ทั้งนี้ บริษัทที่ผลิตอุปกรณ์บังคับใช้กฎหมายยังมีความรับผิดชอบในการเคารพสิทธิมนุษยชนทั้งปวง ไม่ว่าบริษัทนั้นจะประกอบกิจการที่ใด โดยครอบคลุมตลอดทั้งกิจการและห่วงโซ่อุปทานของบริษัท ไปจนถึงการนำผลิตภัณฑ์และการบริการของบริษัทไปใช้โดยบุคคลที่สาม¹⁵⁴

ความรับผิดชอบของบริษัทที่ผลิตกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทก

บริษัทผู้ผลิตต่าง ๆ ในทุกภูมิภาคทั่วโลกส่งเสริมการขายกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกชนิดและรุ่นต่าง ๆ มากมายต่อหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายทั่วโลก¹⁵⁵ โดยบางชนิดมีปัญหาโดยตัวเอง อาทิ กระสุนวิถีโค้งแบบหลายนัด ขณะที่หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายท้องถิ่นจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นเป็นหลัก บริษัทก็มีความรับผิดชอบในการเคารพสิทธิมนุษยชนเช่นกัน หลักการชี้แนะของสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (UN Guiding Principles on Business and Human Rights: UNGP)¹⁵⁶ ที่ทั่วโลกให้การยอมรับระบุว่า บริษัททุกบริษัทมีความรับผิดชอบในการเคารพสิทธิมนุษยชน ไม่ว่าบริษัทนั้นจะประกอบกิจการที่ใด โดยต้องครอบคลุมตลอดทั้งกิจการและห่วงโซ่มูลค่าของบริษัท ไปจนถึงการนำผลิตภัณฑ์และการบริการของบริษัทไปใช้โดยบุคคลที่สาม ดังนั้น บริษัทควรดำเนินการตรวจสอบอย่างรอบด้านเพื่อ “ระบุ ป้องกัน บรรเทา และอธิบายวิธีการจัดการผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนของตน”¹⁵⁷

นอกจากนี้ บริษัทยังต้องหลีกเลี่ยงการก่อให้เกิดหรือมีส่วนในการทำให้เกิดความเสียหายด้านสิทธิมนุษยชนจากกิจกรรมของบริษัท และหากความเสียหายนั้นได้เกิดขึ้น บริษัทจะต้องหยุดกิจกรรมต่าง ๆ พร้อมให้การเยียวยาความเสียหายดังกล่าว ความรับผิดชอบของบริษัทในการเคารพสิทธิมนุษยชนภายใต้เสาที่ 2 ของ

¹⁵² คณะกรรมการต่อต้านการทรมาน, ความเห็นทั่วไปที่ 2: การบังคับใช้ข้อที่ 2 ของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานโดยรัฐภาคี, 24 มกราคม 2551, CAT/C/GC/2, ย่อหน้า 3-4

¹⁵³ มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วย คณะกรรมการกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยความรับผิดชอบของรัฐสำหรับการกระทำที่ไม่ถูกต้องระหว่างประเทศ (พ.ร.บ.เกี่ยวกับความรับผิดชอบของรัฐ) รับรองโดยสมัชชาใหญ่ A/RES/56/83 12 ธันวาคม 2544. สหประชาชาติ, กฎหมายจารีตของ พ.ร.บ.เกี่ยวกับความรับผิดชอบของรัฐได้รับการยืนยันโดยศาลยุติธรรมระหว่างประเทศในการตัดสินคดีการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ (บอสเนียกับเฮอร์เซโกวีนา), 26 กุมภาพันธ์ 2550

¹⁵⁴ หลักการชี้แนะขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจและสิทธิมนุษยชน (หลักการชี้แนะของสหประชาชาติ) [ohchr.org/sites/default/files/documents/publications/guidingprinciplesbusinessshr_en.pdf](https://www.ohchr.org/sites/default/files/documents/publications/guidingprinciplesbusinessshr_en.pdf)

¹⁵⁵ หอจดหมายเหตุของมูลนิธิรีวิจีโอเมกา และ INCLO, ความร้ายแรงของการปลอมแปลง, 3.1 กระสุนจลนศาสตร์, inclo.net/issues/lethal-in-disguise/

¹⁵⁶ หลักการชี้แนะของสหประชาชาติ (อ้างแล้ว)

¹⁵⁷ หลักการชี้แนะของสหประชาชาติ, หลักการที่ 15 (b)

UNGP “ดำรงอยู่อย่างเป็นอิสระจากความสามารถและ/หรือความเต็มใจของรัฐในการปฏิบัติตามพันธกรณีด้านสิทธิมนุษยชนของตนเอง”¹⁵⁸ บริษัทที่ส่งออกรูปแบบที่มีความเสี่ยงที่จะถูกหน่วยงานตำรวจนำไปใช้ในทางที่ไม่เหมาะสม โดยเฉพาะในประเทศที่มีประวัติการปฏิบัติตามกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ และหลักการในการใช้กำลังที่ต่างพร้อย จะต้องดำเนินการตรวจสอบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้านอย่างเคร่งครัดก่อนการขาย หากบริษัทไม่สามารถป้องกันหรือบรรเทาผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนอันไม่พึงประสงค์จากการใช้ผลิตภัณฑ์และการบริการของบริษัทได้แล้ว บริษัทจะต้องระงับหรือหยุดการจัดส่งสินค้า¹⁵⁹

อย่างไรก็ดี แม้ว่าการใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกจะมีความเสี่ยงด้านสิทธิมนุษยชนสูง แต่การกำกับดูแลการผลิตและการค้ากระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกกลับไร้ประสิทธิภาพ ในบางประเทศ เช่น สหรัฐฯ การค้าเครื่องยิงบางชนิดถูกกำกับดูแลผ่านมาตรการควบคุมการส่งออกสินค้าที่ใช้ทางการทหาร แต่ท้ายที่สุดแล้ว การค้าอุปกรณ์บังคับใช้กฎหมายก็ไม่มีมาตรการควบคุมในระดับโลกของตัวเองมากำกับ

มาตรการควบคุมการค้าระดับภูมิภาคสำหรับอุปกรณ์บังคับใช้กฎหมายบางรายการ ถูกรวมอยู่ในกฎระเบียบว่าด้วยการปราบปรามการทรมานแห่งสหภาพยุโรป¹⁶⁰ สภายุโรปได้ออกข้อเสนอแนะอย่างเป็นทางการให้กรอบการทำงานสำหรับรัฐในการปรับปรุงการกำกับดูแลการค้าสินค้าที่อาจถูกใช้เพื่อ “การประหารชีวิต การทรมาน หรือการปฏิบัติที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี” ซึ่งรวมถึงอุปกรณ์ในการควบคุมมวลชนบางชนิดด้วย¹⁶¹ อย่างไรก็ตาม ทั้งกฎระเบียบว่าด้วยการปราบปรามการทรมานแห่งสหภาพยุโรปและข้อเสนอแนะของสภายุโรปก็ไม่ได้พูดถึงกระสุนหรือเครื่องยิงวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกเป็นการเฉพาะ

7.1 การขาดความโปร่งใส

การขนถ่ายอุปกรณ์รักษาความสงบเรียบร้อยมักขาดข้อมูลที่เพียงพอ ต่างจากการขนถ่ายอุปกรณ์ทางการทหาร ซึ่งหลายรัฐมีการกำกับควบคุมและการรายงานอย่างน้อยส่วนหนึ่งทั้งในประเทศและระหว่างประเทศผ่านกลไกต่าง ๆ เช่น กลไกการรายงานภายในประเทศ ทะเบียนอาวุธตามแบบของสหประชาชาติ (UN Register of Conventional Arms) และรายงานการส่งออกและนำเข้าประจำปีของสนธิสัญญาว่าด้วยการค้าอาวุธ (ATT)¹⁶² องค์การภาคประชาสังคมต่าง ๆ รวมถึงแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลและมูลนิธิริวจัยโอเมกา ร่วมกับนักปกป้องสิทธิมนุษยชนในแต่ละประเทศและนักข่าวได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการค้ากระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกในแง่มุมต่าง ๆ ผ่านการค้นคว้าข้อมูลแบบเปิดจากการศึกษาอุปกรณ์ที่ถูกบันทึกวิดีโอและภาพในที่ชุมนุมและที่ถูกบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรในสถานที่คุมขัง¹⁶³

แม้ในหลายกรณีการระบุห่วงโซ่ในการคุมขังอย่างแน่นอนมักทำไม่ได้ แต่แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลและมูลนิธิริวจัยโอเมาก็คพบการใช้งานกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกและเครื่องยิงที่ผลิตในต่างประเทศเพื่อควบคุมมวลชนอย่างไม่ถูกต้องที่สามารถระบุรายละเอียดได้ โดยบางกรณีถือเป็นการทรมานหรือการปฏิบัติที่โหดร้ายอย่างอื่นด้วย

¹⁵⁸ หลักการชี้แนะของสหประชาชาติ, หลักการที่ 11, ข้อคิดเห็น

¹⁵⁹ หลักการชี้แนะของสหประชาชาติ, หลักการ 19, ข้อคิดเห็น

¹⁶⁰ วารสารอย่างเป็นทางการของสหภาพยุโรป (The Official Journal of the European Union), ระเบียบข้อบังคับ (EU) 2019/125 ของรัฐสภายุโรปและสภาเมื่อวันที่ 16 มกราคม 2562 เกี่ยวกับการค้าสินค้าบางประเภทที่อาจใช้สำหรับการลงโทษประหารชีวิต การทรมาน หรือการกระทำอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี, 31 มกราคม 2562, eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019R0125&from=en

¹⁶¹ สภายุโรป (Council of Europe), ข้อเสนอแนะ CM/Rec(2021)2 ของคณะรัฐมนตรีต่อประเทศสมาชิกเกี่ยวกับมาตรการต่อต้านการค้าสินค้าที่ใช้สำหรับโทษประหารชีวิต การทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นๆ ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี, รับรองโดยคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2564 search.coe.int/cm/pages/result_details.aspx?objectid=0900001680a1f4e5

¹⁶² ตัวอย่าง, UN Register of Conventional Arms, unroca.org; สนธิสัญญาการค้าอาวุธ, รายงานประจำปี, thearmstradetreaty.org/annual-report.html?templateId=209826; สถาบันวิจัยสันติภาพระหว่างประเทศแห่งกรุงสตอกโฮล์ม (SIPRI) รายงานระดับชาติเกี่ยวกับการส่งออกอาวุธ, <http://sipri.org/databases/national-reports>

¹⁶³ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, “อุปกรณ์ปราบจลาจลของตำรวจทั้งเก่าและใหม่”, 8 กันยายน 2563, citizeneyewitness.org/2020/09/08/police-riot-gear-old-and-new/

7.2 อุปกรณ์ที่ผลิตในฝรั่งเศสถูกใช้อย่างไม่ถูกต้องในเลบานอน

เลบานอนมีการชุมนุมเกิดขึ้นทั่วประเทศตั้งแต่ตุลาคม 2562 จนถึง 2063 เนื่องจากราคาสินค้าเพิ่มสูงขึ้น อัตราการว่างงานสูง การบริการสาธารณะไร้ประสิทธิภาพ และการทุจริตแพร่หลายอย่างเป็นระบบ ในช่วงเวลาดังกล่าว ผู้ชุมนุมไม่ต่ำกว่า 1,000 คนได้รับบาดเจ็บจากการที่หน่วยงานความมั่นคงของเลบานอนใช้กำลังโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลได้บันทึกข้อมูลกรณีการยิงกระสุนยางไปยังผู้ชุมนุมโดยส่งหลายต่อหลายครั้ง เช่น การที่ตำรวจยิงกระสุนยางแบบสุมไปยังมวลชนในระดับอกและบางครั้งในระยะใกล้ ซึ่งชี้ว่า เจ้าหน้าที่ต้องการยิงเพื่อให้เกิดอันตราย ผู้ชุมนุมหลายรายได้รับบาดเจ็บบนลำตัวช่วงบนที่ตา หน้า คอ อก และแขนส่วนบน¹⁶⁴

ในเดือนมกราคม 2563 นายฌ็อง จอร์จ ปรีนซ์ ได้รับบาดเจ็บขณะประท้วงอย่างสงบใกล้โรงแรมเลอเกรย์ โดยเขาถูกกระสุนยางยิงเข้าที่หน้า ทำให้เกิดบาดแผลลึกบริเวณริมฝีปากล่างซึ่งจำเป็นต้องได้รับการศัลยกรรมตกแต่ง นายฌ็องกล่าวแก่แอมเนสตี้ ว่า “พวกเราเป็นผู้ชุมนุมโดยสงบที่ได้ตั้งแถวหน้าตำรวจควบคุมมวลชน เราไม่ได้เคลื่อนไหวไปหาพวกเขา พวกเขาอยู่ห่างออกไปแค่สี่หรือห้าเมตรเท่านั้น... ผมเห็นพวกเขาคนหนึ่งยิงและชี้ปืนมาที่ประชาชนโดยตรง”¹⁶⁵

แม้ว่าเราจะไม่สามารถระบุปืนลูกซองที่ใช้ แต่อย่างน้อยเราก็สามารถระบุกระสุนที่ถูกยิงออกมาบางนัดจากปลอกกระสุนเปล่าใช้แล้ว โดยพบว่าเป็นกระสุนยางของ “Gomm-Cogne” ที่ผลิตโดยบริษัทสัญชาติฝรั่งเศสชื่อ SAPL (Société d’Application des Procédés Lefebvre)¹⁶⁶

ในเดือนสิงหาคม 2563 หน่วยงานความมั่นคงใช้เครื่องยิงยิงระเบิดแก๊สน้ำตาไปยังมวลชนอย่างไม่ระมัดระวัง ทำให้ผู้ชุมนุมหลายรายได้รับบาดเจ็บรุนแรง จาก (นามสมมติ) ถูกระเบิดแก๊สน้ำตาเข้าที่ใบหน้าขณะอยู่ที่เขตอะชาเรียห์ เขากล่าวแก่แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลว่า “ขณะที่พวกเรากำลังเก็บของเตรียมกลับ ผมก็ถูกระเบิดแก๊สน้ำตาเข้าที่ใบหน้านบริเวณเหนือตาข้างขวา จมูกผมหัก และหน้าผมบวมทั้งหน้า” ฟาเดน (นามสมมติ) ถูกระเบิดแก๊สน้ำตาเข้าที่ไหล่ขวา ฟาเดนก็อยู่ที่เขตอะชาเรียห์เช่นเดียวกันขณะที่ตำรวจควบคุมมวลชนโจมตีประชาชน เขาบอกแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลว่า “ตำรวจควบคุมมวลชนอยู่ห่างออกไปเพียง 10 เมตร ฉันรู้สึกว่ามันจะยิงเข้าที่ไหล่ จากนั้นฉันก็รู้สึกถึงแขนอีกต่อไป ฉันคิดว่าแขนฉันขาดไปแล้ว หลังจากนั้นฉันก็หมดสติ พวกเขาใช้แก๊สน้ำตาในระดับอกไปยังประชาชนโดยตรง”¹⁶⁷

หลักฐานคลิปวิดีโอที่ได้รับการยืนยันความถูกต้องจากวันที่ 8 สิงหาคม 2563 แสดงให้เห็นว่าหน่วยงานความมั่นคงเลบานอนกำลังใช้เครื่องยิงและกระสุนแก๊สน้ำตาที่ผลิตในฝรั่งเศสหลายรุ่น รวมถึงเครื่องยิง Cougar ขนาด 56 มม. แบบพกพาของบริษัท SAE Alsetex และเครื่องยิง Land Cougars ของบริษัท SAE Alsetex ซึ่งเป็นเครื่องยิง Cougar มาตรฐานรุ่น 12 ลำกล้องที่สามารถใช้บนพื้นดินหรือจากยานพาหนะก็ได้ เครื่องยิงทั้งสองชนิดยิงกระสุนขนาด 56 มม. แบบนัดเดียวหรือยิงระเบิดคราวละ 4 หรือ 12 ลูก บริษัทระบุว่า ด้วยอัตราการยิงระเบิดสูงสุดคราวละ 12 ลูกในเวลาน้อยกว่าหนึ่งนาที เครื่องยิงจะ “ครอบคลุมพื้นที่ในวงกว้างอย่างสมบูรณ์”¹⁶⁸ ทั้งเครื่อง Cougar แบบพกพาและ Land Cougar แบบติดตั้งบนยานพาหนะสามารถใช้ระเบิดขนาด 56 มม. ของ SAE Alsetex ทุกรุ่น โดยหนึ่งในรุ่นที่พบการใช้ในวันดังกล่าวคือระเบิดแก๊สน้ำตา SAE Alsetex SM6

¹⁶⁴ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, “การปราบปรามการชุมนุมประท้วง: อาวุธที่มีความร้ายแรงต่ำของฝรั่งเศสที่ใช้ในเลบานอน”, มกราคม 2564, [amnesty.org/en/latest/research/2021/01/lebanon-french-less-lethal-weapons/](https://www.amnesty.org/en/latest/research/2021/01/lebanon-french-less-lethal-weapons/); แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, “เลบานอน: กองกำลังทหารและกองกำลังความมั่นคงโจมตีผู้ชุมนุมประท้วงที่ปราศจากอาวุธหลังจากเหตุการณ์ระเบิดที่เกิดขึ้น – คำให้การใหม่”, 11 สิงหาคม 2563, [amnesty.org/en/latest/press-release/2020/08/lebanon-military-and-security-forces-attack-unarmed-protesters-following-explosions-new-testimony/](https://www.amnesty.org/en/latest/press-release/2020/08/lebanon-military-and-security-forces-attack-unarmed-protesters-following-explosions-new-testimony/)

¹⁶⁵ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, การปราบปรามการชุมนุมประท้วง (อ้างแล้ว).

¹⁶⁶ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, การปราบปรามการชุมนุมประท้วง; SAPL Catalogue, กระสุนที่ไม่อันตราย, http://sapl.fr/fichiers/bibliotheque/1663049701-catalogue_etatique_2022.pdf, หน้า 15.

¹⁶⁷ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, “เลบานอน: กองกำลังทหารและกองกำลังความมั่นคงโจมตีผู้ชุมนุมประท้วงที่ปราศจากอาวุธหลังจากเหตุการณ์ระเบิดที่เกิดขึ้น – คำให้การใหม่”, 11 สิงหาคม 2563, [amnesty.org/en/latest/press-release/2020/08/lebanon-military-and-security-forces-attack-unarmed-protesters-following-explosions-new-testimony/](https://www.amnesty.org/en/latest/press-release/2020/08/lebanon-military-and-security-forces-attack-unarmed-protesters-following-explosions-new-testimony/)

¹⁶⁸ SAE Alsetex, การบังคับใช้กฎหมายของระยะปืน 56 มม., (ไม่ระบุวันที่), catalogue, หน้า 26

“พวกเราเป็นผู้ชุมนุมโดยสงบที่ได้ตั้งแถวหน้าตำรวจควบคุมมวลชน เราไม่ได้เคลื่อนตัวไปหาพวกเขา พวกเขาอยู่ห่างออกไปแค่สี่หรือห้าเมตรเท่านั้น... ผมเห็นพวกเขาคนหนึ่งยิงและชี้ปืนมาที่ประชาชนโดยตรง”

นายฌ็อง จอร์จ ปรีนซ์ ผู้ซึ่งได้รับบาดเจ็บขณะชุมนุมอย่างสงบใกล้โรงแรมเลอเกรย์

เมื่อมีการท้วงติงการตรวจกลาโหมของฝรั่งเศสเกี่ยวกับการขนถ่ายอุปกรณ์บังคับใช้กฎหมายที่ผลิตในฝรั่งเศสไปยังเลบานอน กระทรวงฯ ได้ตอบเป็นลายลักษณ์อักษรต่อสมาชิกแห่งชาติเพียงว่า ใบอนุญาตทางการทหารส่วนใหญ่สำหรับระเบิดพกพาแบบพลลัทธิรวม (ระเบิดแก๊สน้ำตา ระเบิดเสียง ระเบิดแบบแฟลช) และแบบพลลัทธิเดี่ยว (ระเบิดเสียง) ถูกออกในช่วงไตรมาสแรกของ 2562 แต่ไม่ได้ตอบเกี่ยวกับประเด็นกระสุนยางและเครื่องยิงที่เกี่ยวข้องแต่อย่างใด¹⁶⁹

ระบบเครื่องยิงคูการ์ (Cougar) แบบยิงกระสุนหลายนัดที่ติดตั้งบนยานพาหนะที่มีสมรรถภาพสูงและถูกใช้ทางทหารนั้นนำไปสู่การใช้กำลังเกินจำเป็นและไร้การควบคุม และไม่สามารถใช้อย่างสอดคล้องกับหลักการว่าด้วยความจำเป็นและความได้สัดส่วน รวมทั้งไม่สอดคล้องกับหน้าที่ของเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายในการลดความเสียหาย แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลและมูลนิธิรีจยโอเมกาเรียกร้องให้มีการห้ามค้าและใช้อาวุธชนิดนี้ในการบังคับใช้กฎหมาย

ทหารเลบานอนยิงกระสุนยางและแก๊สน้ำตาไปยังผู้ชุมนุมท่ามกลางการปะทะที่เมืองตริโปลี เมืองท่าทางภาคเหนือของประเทศ ในวันที่ 26 มกราคม 2564 © AFP via Getty Images

¹⁶⁹ Assemblée nationale, 15ème législature, Question N° 36289 de M. Didier Le Gac (La République en Marche - Finistère), 16 กุมภาพันธ์ 2564, questions.assemblee-nationale.fr/q15/15-36289QE.htm

7.3 กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกที่ผลิตในสหรัฐอเมริกาถูกใช้อย่างไม่ถูกต้องในอิสราเอล

หลังจากที่คณะกรรมการของอออร์ (OR Commission) ได้ออกข้อเสนอแนะเพื่อห้ามการใช้กระสุนหุ้มยางในปี 2546¹⁷⁰ สำนักงานตำรวจของอิสราเอลก็ได้นำกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกที่มีหัวเป็นโฟมหรือฟองน้ำมาใช้ นั่นก็คือ iMPact Sponge Rounds ขนาด 40 มม. ที่ผลิตโดยบริษัทสัญชาติสหรัฐอเมริกาชื่อ Defense Technology และ 4557 Foam Baton (และอาจมี 4557 HV Foam Baton ด้วย) ที่ผลิตโดยบริษัทสัญชาติสหรัฐอเมริกาอีกแห่งชื่อ Combined Systems Incorporated¹⁷¹ กระสุนฟองน้ำสีดำ 4557 Foam Baton มีน้ำหนักมากกว่ากระสุนฟองน้ำสีน้ำเงิน eXact iMPact ถึงสองเท่า โดยประกอบด้วยหัวโฟมที่แข็งและแน่นกว่า

สมาคมสิทธิพลเมืองในอิสราเอล (Association of Civil Rights in Israel: ACRI) ระบุว่า มีชาวปาเลสไตน์จำนวน 35 คนได้รับบาดเจ็บจากกระสุนฟองน้ำสีดำ ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2557 จนถึงสิ้นปี 2559 โดยมี 16 คน ในจำนวนดังกล่าวที่เป็นเยาวชน หญิง 28 คน รวมเยาวชน 12 คนถูกยิงเข้าที่ศีรษะ โดยมี 17 คนสูญเสียการมองเห็นจากตาข้างเดียวหรือทั้งสองข้าง ส่วนอาการบาดเจ็บของชาวปาเลสไตน์รายอื่น ๆ ได้แก่ กรามและฟันแตก กระดูกหน้าและกะโหลกแตกหลายตำแหน่ง เลือดออกในสมอง และความเสียหายทางสมองที่ไม่สามารถรักษาได้¹⁷² องค์การภาคประชาสังคมท้องถิ่น B'Tselem ยังได้บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบอันรุนแรงของกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกชนิดต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้ชุมนุมชาวปาเลสไตน์และผู้ยื่นดูเหตุการณ์ในกว่าหลายปีที่ผ่านมามี¹⁷³ โดยกรณีล่าสุดได้แก่ การเสียชีวิตของเด็กอายุ 10 ปีเนื่องจากถูกกระสุนฟองน้ำสีดำยิงเข้าที่อกเมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2559¹⁷⁴ และในอีกกรณีกะโหลกศีรษะและแตกของเด็กอายุ 16 ปีเนื่องจากถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจตระเวนชายแดนของอิสราเอลยิงด้วยกระสุนฟองน้ำโดยไม่แจ้งเตือนเมื่อวันที่ 6 มกราคม 2562¹⁷⁵

กระสุนวิถีโค้งหุ้มฟองน้ำได้ทำให้เกิดการบาดเจ็บหลายกรณีระหว่างการชุมนุมที่มีสียึดอัลอักศอ ในวันที่ 27 กรกฎาคม 2560 แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลได้บันทึกข้อมูลว่า หน่วยงานความมั่นคงของอิสราเอล “ได้ยิงระเบิดสตัน แก๊สน้ำตา และกระสุนหุ้มฟองน้ำไปยังกลุ่มผู้ชุมนุมโดยสงบ ขณะที่ผู้ชุมนุมกำลังยืนอยู่ด้านหน้าทางเข้าและข้างในมัสยิดอัลอักศอ” หลังจากเหตุการณ์ดังกล่าว สภากาชาดปาเลสไตน์ได้รายงานว่ามีชาวปาเลสไตน์ไม่ต่ำกว่า 96 คน ที่อยู่ข้างในและรอบ ๆ มัสยิดได้รับบาดเจ็บ¹⁷⁶ ในวันที่ 22 เมษายน 2565 สำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (OHCHR) รายงานว่า “ชาวปาเลสไตน์จำนวนหนึ่ง รวมถึงผู้สูงอายุ ผู้หญิง เด็ก และนักข่าวอย่างน้อยหนึ่งคนที่ไม่ปรากฏว่าเป็นภัยคุกคามใด ๆ ต่อหน่วยงานความมั่นคงอิสราเอลไม่ไว้ในลักษณะใด ถูกตี

¹⁷⁰ Theodor Or, *ข้อเสนอแนะเป็นทางการของรายงานคณะกรรมการ*, 2543, สามารถดูได้ที่ ศูนย์กฎหมายเพื่อสิทธิชนกลุ่มน้อยอาหรับในอิสราเอล (Adalah) adalah.org/features/commission/orreport-en.pdf

¹⁷¹ B'Tselem, การควบคุมมวลชน: การใช้อาวุธควบคุมมวลชนของอิสราเอลในเขตเวสต์แบงก์ (การควบคุมมวลชน), มกราคม 2556, http://www.btselem.org/download/201212_crowd_control_eng.pdf หน้า 43

¹⁷² Haaretz, “สืบค้น กระสุนหัวปัดของอิสราเอล” (อ้างแล้ว); โปรดดู: ACRI, รายงานต่อผู้รายงานพิเศษแห่งสหประชาชาติเกี่ยวกับการใช้อาวุธที่มีความร้ายแรงต่ำในกรุงเยรูซาเลมตะวันออก, 1 มิถุนายน 2558, law.acri.org.il/en/wp-content/uploads/2015/07/UN-Report-Less-Lethal-Weapons-in-East-Jerusalem.pdf; ACRI, จำนวนผู้บาดเจ็บจากกระสุนปลายแหลมในกรุงเยรูซาเลมตะวันออก, กรกฎาคม 2557 - กุมภาพันธ์ 2559, law.acri.org.il/en/wp-content/uploads/2016/03/List-of-people-wounded-by-sponge-bullets-July-2014-to-February-2016.pdf

¹⁷³ ดูตัวอย่าง B'Tselem, การควบคุมมวลชน (อ้างแล้ว)

¹⁷⁴ B'Tselem, “ตำรวจชายแดนอิสราเอลยิงกระสุนฟองน้ำใส่หน้าอกเด็กชายวัย 10 ขวบในอารามจนเสียชีวิต โดยไม่ได้รับผิดชอบ”, 3 สิงหาคม 2559 btselem.org/firearms/20160802_killing_of_muhyi_a_din_a_tabakhi

¹⁷⁵ B'tselem, “ตำรวจชายแดนอิสราเอลยิงกระสุนฟองน้ำใส่เด็กอายุ 16 ปีในระยะน้อยกว่า 10 เมตร ซึ่งเป็นอันตรายต่อชีวิตของเขาและทำให้กะโหลกของเขาแตก”, 4 กุมภาพันธ์ 2562, btselem.org/firearms/20190402_border_police_fire_sponge_round_at_16_yr_olds_head

¹⁷⁶ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, “กองกำลังอิสราเอลโจมตีมวลชนที่รวมตัวกันอย่างสงบในสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ในกรุงเยรูซาเลม”, 27 กรกฎาคม 2460, amnesty.org/en/latest/news/2017/07/israeli-forces-attack-peaceful-crowds-at-jerusalem-holy-site/

ด้วยกระบอกหรือยิงด้วยกระสุนหุ้มฟองน้ำในระยะใกล้ หลายรายกระโดดหัก บางรายได้รับบาดเจ็บจากระเบิดสตั้น ซึ่งมีบางลูกที่ยิงไปโดนศีรษะของพวกเขา”¹⁷⁷

เจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงของอิสราเอลกำลังเล็งเครื่องยิงขณะที่ชาวปาเลสไตน์กำลังชุมนุมประท้วงหลังการละหมาดวันศุกร์ในวันที่ 18 มิถุนายน 2564 © AFP via Getty Images

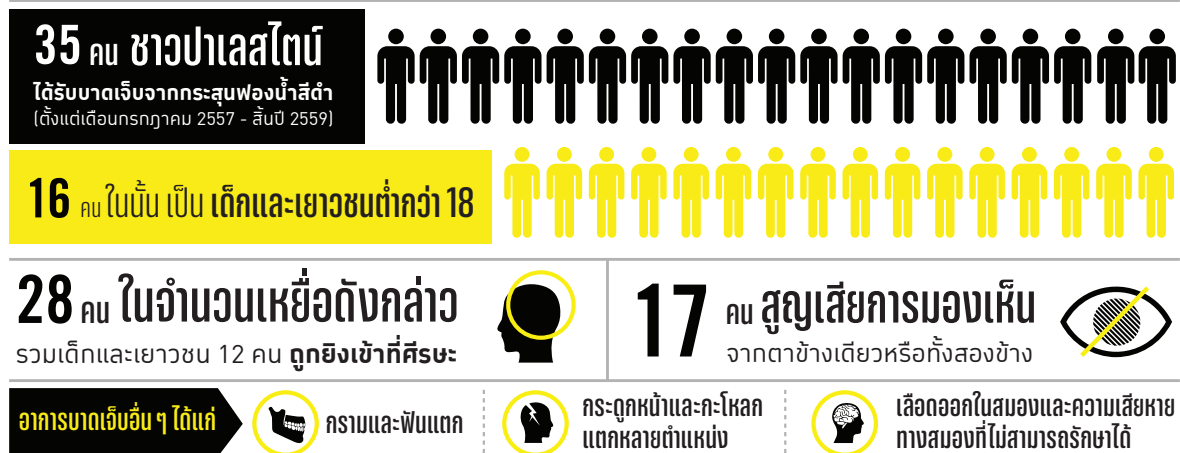
7.4 ความจำเป็นในการมีมาตรการควบคุมการค้าอุปกรณ์ที่มีความร้ายแรงต่ำในระดับโลก

ตัวอย่างข้างต้นชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการมีข้อห้ามและมาตรการควบคุมระหว่างประเทศเกี่ยวกับการค้ากระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกและเครื่องยิงที่เกี่ยวข้อง การใช้งานกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกมีความคลุมเครือเนื่องจากถูกระบุอยู่ในรายการอุปกรณ์ควบคุมทางการทหารและในการรักษาความเรียบร้อยของตำรวจ และในมาตรการควบคุมการค้าที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น หลายรัฐจึงขาดความชัดเจนว่า รัฐบาลจะต้องประเมินความเสี่ยงด้านสิทธิมนุษยชนในการขนถ่ายอาวุธที่มีความร้ายแรงต่ำเหล่านี้หรือไม่ และอย่างไร นอกจากนี้กระบวนการออกใบอนุญาตส่งออกและข้อมูลการค้าของหลายประเทศยังขาดความโปร่งใส ซึ่งหมายความว่า อุปกรณ์นั้น ๆ ถูกขนถ่ายโดยไม่มีการตรวจสอบจากฝ่ายนิติบัญญัติและประชาชนของประเทศอย่างเพียงพอ

ในเดือนมิถุนายน 2562 สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติรับมติที่ 73/304 “มุ่งไปสู่การค้าที่ปลอดจากการทรมาณ...” ได้เริ่มกระบวนการในการ “ศึกษาความเป็นไปได้ ขอบเขต และตัวแปรของการมีมาตรฐานระหว่างประเทศร่วม” เพื่อกำกับการค้าระหว่างประเทศในด้านนี้¹⁷⁸ ในเดือนพฤษภาคม 2565 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญภาครัฐ (Group of Governmental Experts: GGE) ได้เสนอแนะว่า สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ “สามารถดำเนินการเจรจากฎหมายระหว่างประเทศ

¹⁷⁷ OHCHR, “บันทึกการแถลงข่าว: อิสราเอล OPT, โฆษกของข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ: Ravina Shamdasani”, 22 เมษายน 2565, [ohchr.org/en/press-briefing-notes/2022/04/israel-opt](https://www.ohchr.org/en/press-briefing-notes/2022/04/israel-opt)

¹⁷⁸ สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ (UNGA), ข้อมติที่ 73/304: มุ่งสู่การค้าที่ไม่ก่อให้เกิดการทรมาณ: การตรวจสอบความเป็นไปได้ ขอบเขต และวงจำกัดสำหรับมาตรฐานสากลทั่วไปที่เป็นไปได้, รับรองเมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2562, UN Doc. A/73/L.94.

“ที่มีผลผูกมัด” ว่าด้วยการค้าที่เกี่ยวข้องกับการทรมาน¹⁷⁹ กฎหมายดังกล่าว หรือที่เรียกว่าสนธิสัญญาการค้าที่ปลอดจากการทรมาน (Torture-Free Trade Treaty) นี้¹⁸⁰ จะให้ข้อห้ามและมาตรการควบคุมการค้าที่มีผลผูกมัดในระดับโลกสำหรับอุปกรณ์การบังคับใช้กฎหมายที่ใช้ในการกระทำการทรมานและการปฏิบัติที่โหดร้ายอย่างอื่น แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลและมูลนิธิวิจัยโอเมกาทำงานร่วมกับเครือข่ายองค์กรภาคประชาสังคมที่เข้มแข็งกว่า 30 องค์กรเพื่อสนับสนุนการดำเนินการดังกล่าวอย่างเต็มที่¹⁸¹

ขณะที่รัฐต่าง ๆ พุดคุยเกี่ยวกับการมีกฎระเบียบระหว่างประเทศนั้น รัฐจะต้องนำข้อห้ามของตนเองมาใช้ โดยปฏิเสธที่จะให้อุปกรณ์การขมขื่นอาวุธที่มีความร้ายแรงต่ำและอุปกรณ์ในการบังคับใช้กฎหมายอื่น ๆ รวมถึงกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกและเครื่องยิงที่เกี่ยวข้อง หากพบความเสี่ยงด้านสิทธิมนุษยชนอย่างชัดเจนที่อุปกรณ์ดังกล่าวจะถูกใช้ในทางที่ไม่เหมาะสมโดยผู้ใช้ขั้นสุดท้าย และห้ามการผลิตและการค้าอุปกรณ์รุ่นที่มีลักษณะละเมิดโดยตัวเองที่ไม่สามารถใช้ได้อย่างสอดคล้องกับกฎหมายและมาตรฐานระหว่างประเทศว่าด้วยการใช้กำลัง¹⁸²

¹⁷⁹ OHCHR, *มุ่งสู่การค้าที่ไม่ก่อให้เกิดการทรมาน: การตรวจสอบความเป็นไปได้ ขอบเขต และวงจำกัดสำหรับมาตรฐานสากลทั่วไปที่เป็นไปได้: รายงานจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญของรัฐบาล*, A/76/850, 31 พฤษภาคม 2565, [ohchr.org/en/documents/reports/a76850-towards-torture-free-trade-examining-feasibility-scope-and-parameters](https://www.ohchr.org/en/documents/reports/a76850-towards-torture-free-trade-examining-feasibility-scope-and-parameters)

¹⁸⁰ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, มูลนิธิวิจัยโอเมกา และ The International Human Rights Clinic of Harvard Law School ได้ร่างองค์ประกอบสำคัญที่ควรแจ้งเนื้อหาของสนธิสัญญาดังกล่าว, *โปรดดู องค์ประกอบสำคัญของสนธิสัญญาการค้าที่ไม่ก่อให้เกิดการทรมาน*, 23 กันยายน 2565, (ดัชนี : IOR 40/5977/2022), [amnesty.org/es/wp-content/uploads/2022/09/IOR4059772022ENGLISH.pdf](https://www.amnesty.org/es/wp-content/uploads/2022/09/IOR4059772022ENGLISH.pdf)

¹⁸¹ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, “แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ลงนามในคำประกาศเรียกร้องให้มีการควบคุมระหว่างประเทศเพื่อต่อต้านการค้าเครื่องมือทรมาน”, 20 มกราคม 2566, [amnesty.org/en/latest/news/2023/01/declaration-calls-for-curbs-on-trade-in-tools-of-torture/](https://www.amnesty.org/en/latest/news/2023/01/declaration-calls-for-curbs-on-trade-in-tools-of-torture/); ประกาศ Shoreditch สำหรับสนธิสัญญาการค้าที่ไม่ก่อให้เกิดการทรมาน, สามารถดูได้ที่ International Human Rights Clinic, Harvard Law School, humanrightscclinic.law.harvard.edu/wp-content/uploads/2023/01/The-Shoreditch-Declaration-ENG.pdf

¹⁸² ดู แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล และมูลนิธิวิจัยโอเมกา, *ยุติการค้าที่ไม่ก่อให้เกิดการทรมาน: เส้นทางสู่การควบคุมระดับโลกเกี่ยวกับ ‘เครื่องมือในการทรมาน’* (ดัชนี: ACT 30/3363/2020), 11 ธันวาคม 2563, [amnesty.org/en/documents/act30/3363/2020/en/](https://www.amnesty.org/en/documents/act30/3363/2020/en/)

8

ข้อสรุปและข้อเสนอแนะ

การใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกหรือกระสุนจลนศาสตร์ และกระสุนชนิดอื่น ๆ กับผู้ชุมนุม ได้ทำให้ประชาชนทั่วโลกหลายพันคนได้รับบาดเจ็บ รวมถึงพิการถาวร เช่น การสูญเสียการมองเห็นข้างเดียว หรือทั้งสองข้างและการเสียชีวิต ในหลายกรณีกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกถูกใช้กับผู้ชุมนุมโดยสงบเพื่อสลายการชุมนุมหรือเป็นเครื่องมือในการข่มขู่และทำโทษ กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกและอาวุธที่มีความร้ายแรงต่ำอื่น ๆ ได้ก่อให้เกิดความเสียหายทางร่างกายและจิตใจในระยะยาวต่อบุคคลที่ออกมาใช้สิทธิเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบ แม้ว่าจะมีความเสี่ยงที่ร้ายแรงหลายประการดังที่กล่าวไป แต่โลกของเรากลับไม่มีกฎระเบียบระหว่างประเทศเพื่อกำกับการผลิตและการค้าอุปกรณ์เหล่านี้

กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกบางรุ่น เช่น รุ่นที่ยิงกระสุนแบบหลายนัด ระบบยิงกระสุนแบบหลายลำกล้อง รุ่นที่ยิงกระสุนแบบนัดเดียวที่ขาดความแม่นยำในตัวเอง และกระสุนโลหะหุ้มยาง ไม่เหมาะสมในการบังคับใช้กฎหมายและจะต้องถูกห้าม กระสุนที่ไม่ได้ออกแบบมาเพื่อควบคุมมวลชน เช่น ลูกโลหะที่ใช้ล่าสัตว์ จะต้องไม่ถูกใช้ในการบังคับใช้กฎหมาย ไม่ว่าในกรณีใดก็ตาม

กระสุนที่สามารถใช้อย่างสอดคล้องกับกฎหมายและมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศว่าด้วยการใช้กำลังได้นั้น จะต้องถูกนำไปใช้ในขอบเขตที่แคบที่สุดตามความจำเป็น และใช้โดยเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายที่ผ่านการฝึกอบรมภายใต้สถานการณ์เฉพาะตัวที่ถูกกำหนดอย่างแคบ เพื่อหลีกเลี่ยงความเสี่ยงในการทำให้เกิดการบาดเจ็บที่รุนแรงและเปลี่ยนชีวิต กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกไม่ใช่เครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับการควบคุมมวลชนโดยทั่วไป และจะต้องไม่ถูกใช้ในการสลายการชุมนุมสาธารณะ กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกจะต้องไม่ถูกใช้กับกลุ่มคนบางกลุ่ม โดยเฉพาะด้วยเงื่อนไขของ “เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ สีผิว เพศ เพศวิถี ภาษา ศาสนา ความเป็นทางการเมืองหรือด้านอื่น ๆ ภูมิหลังทางชาติหรือสังคม ความพิการ ทรัพย์สิน หรือจุดกำเนิด หรือเกณฑ์อื่น ๆ ที่คล้ายคลึงกัน” ซึ่งจะถือเป็นการละเมิดข้อห้ามด้านสิทธิมนุษยชนว่าด้วยการเลือกปฏิบัติ¹⁸³

สุดท้าย ด้วยความเสี่ยงในการสร้างความเสียหายที่สูง หน่วยงานตำรวจจะต้องดำเนินการประเมินอย่างเคร่งครัดว่า การใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกในการบังคับใช้กฎหมายนั้นมีความจำเป็นเชิงปฏิบัติการหรือไม่ โดยเฉพาะในการรักษาความสงบเรียบร้อยของการชุมนุมสาธารณะ บางประเทศ บางมลรัฐ และบางหน่วยงานตำรวจสามารถปฏิบัติการควบคุมมวลชนได้โดยไม่จำเป็นต้องใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทก ซึ่งช่วยลดความเสี่ยงความยุ่งยากซับซ้อนเกี่ยวกับการใช้อาวุธที่มีสมรรถนะสูงและอาจเป็นอันตรายเหล่านี้โดยชอบด้วยกฎหมาย

การใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทก

กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกสามารถใช้ได้โดยชอบด้วยกฎหมายเฉพาะในสถานการณ์ที่จำกัดอย่างยิ่งเท่านั้น โดยสามารถใช้เฉพาะเป็นทางเลือกสุดท้ายในการตอบโต้บุคคลที่มีพฤติกรรมรุนแรงที่เป็นภัยคุกคามซึ่งหน้า และอาจก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรงต่อผู้อื่น กระสุนวิถีโค้งแบบนัดเดียวสามารถใช้ได้เฉพาะกับปัจเจกบุคคลเพื่อยับยั้ง

¹⁸³ แนวปฏิบัติแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการใช้อาวุธที่มีความร้ายแรงต่ำ, (อ้างแล้ว), 2.11

และหยุดความรุนแรง และเฉพาะเมื่อวิธีการสุดโต่งอื่น ๆ ไม่มีประสิทธิภาพอย่างเพียงพอในการบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวแล้วเท่านั้น กระสุนวิถีโค้งแบบนัดเดียวจะต้องถูกยิงในระยะที่ปลอดภัยเท่านั้น โดยต้องใช้เล็งเป้าหมายอย่างระมัดระวังไปยังบุคคลที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงนั้นโดยตรงเท่านั้น การใช้กระสุนจะต้องไม่เล็งไปที่ศีรษะ ลำตัวด้านบน และบริเวณอวัยวะเพศไม่ว่าจะในกรณีใด ๆ และจะต้องไม่ใช่ยิงจากยานพาหนะที่กำลังเคลื่อนที่หรือโดยเจ้าหน้าที่ที่กำลังวิ่ง ผู้ยิงควรอยู่กับที่เพื่อลดความเสี่ยง

การนำกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกออกไปใช้ในการปฏิบัติการแต่ละครั้งจะต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่อาวุโส และจะต้องมีการจดบันทึกและประเมินเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศว่าด้วยการใช้กำลัง เจ้าหน้าที่ต้องเสี่ยงการใช้อาวุธชนิดนี้กับบุคคลที่มีความเสี่ยงสูงในการได้รับบาดเจ็บอย่างรุนแรง เช่น หญิงตั้งครรภ์ เด็ก และผู้สูงอายุ และต้องระมัดระวังเป็นพิเศษในกรณีที่ใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกบริเวณใกล้เคียงกับกลุ่มผู้มีความเสี่ยงสูง กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกจะต้องไม่ใช่ยิงสะท้อนกับพื้นก่อนกระทบเป้าหมาย (“ยิงกระดอน”) กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกจะต้องไม่ใช่เพื่อควบคุมมวลชนหรือสลายการชุมนุมสาธารณะไม่ว่าในกรณีใด ๆ และไม่ควรยิงจากอากาศหรือในพื้นที่ยกสูง เนื่องจากความเสี่ยงในการยิงโดนศีรษะ¹⁸⁴

ผู้ยิงต้องใช้ความระมัดระวังเป็นอย่างยิ่งขณะใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกกับบุคคลในการชุมนุมสาธารณะที่มีสภาพแวดล้อมที่มีพลวัตสูง ซึ่งมีความเสี่ยงสูงในการยิงโดนผู้ยืนดูเหตุการณ์ ก่อนการยิงกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทก เจ้าหน้าที่จะต้องมีการเตือนอย่างชัดเจนเพื่อให้ประชาชนมีเวลาเพียงพอที่จะปฏิบัติตามคำเตือนนั้น ๆ ยกเว้นในกรณีที่ไม่สามารถทำได้จริง ๆ เจ้าหน้าที่ควรจัดหาการรักษาพยาบาลสำหรับผู้ที่ได้รับการบาดเจ็บจากกระสุนที่ใช้โดยทันที

“รัฐสมาชิกจะต้องรับประกันว่า อาวุธทุกชนิดรวมถึงอาวุธที่มีความร้ายแรงต่ำ จะผ่านการทดสอบอย่างอิสระและเข้มงวด และเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ให้ออกปฏิบัติการด้วยอาวุธดังกล่าวจะได้รับการฝึกอบรมโดยเฉพาะ และรัฐต้องประเมินและติดตามผลกระทบของอาวุธต่อสิทธิของผู้ที่ได้รับผลกระทบ”

ความเห็นทั่วไปเกี่ยวกับสิทธิในการชุมนุมอย่างสงบของคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ¹⁸⁵

การทบทวนอาวุธ

กระสุนและเครื่องยิงแต่ละชนิด ระบบกล้องเล็ง zeroing protocol¹⁸⁶ และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการใช้และหลักสูตรการฝึกอบรมจะต้องถูกมองเป็นองค์รวม ระบบทั้งองคาพยพจะต้องได้รับการทดสอบและทบทวนที่เข้มข้นเป็นอิสระ และอิงตามหลักวิทยาศาสตร์/ชีววิทยา เพื่อรับประกันว่า กระสุนและเครื่องยิงที่เกี่ยวข้องนั้นสามารถใช้ได้อย่างปลอดภัยและมีประสิทธิภาพอย่างสอดคล้องกับกฎหมายและมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศว่าด้วยการใช้กำลัง โดยไม่ก่อให้เกิดการบาดเจ็บที่ไม่คาดคิด การทบทวนจะต้องประกอบด้วย การประเมินน้ำหนัก ส่วนประกอบ ความเร็ว ระยะปลอดภัยในการใช้งาน และที่สำคัญ ความแม่นยำของกระสุน เพื่อรับประกันว่า อุปกรณ์ดังกล่าวเหมาะสมที่จะใช้ในการบังคับใช้กฎหมายที่ยึดหลักสิทธิมนุษยชน กระสุนจะต้องมีศักยภาพที่จะยังถูกบุคคลภายในระยะ

¹⁸⁴ แนวปฏิบัติแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการใช้อาวุธที่มีความร้ายแรงต่ำ, 7.5.3

¹⁸⁵ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ, ความเห็นทั่วไปที่ 37 (2563) ว่าด้วยสิทธิในเสรีภาพการชุมนุมโดยสงบ, CCPR/C/GC/37, 17 กันยายน 2563, digitallibrary.un.org/record/3884725/files/CCPR_C_GC_37-EN.pdf, ย่อหน้า 81.

¹⁸⁶ Zeroing protocol คือการยิงกลุ่มกระสุนไปยังเป้าหมายโดยปรับการเล็งระยะไกลของอาวุธอย่างเหมาะสมเพื่อเพิ่มความแม่นยำและความสม่ำเสมอ

เส้นผ่านศูนย์กลาง 10 เซนติเมตรของจุดเป้าหมายเมื่อยิงจากระยะที่กำหนด¹⁸⁷ การทบทวนเชิงเทคนิคจะต้องประเมินระบบทั้งหมด (หมายถึงเครื่องยิงและกระสุนรวมกัน) เนื่องจากการจับคู่เครื่องยิงกับกระสุนที่ต่างกันอาจนำไปสู่ผลลัพธ์ที่อาจแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง

กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกจะต้องถูกใช้เพื่อตอบโจทยความต้องการเชิงปฏิบัติการอันชอบธรรมเท่านั้น การใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกในสถานการณ์จริงจะต้องมีการติดตามอย่างสม่ำเสมอ และหากกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกทำให้เกิดรูปแบบความเสียหายที่ไม่ต้องการ อาวุธนั้นจะต้องถูกถอนออกทันที¹⁸⁸ ผลการประเมินที่เป็นมาตรฐานและยึดหลักการทางวิทยาศาสตร์/ชีปนวิทยาควรใช้กำหนดข้อเสนอแนะในการใช้งานโดยชอบด้วยกฎหมายอย่างชัดเจน เช่น ระยะทางที่สามารถใช้ได้และข้อมูลที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการเล็งเป้าหมาย แนวทางดังกล่าวควรจะต้องอยู่บนฐานของกฎหมายและมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศว่าด้วยการใช้กำลัง และควรเผยแพร่โดยทั่วไป การทดสอบควรดำเนินการโดยผู้เชี่ยวชาญอิสระด้านการแพทย์ กฎหมาย การรักษาความสงบเรียบร้อย และด้านอื่น ๆ และไม่ควรอิงตามคำอ้างด้านความปลอดภัยของผู้ผลิตเท่านั้น กระสุนยังควรได้รับการประเมินเป็นระยะตลอดอายุการใช้งาน เนื่องจากหากเก็บไว้นานวัสดุที่ใช้อาจมีความแข็งขึ้นและ/หรืออาจเปลี่ยนแปลงซึ่งกระทบต่อวิถีการยิงของกระสุน เงื่อนไขและระยะเวลาในการเก็บรักษาจำเป็นต้องถูกระบุอย่างชัดเจนเพื่อรับประกันว่า กระสุนจะยังคงรักษามาตรฐานและเงื่อนไขตามที่ได้รับการทดสอบและประเมินในเบื้องต้น อาวุธใดที่สิ้นอายุการใช้งานจะต้องไม่ถูกนำไปใช้ปฏิบัติการ

กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกต้องห้าม

อาวุธที่ประกอบด้วยกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกหลายนัด หรืออุปกรณ์ยิงหลายนัดที่ไร้ความแม่นยำโดยตัวเอง ไม่สามารถใช้เล็งเป้าไปที่บุคคลที่ก่อความรุนแรงโดยเจตนา และจะทำให้เกิดการบาดเจ็บที่ไม่ต้องการ ดังนั้น อาวุธ/อุปกรณ์เช่นนี้จึงไม่สามารถใช้งานในการบังคับใช้กฎหมายได้อย่างชอบธรรมและจะต้องถูกห้าม¹⁸⁹ กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกที่บรรจุลูกโลหะมีความอันตรายเป็นพิเศษและไม่สามารถนำไปใช้ได้อย่างปลอดภัย เนื่องจากมีน้ำหนักมากและสามารถทำให้เกิดบาดแผลแบบทะลุ กระสุนโลหะหุ้มยางมีความเสี่ยงสูงที่จะสร้างความเสียหายอันเกินควร รวมถึงอาจทำให้บุคคลเสียชีวิต จึงต้องถูกห้ามใช้ในการรักษาความสงบในการชุมนุมสาธารณะ กระสุนลูกปรายขนาดใหญ่หุ้มยางแบบยิงหลายนัดทั้งขาดความแม่นยำในตัวเอง ทั้งมีความเสี่ยงสูงในการทำให้เกิดการบาดเจ็บรุนแรง เนื่องจากมีส่วนประกอบกระสุนที่เป็นโลหะ และจะต้องถูกห้ามเช่นเดียวกัน เครื่องยิงแบบหลายลำกล้องที่ออกแบบมาเพื่อยิงกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกหลายนัดพร้อมกันไม่สอดคล้องกับหลักการว่าด้วยความจำเป็นและความได้สัดส่วน การใช้งานเครื่องยิงชนิดนี้ก็ต้องถูกห้ามในการบังคับใช้กฎหมาย¹⁹⁰

การใช้กระสุนวิถีโค้งชนิดอื่น ๆ

ลูกโลหะที่ถูกออกแบบมาเพื่อล่าสัตว์ไม่สามารถใช้เพื่อเล็งเป้าหมายได้อย่างแม่นยำเพียงพอและก่อให้เกิดการบาดเจ็บที่ไร้การควบคุมและรุนแรง อาทิ การบาดเจ็บที่ดวงตา ลูกโลหะจะต้องไม่ถูกใช้ในการรักษาความสงบเรียบร้อยในการชุมนุมสาธารณะไม่ว่าในกรณีใด ๆ ส่วนระเบิดแก๊สน้ำตาไม่ได้ถูกออกแบบเป็นกระสุนแบบมีแรงกระแทก จึงต้องไม่ใช่ยิงบุคคลโดยตรง

¹⁸⁷ แนวปฏิบัติแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการใช้อาวุธที่มีความร้ายแรงต่ำ, (อ้างแล้ว), ย่อหน้า 7.5.4.

¹⁸⁸ ความแม่นยำในสถานการณ์จริงอาจต่ำกว่าในห้องแล็บอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนหนึ่งเนื่องจากความเครียดของผู้ใช้, John Taverniers & Joel Suss, “การประเมินที่เป็นผู้เป็นศูนย์กลางของเครื่องยิงจรวดที่มีความร้ายแรงต่ำ: กรณีของ FN 303® ในการตั้งค่าแรงดันสูง, การยศาสตร์”, 18 มิถุนายน 2561, *Ergonomics*, 62:9, DOI: 10.1080/00140139.2019.1626916, หน้า 1162-74

¹⁸⁹ ดูตัวอย่าง, ลูกบอลยางรูปกลมไร้ควัน Stinger® 32-cal ขนาด 37/40 มม. บรรจุลูกยางยังได้ 130 นัด ด้วยความเร็ว 91 เมตรต่อวินาที (มากกว่า 300 กิโลเมตรต่อชั่วโมง) defense-technology.com/wp-content/uploads/2020/06/37-40mm-Stinger-32-Cal-Rubber-Ball-Round-6296.pdf

¹⁹⁰ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล และมูลนิธิรีวิจีโอเมกา, *ผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนจากอาวุธที่มีความร้ายแรงต่ำและอุปกรณ์อื่นๆ ที่กฎหมายบังคับใช้*, (ดัชนี: ACT 30/1305/2015), [amnesty.org/en/documents/act30/1305/2015/en/](https://www.amnesty.org/en/documents/act30/1305/2015/en/) หน้า 17

การฝึกอบรม

หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายจะต้องรับประกันว่า การใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกจะถูกจำกัดในกลุ่มเจ้าหน้าที่จำนวนไม่มากแต่มีความจำเป็นจริง ๆ และได้รับการฝึกอบรมโดยเฉพาะเท่านั้น เจ้าหน้าที่ดังกล่าวจะต้องได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้งานกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกและเครื่องยิงที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ เพียงพอ และเป็นอิสระจากผู้ผลิต โดยมีการใช้การจำลองเหตุการณ์การใช้งานในปฏิบัติการจริง การฝึกอบรมจะต้องประกอบด้วยข้อพิจารณาด้านสิทธิมนุษยชนภาคบังคับเกี่ยวกับกรณีและวิธีการเลือกใช้อาวุธเหล่านี้ เช่น ข้อเสนอแนะเฉพาะเกี่ยวกับวิถีกระสุนความเร็ว และระยะของเป้าหมายที่ยอมรับได้ นอกจากนี้การฝึกอบรมจะต้องมีกระบวนการออกใบรับรองภาคบังคับที่เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายต้องมีเพื่อรักษาระดับมาตรฐานความเชี่ยวชาญในการใช้อาวุธนั้น ๆ โดยจัดเป็นการอบรมพื้นฐานเบื้องต้นหนึ่งครั้งและตามด้วยหลักสูตรทบทวนความจำอย่างสม่ำเสมอ เจ้าหน้าที่ที่ไม่ได้ผ่านการฝึกอบรมอย่างเพียงพอจะต้องไม่ได้รับมอบหมายให้ใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทก เจ้าหน้าที่จะต้องถูกฝึกให้มองว่ากระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกเป็นอาวุธที่มีความอันตรายเป็นพิเศษที่สามารถก่อให้เกิดการบาดเจ็บรุนแรงรวมถึงการเสียชีวิตได้

ความรับผิดชอบ

เจ้าหน้าที่จะต้องติดตามการใช้อาวุธที่มีความร้ายแรงต่ำ รวมถึงกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกแต่ละครั้งอย่างละเอียดเพื่อรับประกันว่า การใช้งานนั้นสอดคล้องกับข้อกำหนดกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศว่าด้วยความชอบด้วยกฎหมาย การมีจุดประสงค์อันชอบธรรม ความจำเป็น และความได้สัดส่วนในการใช้กำลัง การใช้อาวุธที่มีความร้ายแรงต่ำจะต้องปฏิบัติตามข้อบังคับในการรายงานต่อหัวหน้าเช่นเดียวกับการใช้กำลังรูปแบบอื่น ๆ ยิ่งการใช้อุปกรณ์นั้นมีความเสี่ยงต่อการทำให้เกิดการบาดเจ็บรุนแรงหรือแม้แต่การเสียชีวิตมากเท่าใด กระบวนการรายงานยิ่งจะต้องมีความละเอียดมากขึ้นเท่านั้น การติดตามจะต้องเป็นไปไม่เพื่อเพียงกำหนดความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ที่ใช้อาวุธที่มีความร้ายแรงต่ำในทางที่ผิดเท่านั้น แต่ยังเป็นกลไกมาตรฐานแนวปฏิบัติในการลดความเสียหายที่เกิดจากการใช้งานอาวุธที่มีความร้ายแรงต่ำโดยชอบด้วยกฎหมายในทุกกรณีด้วย เจ้าหน้าที่ต้องเผยแพร่ข้อมูลที่ทันสมัยและถูกต้องเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ เช่น ชนิดอาวุธที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ ความถี่ในการใช้ และการบาดเจ็บและการเสียชีวิตที่เกิดจากการใช้ อย่างสม่ำเสมอและเปิดเผย

การค้า

สหประชาชาติได้เริ่มกระบวนการเกี่ยวกับมาตรการระหว่างประเทศเพื่อควบคุมการค้าสินค้าที่อาจถูกใช้เพื่อกระทำการกรรมาหรือการปฏิบัติที่โหดร้ายอย่างอื่น แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลและมูลนิธิริวิจัยโอเมกาสนับสนุนให้อุปกรณ์ในการควบคุมมวลชนรวมถึงกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทก และเครื่องยิงที่เกี่ยวข้อง ถูกบรรจุอยู่ในสนธิสัญญาการค้าที่ปลอดจากการกรรมาที่มีผลผูกมัดอย่างชัดเจน¹⁹¹ สนธิสัญญาดังกล่าวจะต้องห้ามการผลิต การค้า และการใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกและเครื่องยิงต่อไปนี้

- อาวุธที่บรรจุกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกหลายนัด
- กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกแบบนัดเดียวที่สามารถก่อให้เกิดการบาดเจ็บที่มากเกินไปหรือไร้ความแม่นยำโดยตัวมันเอง
- เครื่องยิงแบบหลายลำกล้องที่ถูกออกแบบเพื่อยิงกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกพร้อมกันเพื่อจุดประสงค์การบังคับใช้กฎหมาย

¹⁹¹ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล และมูลนิธิริวิจัยโอเมกา, ยุติการค้าที่ก่อให้เกิดการกรรมา: เส้นทางสู่การควบคุมระดับโลกเกี่ยวกับ 'เครื่องมือในการกรรมา' (ดัชนี: ACT 30/3363/2020), 11 ธันวาคม 2563, [amnesty.org/en/documents/act30/3363/2020/en/](https://www.amnesty.org/en/documents/act30/3363/2020/en/)

สนธิสัญญาการค้าที่ปลอดจากการทรมานยังจะต้องระบุมาตรการควบคุมที่เคร่งครัดและยึดหลักสิทธิมนุษยชนสำหรับการส่งออกและการส่งผ่านกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกและเครื่องยิงต่อไปนี้

- กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกแบบนัดเดียว ได้แก่ กระสุนพลาสติก กระสุนยาง และกระสุนอื่น ๆ เช่น ดูกั่ว ซึ่งไร้ความแม่นยำโดยตัวเอง
- เครื่องยิงกระสุนวิถีโค้งแบบมีแรงกระแทกที่ดูออกแบบมาเพื่อยิงกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกนัดเดียว

ขณะที่รัฐต่าง ๆ พุดคุยเกี่ยวกับการมีกฎระเบียบระหว่างประเทศนั้น รัฐจะต้องนำข้อห้ามของตนเองมาใช้ หยุดค้าอาวุธที่มีความร้ายแรงต่ำและอุปกรณ์ในการบังคับใช้กฎหมายอื่น ๆ รวมถึงกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกและเครื่องยิงที่เกี่ยวข้อง หากพบความเสี่ยงด้านสิทธิมนุษยชนอย่างชัดเจน และควบคุมการใช้งานของอุปกรณ์เหล่านี้ภายในประเทศของตนเองอย่างเข้มงวด¹⁹²

ข้อเสนอแนะ

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลและมูลนิธิริจายโอเมกาเรียกร้องให้รัฐ/หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายดำเนินการดังต่อไปนี้

ก่อนการนำไปใช้

- ประเมินว่ามีความจำเป็นในการนำกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกไปใช้ในการบังคับใช้กฎหมายหรือไม่ หากมี ให้ระบุความจำเป็นดังกล่าวอย่างแคบที่สุดเท่าที่จะทำได้
- ดำเนินการทดสอบและทบทวนอุปกรณ์ที่จะอนุญาตให้นำไปใช้งานอย่างเป็นอิสระ เข้มงวด และยึดหลักวิทยาศาสตร์/ชีววิทยาเพื่อรับประกันว่า อุปกรณ์ดังกล่าวจะถูกใช้อย่างปลอดภัยและสอดคล้องกับกฎหมายและมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศว่าด้วยการใช้กำลัง
- ปรับปรุงแนวทางการใช้งานเพื่อให้ระบุข้อมูลเกี่ยวกับชนิดอุปกรณ์ที่ได้รับอนุญาต ระยะที่กำหนด ข้อห้ามในการใช้สำหรับการควบคุมมวลชน/สลายการชุมนุมโดยทั่วไป คำเตือนที่ชัดเจนเกี่ยวกับผลกระทบต่อสุขภาพ และข้อกำหนดสำหรับหลังการใช้งานและการรายงานข้อมูล
- จำกัดผู้ใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกกว่า ต้องเป็นเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายที่ผ่านการฝึกอบรมขั้นสูงเท่านั้น
- รับประกันว่า เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายที่ได้รับมอบหมายให้ใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกและเครื่องยิงที่เกี่ยวข้อง ที่ผ่านการทดสอบอย่างเป็นอิสระและได้รับการอนุญาตในการใช้งานแล้วจะได้รับการฝึกอบรมเบื้องต้นตามด้วยหลักสูตรทบทวนความจำอย่างสม่ำเสมอหลังจากนั้น พร้อมได้รับการรับรองสำหรับการใช้งานอุปกรณ์ดังกล่าว
- เผยแพร่ข้อมูลต่อสาธารณะเกี่ยวกับชนิดอุปกรณ์ที่ได้รับอนุญาตให้ใช้งาน กระบวนการทดสอบเป็นอย่างไร แนวทางการใช้งานที่ได้รับอนุญาตมีอะไรบ้าง และจัดการฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้งานหรือไม่ อย่างไร
- รับประกันว่า กระสุนวิถีโค้งแบบมีแรงกระแทกและเครื่องยิงจะได้รับการทำเครื่องหมายและลงทะเบียนก่อนอนุญาตให้เจ้าหน้าที่แต่ละคนนำไปใช้ เพื่อช่วยให้ระบุตัวเจ้าหน้าที่ที่ใช้อาวุธดังกล่าวในสถานการณ์หนึ่ง ๆ ได้ง่ายในภายหลัง

¹⁹² ดู แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล มูลนิธิริจายโอเมกา และ International Human Rights Clinic of Harvard Law School, องค์ประกอบสำคัญของสนธิสัญญาการค้าที่ไม่ก่อให้เกิดการทรมาน, 23 กันยายน 2565, (ดัชนี: IOR 40/5977/2022), [amnesty.org/es/wp-content/uploads/2022/09/IOR4059772022ENGLISH.pdf](https://www.amnesty.org/es/wp-content/uploads/2022/09/IOR4059772022ENGLISH.pdf)

ขณะใช้งาน

- กำหนดให้เจ้าหน้าที่ต้องแจ้งเตือนผู้ชุมนุมก่อนการใช้งานกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทก โดยเฉพาะในการรักษาความสงบเรียบร้อยในการชุมนุมสาธารณะ เพื่อให้ผู้ชุมนุมมีเวลาเพียงพอและพื้นที่ปลอดภัยในการเอาตัวออกห่างจากบุคคลที่เป็นเป้า
- รับประกันว่า เจ้าหน้าที่บัญชาการเหตุการณ์จะเป็นผู้อนุมัติการใช้แต่ละครั้ง และเจ้าหน้าที่ได้แจ้งเตือนผู้ชุมนุมอย่างชัดเจนก่อนการใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทก และมีการจัดการรักษาพยาบาลให้ผู้ที่ต้องการทันที
- ติดตามการใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกอย่างเคร่งครัด โดยบันทึกข้อมูลการใช้งานแต่ละครั้งและทบทวนกรณีแต่ละกรณี เพื่อรับประกันความสอดคล้องกับกฎหมายและมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศว่าด้วยการใช้กำลัง
- ตรวจสอบกรณีใด ๆ ที่สงสัยว่าเป็นการใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายอย่างละเอียด และเป็นอิสระ และรับประกันว่า ผู้ที่กระทำผิดในกรณีดังกล่าวรวมถึงเจ้าหน้าที่ที่อยู่ในสายการบังคับบัญชาจะต้องรับผิดชอบ
- ประเมินประสิทธิภาพในภาพรวมและความจำเป็นในการใช้งานอย่างต่อเนื่อง
- เผยแพร่ข้อมูลที่มีการจำแนกเกี่ยวกับการใช้งาน การบาดเจ็บและการเสียชีวิต และกระบวนการรับผิดชอบในกรณีที่มีการใช้งานอย่างไม่เหมาะสม
- ให้การเยียวยาที่เพียงพอและรวดเร็วแก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกอย่างมาก และ/หรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย อันได้แก่การรักษาพยาบาลและการฟื้นฟูที่เหมาะสม การใช้คืน และการชดเชยทางการเงินอย่างเป็นธรรมและเพียงพอ

ข้อห้าม

รัฐ/หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายยังจะต้องห้ามการใช้กระสุนวิถีโค้งแบบมีแรงกระแทกที่ไร้ความแม่นยำโดยตัวเอง และ/หรือมีสมรรถนะสูงเกินไปที่จะนำไปใช้ในการบังคับใช้กฎหมายได้อย่างปลอดภัย รวมถึงห้ามวิธีการใช้ที่อันตรายด้วย ดังนี้

- อาวุธที่บรรจุกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกหลายนัด
- กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกที่บรรจุลูกเหล็ก อาทิ กระสุนลูกปลายขนาดใหญ่หุ้มยางและกระสุนโลหะหุ้มยาง
- กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกแบบนัดเดียวที่ไร้ความแม่นยำโดยตัวเองหรือถูกออกแบบให้สร้างการบาดเจ็บรุนแรงเกินจำเป็น
- ระบบยิงกระสุนแบบหลายลำกล้องที่มีสมรรถนะสูงเกินควรและที่ไม่สามารถใช้อย่างสอดคล้องกับหลักการว่าด้วยความจำเป็นและความได้สัดส่วน
- กลวิธีที่ไม่ทำให้สามารถเล็งเป้าบุคคลที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงได้อย่างแม่นยำ อาทิ การยิงแบบกระดอน (แต่งกับพื้น)
- การใช้ระเบิดแก๊สน้ำตาเป็นกระสุนแบบสร้างแรงกระแทกโดยตรง

การควบคุมการค้า

รัฐจะต้องปฏิบัติตามการค้าอุปโภคบริโภคบังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศ ดังนี้

- ออกกฎระเบียบหรือปรับปรุงมาตรการควบคุมการค้าสินค้าที่มีอยู่ในประเทศสำหรับสินค้าที่ใช้ในการทรมาน หรือการปฏิบัติที่โหดร้ายอย่างอื่น
- เพิ่มระดับความรับผิดชอบและความโปร่งใสในการขนถ่ายอุปโภคบริโภคบังคับใช้กฎหมายทุกชั้นด้วยกระบวนการรายงาน ข้อมูลที่สม่ำเสมอและละเอียด
- สนับสนุนการพัฒนาเครื่องมือระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศในด้านนี้ เช่น การแสดงบทบาททางการทูตเชิงรุก ในกระบวนการสหประชาชาติที่กำลังดำเนินการอยู่ และสนับสนุนความคิดริเริ่มที่มีเป้าหมายเพื่อตรา “สนธิสัญญาการค้า ที่ปลอดจากการทรมาน” ระหว่างประเทศ
- เข้าร่วมเป็นสมาชิก (หากยังไม่เป็น) ของกลุ่มพันธมิตรเพื่อการค้าที่ไม่ก่อให้เกิดการทรมาน (Alliance for Torture-Free Trade) ซึ่งเป็นกลุ่มของรัฐกว่า 60 รัฐจากทุกภูมิภาคที่ให้คำมั่นสัญญาที่จะดำเนินการมาตรฐานต่าง ๆ เพื่อควบคุมและจำกัดการส่งออกสินค้าที่ใช้ในการทรมานหรือการปฏิบัติที่โหดร้ายอย่างอื่น¹⁹³

ความรับผิดชอบของบริษัท

บริษัทผู้ผลิตและค้ากระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทก และเครื่องยิงที่เกี่ยวข้องจะต้องดำเนินการดังนี้

- มุ่งมั่นเคารพสิทธิมนุษยชน และพัฒนาและนำนโยบายและกระบวนการตรวจสอบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน ที่มีประสิทธิภาพไปปฏิบัติ ซึ่งครอบคลุมความเสี่ยงด้านสิทธิมนุษยชนและการละเมิดที่เชื่อมโยงกับการใช้ผลิตภัณฑ์ และการบริการของบริษัท
- ละเว้นการขนถ่ายสินค้าในกรณีที่บริษัทได้ระบุความเสี่ยงที่กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทก และเครื่องยิงที่เกี่ยวข้อง จะถูกใช้ในการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง รวมถึงการทรมานและการปฏิบัติที่โหดร้ายอย่างอื่น และบริษัท ไม่สามารถหรือเลือกที่จะไม่บรรเทาความเสี่ยงดังกล่าว
- หยุดการผลิตและการขนถ่ายกระสุนและเครื่องยิงวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกที่มีลักษณะละเมิดโดยตัวเอง เช่น เครื่องยิงกระสุนแบบสร้างแรงกระแทกแบบหลายลำกล้องที่ออกแบบมาเพื่อยิงกระสุนจนศาสตร์หลายนัด พร้อมกัน อาวุธที่บรรจุกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกแบบหลายนัดและนัดเดียวที่สามารถทำให้เกิดการบาดเจ็บ ที่รุนแรงเกินควรหรือไร้ความแม่นยำโดยตัวเอง

¹⁹³ พันธมิตรเพื่อการค้าที่ไม่ก่อให้เกิดการทรมาน (Alliance for Torture-Free Trade), torturefreetrade.org/ นอกจากนี้ พันธมิตรฯ ยังทำงานเพื่อควบคุม/ จำกัดสินค้าที่ใช้ในการประหารชีวิตอีกด้วย

ภาคผนวก 1: การใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกในทางที่ผิด ที่แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลได้บันทึกข้อมูล มาตั้งแต่ปี 2560

- **กรีซ**: “อธิบาย: สถานการณ์ที่พรมแดนของกรีซ”, 5 มีนาคม 2563, [amnesty.org/en/latest/news/2020/03/greece-turkey-refugees-explainer/](https://www.amnesty.org/en/latest/news/2020/03/greece-turkey-refugees-explainer/)
- **กือราเซา**: “เจ้าหน้าที่ยังคงปฏิเสธการให้ความคุ้มครองผู้ที่หลบหนีวิกฤตในเวเนซุเอลา”, 11 ตุลาคม 2564, [amnesty.org/en/latest/news/2021/10/curacao-authorities-continue-deny-protection-people-fleeing-crisis-venezuela/](https://www.amnesty.org/en/latest/news/2021/10/curacao-authorities-continue-deny-protection-people-fleeing-crisis-venezuela/)
- **คิริบาสถาน**: “แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลเรียกร้องให้เคารพลสิทธิมนุษยชนในคิริบาสถาน”, (หมายเลขเอกสารของแอมเนสตี้: EUR 58/3197/2020), 8 ตุลาคม 2563, [amnesty.org/en/wp-content/uploads/2021/05/EUR5831972020ENGLISH.pdf](https://www.amnesty.org/en/wp-content/uploads/2021/05/EUR5831972020ENGLISH.pdf)
- **แคนเมอรูน**: “ถูกจำคุกจากการเข้าร่วมการชุมนุมประท้วงครั้งแรกของเธอ”, [amnesty.org/en/petition/jailed-for-attending-her-first-ever-protest/](https://www.amnesty.org/en/petition/jailed-for-attending-her-first-ever-protest/)
- **โคลอมเบีย**, การปราบปรามท่ามกลางความสนใจ, [amnesty.org/en/latest/campaigns/2022/02/repression-in-the-spotlight/](https://www.amnesty.org/en/latest/campaigns/2022/02/repression-in-the-spotlight/)
- **จอร์เจีย**: “การตอบโต้อย่างหนักของตำรวจเรียกร้องให้มีการสอบสวนอย่างเร่งด่วน” 21 มิถุนายน 2562 [amnesty.org/en/latest/news/2019/06/georgia-heavy-handed-police-response-calls-for-urgent-investigation/](https://www.amnesty.org/en/latest/news/2019/06/georgia-heavy-handed-police-response-calls-for-urgent-investigation/)
- **ชิลี**: จับตามองชิลี: ความรุนแรงของตำรวจและความรับผิดชอบของผู้บังคับบัญชาในช่วงเหตุการณ์ความไม่สงบในสังคม, (เอกสาร: AMR 22/3133/2020), [amnesty.org/en/latest/research/2020/10/eyes-on-chile-police-violence-at-protests](https://www.amnesty.org/en/latest/research/2020/10/eyes-on-chile-police-violence-at-protests)
- **ซูดาน**: “เจ็ดสิ่งที่คุณควรรู้เกี่ยวกับความไม่สงบในซูดาน” 18 มกราคม 2562 (อัปเดต: 11 เมษายน 11 2562), [amnesty.org/en/latest/campaigns/2019/01/seven-things-you-should-know-about-the-unrest-in-sudan/](https://www.amnesty.org/en/latest/campaigns/2019/01/seven-things-you-should-know-about-the-unrest-in-sudan/)
- **ตูนิเซีย**: “การเสียชีวิตหลังการจับกุมด้วยความรุนแรงเน้นย้ำถึงวงจรการลอบลั่นพินิจของเจ้าหน้าที่ตำรวจ”, 18 มิถุนายน 2564, [amnesty.org/en/latest/news/2021/06/tunisi-death-following-violent-arrest-highlights-cycle-of-police-impunity-2/](https://www.amnesty.org/en/latest/news/2021/06/tunisi-death-following-violent-arrest-highlights-cycle-of-police-impunity-2/)
- **โตโก**: “ความรุนแรงที่เพิ่มขึ้น และกฎหมายความมั่นคงทางไซเบอร์ที่กดขี่ ส่งผลกระทบต่อประเทศที่มีการแข่งขันกันก่อนการเลือกตั้งรัฐสภา”, 13 ธันวาคม 2561, [amnesty.org/en/latest/news/2018/12/togo-spiraling-violence-and-repressive-cybersecurity-law-2/](https://www.amnesty.org/en/latest/news/2018/12/togo-spiraling-violence-and-repressive-cybersecurity-law-2/)
- **ไทย**: “หน้าแสบเหมือนโดนไฟไหม้: การใช้กำลังโดยมิชอบของตำรวจไทยระหว่างการชุมนุมโดยสงบ”, (Index Number: ASA 39/4356/2021), 2 กรกฎาคม 2564, [amnesty.org/en/documents/asa39/4356/2021/en/](https://www.amnesty.org/en/documents/asa39/4356/2021/en/)

- **บังกลาเทศ** : “เจ้าหน้าที่ต้องยุติการปราบปรามการชุมนุม”, 8 ธันวาคม 2565, [amnesty.org/en/latest/news/2022/12/bangladesh-authorities-must-end-repression-of-demonstrations/](https://www.amnesty.org/en/latest/news/2022/12/bangladesh-authorities-must-end-repression-of-demonstrations/)
- **เบลารุส** : “การโจมตีนักข่าวเกิดขึ้นท่ามกลางการปราบปรามการชุมนุมประท้วง”, 12 สิงหาคม 2563, [amnesty.org/en/latest/news/2020/08/belarus-journalists-under-attack/](https://www.amnesty.org/en/latest/news/2020/08/belarus-journalists-under-attack/)
- **โบลีเวีย** : “การเยียวยาการแพร่ระบาดของโรคไม่ต้องการโทษ คำแนะนำด้านสิทธิมนุษยชน 20 ข้อสำหรับผู้สมัครรับเลือกตั้งประธานาธิบดีปี 2563 ในโบลีเวีย”, [amnesty.org/en/wp-content/uploads/2021/05/AMR1828712020ENGLISH.pdf](https://www.amnesty.org/en/wp-content/uploads/2021/05/AMR1828712020ENGLISH.pdf)
- **เปอร์โตริโก** : “หน่วยงานใหม่ต้องยุติการปราบปรามการชุมนุมประท้วง” 25 กรกฎาคม 2562 [amnesty.org/en/latest/news/2019/07/puerto-rico-nuevas-autoridades-deben-poner-fin-represion/](https://www.amnesty.org/en/latest/news/2019/07/puerto-rico-nuevas-autoridades-deben-poner-fin-represion/)
- **ฝรั่งเศส** : “เรียกร้องให้ตำรวจระงับการใช้กระสุนยางที่ยิงด้วย LBD40 และการห้ามใช้ระเบิดมือ GLI-F4 ในบริบทของการชุมนุมประท้วง”, (เอกสาร: EUR 21/0304/2019), 3 พฤษภาคม 2562, [amnesty.org/en/wp-content/uploads/2021/05/EUR2103042019ENGLISH.pdf](https://www.amnesty.org/en/wp-content/uploads/2021/05/EUR2103042019ENGLISH.pdf)
- **ภูมิภาคในทวีปแอฟริกาตอนใต้** : “โควิด-19 กลายเป็นข้ออ้างของรัฐที่ใช้ในการคุกคามนักข่าวและความอ่อนแอของสำนักสื่อ”, 3 พฤษภาคม 2563, [amnesty.org/en/latest/news/2020/05/southern-africa-covid19-a-pretext-for-surge-in-harassment-of-journalists-and-weakening-of-media-houses-by-states/](https://www.amnesty.org/en/latest/news/2020/05/southern-africa-covid19-a-pretext-for-surge-in-harassment-of-journalists-and-weakening-of-media-houses-by-states/)
- **เมียนมา** : “คลังแสงขนาดใหญ่และกองทหารฉาวโฉ่ถูกส่งไประหว่างการปราบปรามการชุมนุมประท้วง ‘การฆ่าอย่างสนุกสนาน’ ที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ – การวิจัยใหม่”, 11 มีนาคม 2564, [amnesty.org/en/latest/news/2021/03/myanmar-arsenal-troops-deployed-crackdown/](https://www.amnesty.org/en/latest/news/2021/03/myanmar-arsenal-troops-deployed-crackdown/)
- **โมร็อกโก/ สเปน** : “พวกเขาทุบศีรษะเพื่อตรวจสอบว่าเขาตายหรือไม่”: หลักฐานการก่ออาชญากรรมภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศของโมร็อกโกและสเปนที่ชายแดนเมลิยา , (Index Number: MDE 29/6249/2022), 13 ธันวาคม 2565, [amnesty.org/en/documents/mde29/6249/2022/en/](https://www.amnesty.org/en/documents/mde29/6249/2022/en/)
- **เลบานอน** : “กองกำลังทหารและกองกำลังความมั่นคงโจมตีผู้ชุมนุมประท้วงที่ปราศจากอาวุธหลังจากเหตุการณ์ระเบิดที่เกิดขึ้น – คำให้การใหม่”, 11 สิงหาคม 2563, [amnesty.org/en/latest/press-release/2020/08/lebanon-military-and-security-forces-attack-unarmed-protesters-following-explosions-new-testimony/](https://www.amnesty.org/en/latest/press-release/2020/08/lebanon-military-and-security-forces-attack-unarmed-protesters-following-explosions-new-testimony/)
- **เวเนซุเอลา** : “การใช้กำลังที่รุนแรงเกินไปต่อผู้ชุมนุมประท้วงทำให้วิกฤตด้านมนุษยธรรมรุนแรงขึ้น”, 7 เมษายน 2560, [amnesty.org/en/latest/news/2017/04/venezuela-uso-excesivo-de-la-fuerza-hacia-manifestantes-agrava-la-crisis-humanitaria/](https://www.amnesty.org/en/latest/news/2017/04/venezuela-uso-excesivo-de-la-fuerza-hacia-manifestantes-agrava-la-crisis-humanitaria/)
- **ยูกันดา** : “รัฐบาลล่าสุดของประธานาธิบดีมูเซเวนีต้องแก้ไขการปฏิเสธสิทธิมนุษยชน”, 12 พฤษภาคม 2564, [amnesty.org/en/latest/news/2021/05/uganda-museveni-latest-government-must-reverse-decline-on-human-rights/](https://www.amnesty.org/en/latest/news/2021/05/uganda-museveni-latest-government-must-reverse-decline-on-human-rights/)
- **สหรัฐอเมริกา** : “แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ได้บันทึกความรุนแรงของตำรวจอย่างกว้างขวางต่อผู้ชุมนุมประท้วงเพื่อคนผิวดำ”, [amnestyusa.org/protest-map/](https://www.amnestyusa.org/protest-map/)
- **สเปน** : *Derecho a la testa en España: siete años, siete mordazas que restringen y debilitan el derecho a la testa pacífica en España*, 2565, (*Derecho a la testa en España*), (ดัชนี AI: EUR41700022), doc.es.amnesty.org/ms-opac/permalink/1d000035052
- **อิรัก** : “#IraqProtests การชุมนุมประท้วงในอิรักท่ามกลางความขัดแย้ง: อาวุธที่ใช้ปราบปรามผู้ชุมนุมประท้วง”, 5 มีนาคม 2563, citizenevidence.org/2020/03/05/iraqprotests-under-fire-the-weapons-used-against-demonstrators/

- **อิสราเอล/ ดินแดนที่ปาเลสไตน์ครอบครอง (OPT) :** “ยุติการปราบปรามอย่างโหดร้ายต่อชาวปาเลสไตน์ที่ทำการชุมนุมประท้วงเรื่องการบังคับพลัดถิ่นในกรุงเยรูซาเล็มตะวันออกที่ถูกยึดครอง”, 10 พฤษภาคม 2564, [amnesty.org/en/latest/news/2021/05/israel-opt-end-brutal-repression-of-palestinians-protesting-forced-displacement-in-occupied-east-jerusalem/](https://www.amnesty.org/en/latest/news/2021/05/israel-opt-end-brutal-repression-of-palestinians-protesting-forced-displacement-in-occupied-east-jerusalem/)
- **อิหร่าน :** “มีผู้ได้รับบาดเจ็บจำนวนมากเนื่องจากกองกำลังความมั่นคงใช้กำลังโดยมิชอบด้วยกฎหมายเพื่อสลายการชุมนุมประท้วง”, 15 มกราคม 2563, [amnesty.org/en/latest/news/2020/01/iran-scores-injured-as-security-forces-use-unlawful-force-to-crush-protests/](https://www.amnesty.org/en/latest/news/2020/01/iran-scores-injured-as-security-forces-use-unlawful-force-to-crush-protests/)
- **อียิปต์ :** “การชุมนุมประท้วงที่หายากพบกับการใช้กำลังที่ผิดกฎหมายและการจับกุมจำนวนมาก”, 2 ตุลาคม 2563, [amnesty.org/en/latest/news/2020/10/egypt-rare-protests-met-with-unlawful-force-and-mass-arrests/](https://www.amnesty.org/en/latest/news/2020/10/egypt-rare-protests-met-with-unlawful-force-and-mass-arrests/)
- **อุซเบกิสถาน:** “ยุติการใช้กำลังที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายต่อผู้ชุมนุมประท้วงในเขตปกครองตนเองการากัลปากสถาน”, 4 กรกฎาคม 2565, [amnesty.org/en/latest/news/2022/07/uzbekistan-end-use-of-unlawful-force-against-karakalpakstan-protesters/](https://www.amnesty.org/en/latest/news/2022/07/uzbekistan-end-use-of-unlawful-force-against-karakalpakstan-protesters/)
- **เอสวาตินี :** “เจ้าหน้าที่ต้องสอบสวนตำรวจที่ยิงผู้ชุมนุมประท้วงและหยุดการใช้กำลังที่รุนแรงเกินไป”, 1 ตุลาคม 2564, [amnesty.org/en/latest/news/2021/10/eswatini-authorities-must-investigate-police-shooting/](https://www.amnesty.org/en/latest/news/2021/10/eswatini-authorities-must-investigate-police-shooting/)
- **แองโกลา :** “เจ้าหน้าที่ยกระดับการใช้กำลังที่รุนแรงเกินไปเพื่อปราบปรามผู้เห็นต่าง”, 8 ธันวาคม 2563, [amnesty.org/en/latest/news/2020/12/angola-authorities-escalate-use-of-excessive-force-to-crackdown-on-dissent/](https://www.amnesty.org/en/latest/news/2020/12/angola-authorities-escalate-use-of-excessive-force-to-crackdown-on-dissent/)
- **ฮ่องกง :** “หลักฐานความรุนแรงของตำรวจต่อผู้ชุมนุมประท้วงได้รับการยืนยันแล้ว”, 21 มิถุนายน 2562, [amnesty.org/en/latest/news/2019/06/hong-kong-police-violence/](https://www.amnesty.org/en/latest/news/2019/06/hong-kong-police-violence/)
- **เฮติ :** “แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลตรวจสอบหลักฐานการใช้กำลังที่รุนแรงเกินไปกับผู้ชุมนุมประท้วง”, 31 ตุลาคม 2562, [amnesty.org/en/latest/news/2019/10/haiti-amnesty-verifies-evidence-excessive-force-against-protesters/](https://www.amnesty.org/en/latest/news/2019/10/haiti-amnesty-verifies-evidence-excessive-force-against-protesters/)

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล
เป็นขบวนการสากลเพื่อสิทธิมนุษยชน
เมื่อความยุติธรรมเกิดขึ้น
กับใครคนใดคนหนึ่ง
ความยุติธรรมนั้น
เกิดขึ้นกับเราทุกคน

ติดต่อเรา

info@amnesty.or.th

02-513-8745 หรือ 02-513-8754

คุยกับเราได้ที่นี่

AmnestyThailand

AmnestyThailand

ลูกตาเราแตก

การใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทก อย่างไม่เหมาะสมทั่วโลก

การใช้กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกหรือกระสุนจลนศาสตร์ (KIPs) และกระสุนวิถีโค้งชนิดอื่น ๆ กับผู้ชุมนุมได้ทำให้ผู้คนนับพันทั่วโลกได้รับบาดเจ็บ ไม่ว่าจะเป็นความพิการถาวรหรือแม้แต่การต้องเสียชีวิต ในหลายกรณี กระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกถูกใช้เป็นเครื่องมือเพื่อข่มขู่ คุกคาม และลงโทษผู้ชุมนุม เนื่องจากกระสุนวิถีโค้งที่มีแรงกระแทกสร้างผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนอันร้ายแรง ดังนั้น เราจำเป็นต้องมีกฎระเบียบระดับโลก และระดับภูมิภาคที่เคร่งครัด ซึ่งไม่เพียงแต่พูดถึงการรับหรือการนำไปใช้เท่านั้น แต่ยังรวมถึงการออกแบบและการค้าด้วย หนึ่งในกฎระเบียบที่วางนี้ได้แก่ การพัฒนาสนธิสัญญาการค้าที่ปลอดจากการทรมานที่ระบุห้ามอุปกรณ์บังคับใช้กฎหมายที่มีลักษณะละเมิดโดยตัวเอง และให้มาตรการควบคุมการค้าที่เข้มงวดและยึดหลักสิทธิมนุษยชนสำหรับอุปกรณ์อื่น ๆ

